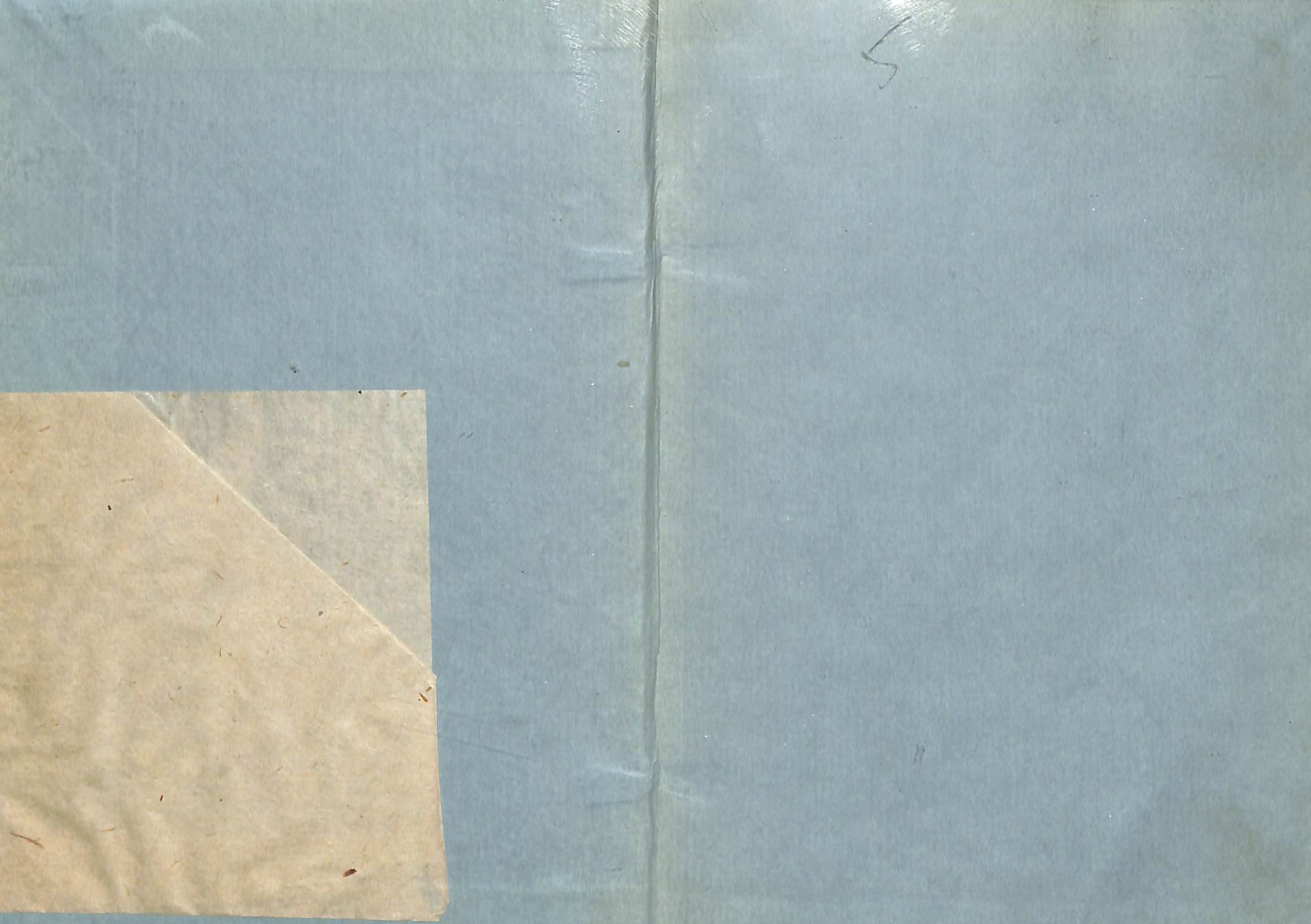

1620

2(075)

4-15

Փոփոխած

ՆՈՐ-ՈՒԽՏ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

«Եկայք որդեակը իմ

«Եւ լուարուր ինձ

«Եւ զերկիւղ Տեառն

«Ուսուցից ձեզ»:

Ս ա դ մ ո ս

Զ. ՏՊ.

499/252

Աշխատասիրեց

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔԱՀ. ՍԱՀԱԿԵԱՆՑ

(Միարան Մոզնոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Տփխեաց)

Կրօնություններին առաջարկում է դասադրիս նիւթի մշակութիւնը
— «Դասադրիս կրօնի» ուղեցոյց հայ կրօնությունների համար:

Թ Ի Յ Լ Ի Ս

ԵԼԵԲՏՐԱԶԱՐԺ ՏՊԱՐԱՆ ԾՐ. Ն. ԱՂԱՆԵԱՆԻ, ՊՈԼԻՑ. 7.
1907 (40)

APM.
2-8402

Փոփոխած

2(075)

Ա-15

ՆՈՐ-ՈՒՆՏ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

«Եկայք որդեակք իս

«Եւ լուարուք ինձ

«Եւ զերկիւղ Տեառն

«Ուսուցից ձեզ»:

Ս ա դ մ ո ս

2912

Զ. ՏՊ.

Աշխատասիրեց

ՍԱՀԱԿ ԳԱՀ. ՍԱՀԱԿԵԱՆՑ

(Միաբան Մողնույ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Տփխեաց)

Կրօնություններին առաջարկելու է դասադրիս նիւթի մշակութիւնը
— «Դասադիրք կրօնի» ուղեցոյց հայ կրօնությունների համար:

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

ԵԼԵՔՏՐԱՅԱՐԺ ՏՊԱՐԱՆ ՕՐ. Ն. ԱՂԱՆԵԱՆԻ, ՊՈԼԻՑ. 7.

1907

(40)

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. Մ Կ Ր Տ Չ Ի Ա.

Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց, Մայ-
րադոյն Պատրիարքի Համազգական Նախամեծար
Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր Աթոռոյ
Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի:

Հ Ր Ա Մ Ա Ն Ա Ի

Տ. Տ. Մ Ա Կ Ա Ր Ա Յ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

Հնթերցեալ զայս գրքոյկ, չգտի ի սմին հակառակ ինչ,
ուստի թոյլատրի տպագրութիւն սորա. 9 մարտի 1891
ամի ի Ս. Էջմիածին:

Նախագ. Տպար. ժող. Արիստակէս Եպիսկոպոս

39735-67

2. 2 Մ Ն Դ Ե Դ Մ Ն Դ

Այս քաղաքի քաղաքապետը
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները

1 1 1 1 1 1 1

2. 2 Մ Ն Դ Մ Ն Դ Մ Ն Դ

Այս քաղաքի քաղաքապետը
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները

Այս քաղաքի քաղաքապետը
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները

Այս քաղաքի քաղաքապետը
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները

Այս քաղաքի քաղաքապետը
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները

Այս քաղաքի քաղաքապետը
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները

Այս քաղաքի քաղաքապետը
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները

Այս քաղաքի քաղաքապետը
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները
պարտավորված է լինել
այնպիսի քաղաքապետի
պարտավորությունները

ՄՈՒՐԲ ԿՈՅՍ ՄԱՐԻԱՄԻ ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՒ ՏԱՃԱՐԻՆ
ԸՆԾԱՅՈՒԻԼԸ

Քանանացւոց աշխարհում, Յուդայի երկրում
մի քաղաք կար՝ անունը Նազարէթ: Այդ քաղա-
քում ապրում էր մի բարեպաշտ մարդ՝ Յովակիմ
անունով՝ իւր Աննա կնոջ հետ: Սրանք որդի
չունէին, դրա համար էլ շատ էին տխրում և Աստու-
ծուն ամեն օր աղօթում էին, որ իրանց մի զա-
ւակ պարգևէ: Մի անգամ էլ աղօթելիս խոստա-
ցան, որ եթէ Աստուած իրանց խնդիրը լսէ և
մի որդի պարգևէ, իրան կընծայեն: Աստուած
լսեց բարեպաշտ ծնողների աղօթքը և մի աղջիկ
պարգևեց նրանց, որի անունը Մարիամ դրին:
Երբ աղջիկը երեք տարեկան դարձաւ, Յովա-
կիմն ու Աննան, ինչպէս խոստացել էին, ի-
րանց զաւակին տաճար տարան և ընծայեցին
Աստծուն: Մարիամը մնաց տաճարում, քահանա-
յապետը նրա ուսուցիչն էր—սովորցնում էր նրան,
թէ Աստծուն ինչպէս պէտք է ծառայել: Մա-

ըրիամը մնաց տաճարում մինչև 14 տարեկան դառնալը: Նա այնտեղ պարապում էր աղօթքով և սուրբ գիրք կարդալով:

Մի առ ժամանակից ետոյ քահանաները Մարիամին յանձնեցին իւր ազգական Նազարէթցի ծերունի Յովսէփին, որի մօտ և ապրում էր: Յովսէփը արհեստով հիւսն էր:

Սուրբ կոյս Մարիամի ծննդեան տօնը կատարում ենք սեպտ. 8-ին, իսկ Տաճարին ընծայուելը նոյեմբ. 21-ին:

2.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Ա. Աւետուածն: Աստուած Գաբրիէլ հրեշտակին ուղարկեց Նազարէթ քաղաքը կոյս Մարիամի մօտ, որը Դաւիթ թագաւորի ցեղիցն էր:

Հրեշտակն ասաց նրան. «Ուրախացիր, Մարիամ, Աստուած քեզ հետ է»: Երբ կոյսը հրեշտակին տեսաւ, շփոթուեց և մտածում էր, թէ ի՞նչ կնշանակէ այս ողջոյնը: Հրեշտակն ասաց նրան. «Մի վախենար, Մարիամ, դու Աստուածանից շնորհ գտար. մի որդի կունենաս ու նրան կանուանես Յիսուս: Նա մեծ կլինի և Բարձրելոյ որդի կկոչուի. Աստուած Դաւթի

աթոռը նրան կտայ, նա թագաւար կլինի և նրա թագաւորութիւնը վերջ չի ունենայ»:

Մարիամը պատասխանեց. «Ես Աստուծոյ աղախինն եմ, թող այնպէս լինի՝ ինչպէս ասում ես»: Հրեշտակը հեռացաւ նրանից:

Բ. Ծնունդ: Յիսուսի ծննդեան ժամանակ Քանանը զտնվում էր հռովմայեցւոց իշխանութեան տակ: Այդ երկրում բնակւում էին հրէաները, որոնք հարկատու էին հռովմայեցւոց: Կայսրը Օգոստոսն էր. նա իւր կողմից Քանանում կառավարիչ էր նշանակել Պոնտացի Պիղատոսին: Այդ օրերում Օգոստոս կայսրից հրաման դուրս եկաւ՝ որ իւր տէրութեանը մէջ եղող բոլոր մարդկանցը համարեն, որպէսզի հարկը կանոնաւոր հաւաքեն և մէկ էլ իմանան, թէ քանի զինուոր պիտի առնեն: Սրա համար ամենքը պէտք է գնային իրանց հայրենի քաղաքը՝ ցուցակի մէջ գրուելու համար:

Յովսէփն էլ Նազարէթից գնաց Յուդայի երկիրը՝ Դաւթի քաղաքը՝ Բեթղեհէմ, որովհետեւ նա այնտեղացի էր, որպէսզի Մարիամի հետ իւր անունը գրել տայ ցուցակի մէջ:

Երբ Բեթղեհէմ հասան, զիշեր էր: Մարիամը մի որդի ունեցաւ. պատեց խանձարուրով և դրաւ մսուրի մէջ:

Այն երկրում հովիւները գիշեր ժամանակ դրսումն էին արածացնում իրանց ոչխարները: Յանկարծ հրեշտակը երեաց նրանց: Այս բանից շատ վախեցան նրանք: Այն ժամանակ հրեշտակն ասաց նրանց. «Մի վախենաք, ես ձեզ և բոլոր ժողովրդեան մեծ ուրախութիւն եմ աւետում, որովհետեւ այսօր ձեզ համար Փրկիչ ծնաւ՝ Դաւթի քաղաքում, Բեթղեհէմում: Այս բանը թող ձեզ նշան լինի—դուք կգտնէք մանկանը խանձարուրի մէջ պատած և մարում դրած»: Յանկարծ օդը լցուեց հրեշտակներով, որոնք Աստուծուն օրհնում էին և ասում. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»—փառք Աստուծուն երկնքումը, այսուհետեւ երկրիս վրայ խաղաղութիւն և մարդկանց մէջ ուրախութիւն պէտք է լինի:

Երբ հրեշտակը նրանցից հեռացաւ և դէպի երկինք վերացաւ, հովիւներն ասացին միմեանց. «Եկէք գնանք Բեթղեհէմ և տեսնենք, թէ սա ինչ բան է, որ Աստուած մեզ ցոյց տուաւ»: Նրանք շտապով եկան և գտան Մարիամին, Յովսէփին և մսուրի մէջ դրած մանկանը: Տեսնելուց ետոյ՝ վերադարձան և փառաբանում էին Աստուծուն իրանց լսած ու տեսած բաների համար և տորածում էին ամեն տեղ՝ ինչ որ ասուել էր մանկան մասին:

Մարիամն այս բոլոր բաները պահում էր

իւր մտքումը: Ութն օրից ետոյ, հրէաների սովորութեան համաձայն, մանկանը թլփատեցին և անունը դրին Յիսուս, ինչպէս ասել էր հրեշտակը:

Յիսուսի ծննդեան տօնը կատարում ենք Յունուարի 6-ին, իսկ թլփատութիւնը կամ անուանակոչութիւնը՝ 13-ին:

3.

ԱՐԵՒԵԼԻՔԻ ՄՈԳԵՐԸ ԵՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԵԴԻՊՏՈՍ ՓԱՆՁԵԼԸ

Ա. Օգոստոս կայսրի ժամանակ Քանանը կոչւում էր Պաղեստինէ և բաժանուած էր չորս մասի—1. Յուդայի երկիր կամ Հրէաստան, 2. Սամարիա, 3. Գալիլիա, 4. Պէրէա կամ Յանկոյս Յորդանանի: Հրէաստանի և Գալիլիայի կառավարիչները հրէաների թագաւորական տանից էին և կոչւում էին թագաւորներ: Այդ ժամանակ Հրէաստանի թագաւորն էր Հերովդէսը, որի օրով Յիսուսը ծնաւ Բեթղեհէմ քաղաքում: Սրանից ետոյ արեւելքից երեք մոգեր՝ իմաստուններ եկան Երուսաղէմ մեծ բազմութիւնով և հարցնում էին, թէ ո՞րտեղ է հրէից նորածին թագաւորը, որովհետեւ մենք տեսանք նրա աստղն արեւելքում և եկանք երկրպագութիւն տալու:

Հերովդէսն այս բանը լսելուն պէս՝ վախեց

նրա հետ էլ բոլոր երուսաղէմացիները — կարծում էին թէ պատերազմի են եկել: Ուստի ժողովել տուաւ բոլոր քահանայապետներին և ժողովրդի զպիւրներին ու հարցնում էր նրանց, թէ ո՞րտեղ պէտք է ծնի Քրիստոսը: Նրանք պատասխանեցին. «Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում, որովհետեւ մարգարէներն այսպէս են գրել»:

Այն ժամանակ Հերովդէսը մոգերին թագուն կանչեց և ասողի երևալու ժամանակն ստուգելով նրանցից՝ խորամանկութեամբ ասաց. «Գնացէ՛ք Բեթղեհէմ և մանկան մասին ճիշտն իմացէ՛ք և երբ նրան գտնէք, ինձ էլ իմաց տուէ՛ք, որ ես էլ գամ և երկրպագութիւն տամ նրան»:

Մոգերը գնացին: Եւ ահա այն աստղը, որին նրանք արեւելքում տեսել էին, առաջնորդեց նրանց և եկաւ կանգնեց այն տան վրայ, ուր մանուկն էր: Նրանք չափից դուրս ուրախացան. ներս մտան տուն և գտան մանկանը իւր մայր Մարիամի հետ. երկրպագութիւն տուին և իրանց հետ բերած զանձերը ընծայ տուին — ոսկի, կնտրուկ և զմուռս:

Աստուած իմանալով Հերովդէսի միտքը, երազում հրամայեց մոգերին, միեւնոյն ճանապարհով չվերադառնան, ուստի ուրիշ տեղով գնացին իրանց երկիրը:

Բ. Երբ մոգերն այնտեղից գնացին, ահա Աստծու հրեշտակը Յովսէփին երազում երևեցաւ և ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը. փախիր Եգիպտոս և կ'աց այնտեղ մինչև ես քեզ կ'ասեմ, որովհետեւ Հերովդէսը որոնում է մանկանը և կ'ամենում է սպանել նրան: Յովսէփը վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը և գիշերով փախաւ Եգիպտոս:

Հերովդէսը երբ տեսաւ, որ մոգերն իրան խաբեցին, խիստ բարկացաւ, ուստի դահիճներ ուղարկեց և կոտորել տուաւ Բեթղեհէմի ու նրա շրջակայքի բոլոր մանուկներին՝ երկու տարեկանից սկսած՝ մոգերի որոշած ժամանակի համաձայն:

Հերովդէսի մահուանից ետոյ Աստծու հրեշտակը նորից երևեցաւ Յովսէփին Եգիպտոսում և ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը և գնա Իսրայէլի երկիրը, որովհետեւ մեռան նրանք, որոնք մանկան կեանքի ետեւիցն էին ընկած»:

Նա էլ վեր կացաւ. առաւ մանկանն ու նրա մօրը և եկաւ Իսրայէլի կամ Պաղեստինէ երկիրն ու բնակուեց Նազարէթ քաղաքում:

4.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՏԱՃԱՐ ՏԱՆՈՒԻԼԸ, ՄԻՄԷՕՆ ԱՍՏՈՒԱԾԸՆ-
ԿԱԼԸ ԵՒ ԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒՀԻՆ

Մովսէսի օրէնքի համաձայն՝ քառասուն օրից ետոյ, եթէ երեխան արու էր և անդրանիկ, ծնողները տանում էին Երուսաղէմ, նուիրում տաճարին և ապա զոհով ետ էին առնում: Հարուստները բերում էին գառը, իսկ աղքատները՝ մի զոյգ աղաւնի:

Յիսուսի ծնողները աղքատ էին, ուստի մի զոյգ աղաւնի տարան:

Այդ միևնոյն ժամանակ Երուսաղէմում բնակւում էր մի մարդ, որի անունն էր Սիմէօն: Այս մարդն արգար էր և սպասում էր Մեսիայի գալուն: Նա Սուրբ Հոգուց իրաւունք ունէր կենդանի մնալ մինչև այդ օրը: Երբ Յիսուսին տաճար բերին, Սիմէօնը հոգւով իմացաւ, դուրս գնաց, Յիսուսին գրկեց, օրհնեց և ասաց. «Տէր, այժմ ան իմ հոգին, որովհետև ես տեսայ Փրկչին, որին դու պատրաստել ես բոլոր ազգերի համար. ես տեսայ այն լոյսը, որ պիտի լուսաւորէ հեթանոսներին: Ծնողները զարմանում էին ծերունու խօսքերի վրայ: Սիմէօնն օրհնեց մանկանը և Մարիամին ու ասաց. «Սա Իսրայէլի մէջ շատերի համար ընկնելու և կանգնելու պատճառ

կլինի. քո սիրտն էլ սրան պատճառով սրի կանցնի:

Այնտեղ էր և Աննա մարգարէուհին, որ 84 տարեկան մի ալրի կին էր. տաճարիցը երբէք չէր հեռացել. իւր օրերը ծովով և աղօթքով էր անց կացնում ու գիշեր ցերեկ ծառայում էր տաճարին: Երբ սա Յիսուս մանկանը տեսաւ, վեր կացաւ, գոհացաւ Աստուածանից և պատմում էր Մեսիային սպասողներին, թէ Յիսուսը մարգարէների խոստացած Փրկիչն է՝ Մեսիան է:

Այդ օրը տօն է: Տօնի անունն է Տեառնընդառաջ-տօնում ենք փետրուարի 14-ին:

5.

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍԸ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Մանուկը հասակով մեծանում էր ու զօրանում իմաստով թիւնով—Աստծու շնորհքը նրա վրայ էր: Նրա ծնողներն ամենայն տօրի Զատիկի տօնին Երուսաղէմ ուխտ էին գնում: Երբ Յիսուսը 12 տարեկան դարձաւ, նրան էլ հետները Երուսաղէմ տարան: Տօնի օրերն անցնելուց ետոյ՝ ծնողներն ուզում էին վերադառնալ, բայց յանկարծ նկատեցին, որ Յիսուսը չկայ:

Կարծելով թէ նա ուղեկիցները հետ զնա-
ցած կլինի՝ մի օրուայ ճանապարհ ետ եկան և
որոնում էին ազգակիցները ու ծանօթների մէջ:
Բայց երբ չգտան, նորից դարձան Երուսաղէմ:

Երեք օր որոնելուց ետոյ, գտան տաճարում
հրէաների վարդապետների մէջ նստած, ուր
լսում էր նրանց և հարցեր էր առաջարկում:
Բոլոր լսողները զարմանում էին նրա իմաստուն
պատասխանների վրայ:

Երբ ծնողները տեսան նրան, զարմացան:
Մայրն ասաց. «Ո՛րդեակ, այդ ի՞նչ արիր մեզ,
հայրդ և ես որոնում էինք քեզ»: Նա պատաս-
խանեց և ասաց. «Մի՞թէ չգիտէք, որ ես իմ
հօր տանը կլինէի»: Այս խօսքերը ոչ ոք չհաս-
կացաւ:

Յիսուսը նրանց հետ Նազարէթ դարձաւ և
հնազանդ էր ծնողացը: Մայրն այս բոլոր բանե-
րը պահում է մտքումը:

6.

Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Է Ս Մ Կ Ի Տ Ձ Ի Ծ Ն Ո Ի Ն Դ Ը

Ա. Աւետումն: Հրէից Հերովդէս Թագա-
ւորի օրերում մի քահանայ էր ապրում՝ անունը
Ջաքարիա: Նրա կնոջ անունը Եղիսաբէթ էր:
Երկուսն էլ արդար էին և Աստծու բոլոր պա-

տուիրանները ճշտութեամբ էին կատարում:
Նրանք զաւակ չունէին. երկուսն էլ ծերացած էին:

Մի անգամ, երբ քահանայական պարտքը
կատարելու հերթը Ջաքարիային հասաւ, Աստ-
ծու տաճարը մտաւ խնկարկելու համար: Ժողո-
վուրդը դուրսն աղօթում էր: Խնկարկելու
ժամանակ հրեշտակը երևաց Ջաքարիային և
նա խիստ վախեցաւ:

Հրեշտակն ասաց. «Մի վախենար, Ջաքա-
րիա, քո աղօթքը լսելի եղաւ. Եղիսաբէթ կլինդ
մի որդի կունենայ և նրա անունը Յովհաննէս
կդնես: Քեզ հետ շատերը կուրախանան նրա
ծննդեան վրայ. Աստծու առաջ մեծ կլինի.
Իսրայէլի որդկերանցը կքարոզէ և շատերին դէ-
պի ճշմարիտ Աստուծը կգարձնէ—նա առաջուց
Եղիայի նման Աստծու համար ժողովուրդ կպատ-
րաստէ»:

Ջաքարիան պատասխանեց հրեշտակին. «Ի՞նչ-
ո՞վ պիտի իմանամ ես այդ բանը, որովհետեւ ես
էլ, կինս էլ ծերացած ենք»: Հրեշտակը պատաս-
խանեց. «Ես Գաբրիէլն եմ, որ կանգնում եմ
Աստծու առաջ. ես ուղարկուած եմ քեզ հետ
խօսելու և աւետելու: Բայց որ դու չհաւատա-
ցիր, իբրեւ պատիժ, համը կմնաս մինչև այն օրը՝
երբ այս բոլորը կկատարուի:

Ժողովուրդն սպասում էր Ջաքարիային և
զարմանում, որ նա տաճարում այդքան ուշացաւ:

Երբ տաճարից դուրս եկաւ, այլևս չէր կարողանում խօսել: Նրանք իսկոյն հասկացան, որ այնտեղ մի բան է պատահել: Զաքարիան նշաններով էր խօսում ժողովրդի հետ և մնաց պապանձուած: Հերթակալութիւնն աւարտելուց ետոյ, վերադարձաւ տուն:

Բ. Ծ ն ու ն դ: Ժամանակը լրացաւ և Եղիսաբէթը մի որդի ունեցաւ: Երբ նրա դրացիները և ազգականները լսեցին, որ Աստուած մեծ ողորմութիւն է արել, շատ ուրախացան:

Յօթն օրից ետոյ պէտք է մանկանը թրխատէին: Նրա անունը կամենում էին Զաքարիա դնել, բայց մայրն արգելում էր և ասում, թէ նրա անունը Յովհաննէս պէտք է լինի: Բարեկամները պատասխանեցին նրան, «Քո ազգականների մէջ ոչ ոք այդպիսի անուն չունի»: Վերջն ամենքը հօրն ակնարկեցին, թէ նա ինչ անուն կցանկանայ:

Զաքարիան մի տախտակ պահանջեց և նրա վրայ գրեց. «Յովհաննէս է նրա անունը»: Իսկոյն լեզուն բացուեց, խօսում և օրհնում էր Ասածուն: Ամենքն էլ զարմանում էին այս բանի վրայ և ասում, «Ի՞նչ պէտք է լինի այս մանուկը»:

Զաքարիան Հոգւով Սրբով լցուեց, մարգարէացաւ և ասաց, «Օրհնեալ է Իսրայէլի տէր Աստուածը. նա այցելեց մեզ և իւր ժողովրդեան համար փրկութիւն պատրաստեց: Իսկ դու, մանուկ, Բարձրելոյ մարգարէ կլինիս: Տիրոջ առ-

ջևից կգնաս և նրա ճանապարհը կպատրաստես»:

Մանուկն աճում էր և հոգւով զօրանում: Յովհաննէսի ծնողները վաղ մեռան—մնաց որբ: Փոքր հասակից նա ապրում էր Յուդայի անապատում և շատ պարզ կեանք էր վարում: Ուտում էր մարախ և վայրենի մեղր. հագուստը ուղտի բրդից էր, իսկ գոտիկը՝ կաշուից:

7.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍՆ ԱՊՍՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ Է ՔԱՐՈԶՈՒՄ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒՄ

Երբ Յովհաննէսը 30 տարեկան դարձաւ, Աստուած նրան մարգարէ նշանակեց և ուղարկեց Յորդանանի կողմերը քարոզելու: Այդ ժամանակ Հռովմի կայսրն էր Տիրերիոսը, իսկ Պոնտացի Պիղատոսը կառավարիչ էր Պաղեստինում: Նոր մարգարէն այս մասին էր քարոզում. «Ապաշխարեցէք, զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից»: Սխալներդ ուղղեցէք, երկնքի թագաւոր Քրիստոսը գալիս է. արգար գործեր կատարեցէք, որ կարողանաք նրա թագաւորութեան արժանանալ:

Յովհաննէսի մօտ շատ մարդիկ էին գալիս մկրտուելու, որովհետեւ վաղուց մարգարէ չէր

երևացել: Նրա մօտ էին գնում երուսաղէմացի-
ները, Հրէաստանի բոլոր ժողովուրդը, Յորդա-
նանի կողմերից և խոստովանում էին իրանց մեղ-
քերը, խորհուրդ էին հարցնում ու մկրտում նը-
րանից:

Սագուկեցիներին և փարիսեցիներին ևս շա-
տերը եկան նրա մօտ, բայց ոչ թէ խորհուրդ
հարցնելու, այլ՝ ծաղրելու համար: Նրանք չէին
եկել մարգարէից խրատ լսելու—փարիսեցի-
ները պարծենում էին, որ իրանք օրէնքն ամ-
բողջովին կատարում են, ուստի և արքայութեան
ժառանգ են, իսկ սագուկեցիները չէին հաւա-
տում յարութեան: Այս պատճառով Յովհաննէսը
յարձակուեց նրանց վրայ և ասաց. «Իժի ծնունդ-
ներ, ձեզ ով ցոյց տուաւ, որ փախչէք Աստծու
բարկութիւնից» — ես յայտնում եմ ձեզ — սխալ-
ներդ ուղղեցէք, թէ չէ... «Դուք մի ասէք, թէ հալը
Աբրահամ ունինք. նա կպաշտպանէ մեզ. ես աս-
ում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քա-
րերիցն էլ Աբրահամի որդիք յարուցանել: Արդէն
կացինը ծառի արմատին է դրած. այն ծառը,
որ բարի պտուղ չի բերի, կկտրուի և կրակը
կձգուի»:

Մաքսաւորները ևս եկան Յովհաննէսի մօտ
մկրտուելու: Նրանք ասում էին. «Ի՞նչ պէտք է
անենք, վարդապետ»: Յովհաննէսը պատասխա-
նեց. «Օրէնքով սահմանածից աւելի մի պահան-

ջէք»: Զինուորները ևս հարցնում էին. «Հապա-
մենք ի՞նչ անենք»: Նա պատասխան տուաւ և
ասաց. «Ոչ ոքի մի հարստահարէք. ձեր թոշա-
կովը բաւականացէք»: Ժողովուրդը ևս հարցնում
էր և ասում. «Մենք ի՞նչ անենք»: «Ով երկու հան-
գերձ ունի, թո՛ղ մինը չունեցողին տայ, ով աւե-
լորդ կերակուր ունի, թո՛ղ նոյնպէս վարուի»:

Այսպիսի իմաստուն խրատների համար ժո-
ղովուրդը մտածում էր, թէ մի գուցէ սա լինի
Քրիստոսը՝ խոստացեալ Մեսիան: Մի ուրիշը
որ լինէր, այս գովասանքը կընդունէր, բայց
Յովհաննէսը խոնարհ կերպով մերժեց և ասաց.
«Ես ձեզ ջրով եմ մկրտում, բայց ինձնից ետոյ կգայ
ամենից զօրեղը, որի ծառան լինելու արժանի
չեմ, նա ձեզ կմկրտէ Հոգւով Սրբով ու կրակով:
Նա հեծանոցը ձեռին ունի բռնած, կալը կսրբէ,
ցորենը կհաւաքէ շտեմարանում, իսկ յարդն անհա-
գչելի կրակով կալրէ, ահա նա է ճշմարիտ Մեսիան:

II.

8.

Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ի Մ Կ Ր Տ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Երբ Յիսուսը 30 տարեկան դարձաւ, Գալի-
լիայից Յովհաննէսի մօտ եկաւ մկրտուելու հա-
մար, բայց Յովհաննէսը մերժեց նրան և ասաց.

«Ես պէտք է քեզնից մկրտուեմ. դո՞ւ ես ինձ մօտ գալիս»։ Յիսուսը պատասխանեց նրան և ասաց. «Մկրտիր ինձ, որովհետեւ դու ինձնից մեծ ես տարիքով, արդարութիւնը այսպէս պիտի կատարենք»։ Այս խօսքերը համոզեցին Յովհաննէսին և նա մկրտեց Յիսուսին։

Մկրտութիւնից ետոյ՝ Յիսուս ջրից դուրս եկաւ և անա երկինքը բացուեց և Յովհաննէսը իւր մէջ լսեց և տեսաւ, որ Հոգին սուրբն աղանուկեր պարանքով վայր էր իջնում նրա վրայ, քիչ երկնքից ձայն էր գալիս, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որին ես հաւանեցի» — ինչ որ կասէ, կատարեցէք։

9.

ՅԻՍՈՒՍ ԸՆՏՐՈՒՄ Է ՍԻՄՕՆԻՆ ԵՒ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ
ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ

Մկրտութիւնից ետոյ Յիսուս գնաց անապատ և 40 օր աղօթք անելով և ծոմ պահելով պատրաստուեց իւր կատարելիք մեծ գործի համար։ Սրանից ետոյ Գալիլիա եկաւ և այնտեղ քարոզում էր երկնից արքայութեան աւետարանն ու ասում. «Ժամանակը լրացել է, Աստծու արքայութիւնը մօտեցել է, ապաշխարեցէք և հաւատացէք աւետարանին»։ Մեծ բազմութիւն էր հաւաքուել նրա շուրջը՝ Աստծու խօսքը լսելու

համար։ Նա եկաւ Գեննեսարէթի լճակի ափը և տեսաւ երկու նաւակներ ծովի մօտ կանգնած։ Դրանք ձկնորսներ էին, որոնք դուրս էին եկել ծովափը և իրանց ուռկաններն էին լուանում։ Յարմարութեան համար Յիսուս մտաւ նաւերից մինի մէջ, որ Սիմօնին էր պատկանում և խընդրեց նրան ցամաքից փոքր ինչ հեռացնել։ Յիսուս նստեց նաւակի մէջ և ծովի վրայից քարոզում էր ժողովրդին։

Երբ քարոզը վերջացրեց, ասաց Սիմօնին և նրա եղբայր Անդրէասին. «Նաւակը ծովի խորը տար և ուռկանը ձգիր»։ Սիմօնը պատասխանեց և ասաց. «Տէր, ամբողջ գիշերն աշխատել ենք և ոչինչ չենք բռնել, բայց քո խօսքի համար ուռկանը կձգենք»։ Եւ երբ նրանք այս արին, ուռկանը ձկնով լցուեց՝ այնպէս որ քիչ մնաց պատառուէր։ Նրանք նշան տուին միւս նաւի մէջ եղողներին, որ դան և իրանց օգնեն ուռկանը դուրս քաշելու։ Եկան և երկու նաւերն էլ ընկըղմելու չափ ձկնով լցրին։

Երբ Սիմօնն այս չլսուած բանը տեսաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ ու ասաց. «Ինձնից հեռու կաց, Տէր, ես մի մեղաւոր մարդ եմ»։ Ահը պատեց նրան. նոյնպէս նրա մօտ եղողներին, այն է Անդրէասին և Զեբեթիայի երկու որդւոցը՝ Յակովբոսին և Յովհաննէսին, որոնք Սիմօնի ընկերներն էին։ Յիսուս ասաց Սիմօնին. «Մի վա-

խենար, դու այսուհետեւ մարդիկ որսող կլինիս»։
Նրանք ամբողջ հանեցին նաւակները, թողին իրանց գործիները և գնացին Յիսուսի հետ։

10.

Յ Ի Ս Ո Ի Ս Կ Ա Ն Չ Ո Ի Մ Է Մ Ա Տ Թ Է Ո Ս Ի Ն

Յիսուս մի մաքսաւոր տեսաւ՝ Մատթէոս անուկով, որ նստած էր մաքսատանը և ասաց նրան. «Հետեիր ինձ»։ Նա էլ վեր կացաւ և գնաց Յիսուսի ետեւից և դարձաւ նրա աշակերտ։

Մի անգամ, երբ Յիսուս Մատթէոսի տանը հացի էր, այնտեղ հրաւիրուած էին իրան բարեկամ մաքսաւորներ և փարիսեցիներ ևս, որոնք նստեցին Յիսուսի ու նրա աշակերտների հետ։ Երբ տեսան փարիսեցիները, որ Յիսուս փոխանակ իրանց մօտ ճաշի գալու՝ մեղաւոր մաքսաւորների մօտ է եկել, ասացին աշակերտներին. «Ինչո՞ւ է ձեր վարդապետը մաքսաւորների հետ ուտում»։ Երբ Յիսուս այս բանը լսեց, ասաց նրանց. «Առողջները բժշկի կարօտութիւն չունին, այլ հիւանդները. ես չեմ եկել արդարներին կանչելու, այլ՝ մեղաւորներին»։ 25[°] որ դուք փարիսեցիներդ ձեզ արդար էք համարում. ուրեմն առողջ էք, իսկ մաքսաւորներին՝ մեղաւոր, ուրեմն նրանք հիւանդ են—հասկա-

նալի է, որ ես՝ իբրեւ բժիշկ, հիւանդ մաքսաւորների մօտ պիտի լինեմ։

Բացի այս հնգից Յիսուս ընտրեց եօթը հոգի ևս և նրանց անուանեց առաքեալներ—նրանց անուններն են—6. Փիլիպպոս, 7. Բարթոլոմէոս, 8. Թովմաս, 9. Յակովբոս Ալփեայ, 10. Սիմօն նախանձայոյդ, 11. Յուդա Յակովբեան և 12. Յուդա Սկարովաիացի։

11.

Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ե Ի Մ Ա Ն Ո Ի Կ Ն Ե Ր Ը

Մի քանի որդեսէր մայրեր ևս լսել էին Յիսուսի մասին. նրանք համոզուած էին, որ եթէ Յիսուս իրանց որդւոցն օրհնէ, բաղդաւոր կլինին, ուստի վեր առան իրանց որդւոց և Յիսուսի մօտ բերին, որ օրհնէ նրանց։ Աշակերտներն արգելում էին մայրերին և յանդիմանում, որ հանգիստ չեն տալիս իրանց ուսուցչին։ Յիսուս, երբ այս բանը տեսաւ, բարկացաւ և ասաց. «Թողէ՛ք մանուկներին և մի՛ արգելէ՛ք դրանց ինձ մօտ գալու, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնն այդպիսիներին է պատկանում։ Ճշմարիտն եմ ասում՝ ձեզ. «Ով այս մանուկների նման սիրտ չի ունենայ, չի կարող մտնել Աստծու արքայութիւն»։ Յիսուս գրեկեց նրանց, ձեռք գլխներին դրաւ և օրհնեց։

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ՎԻՃՈՒՄ ԵՆ, ԹԷ՛ Ո՞Վ Է ՄԵԾ ԵՐԿՆՔԻ
ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՉ

Նորնտիր առաքեալներն այնպէս էին կարծում, թէ իրանց ուսուցիչը երկրաւոր թագաւոր է, շուտով Պաղեստինէն կխլէ հոովմայեցիներէրից, ինքը տէր կլինի և իրանց էլ մեծ մեծ պաշտօններ կտայ, բայց չէին կարողանում որոշել, թէ ամենամեծ պաշտօնն ումը կտայ, ուստի Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Երկնքի արքայութեան մէջ ո՞վ է մեզնից մեծը»: Այս խնդրի մասին ճանապարհին շարունակ վիճում էին միմեանց հետ: Յիսուս նկատեց, որ իւր աշակերտները չեն հասկանում իրան, ուստի մի մանուկ կանչեց, կանգնեցրեց աշակերտների առջ և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, մինչև սրտով սրանց նման մանուկներ չդառնաք, չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել: Արդ՝ ով այս մանկան նման խոնարհ կլինի, նա է մեծը երկնքի արքայութեան մէջ: Ով մի այդպիսի մանուկ կընդունի իմ անունով, կնշանակէ ինձ է ընդունում: Ով սրանցից միինն կգայթակղեցնէ, այնպիսին լաւ կանէ, եթէ իշի երկան կախ անէ վզից և ծովի անդունդի մէջ խեղտուի: Ուրեմն զգոյշ կացէ՛ք մանուկներին գայթակղեցնելուց»:

ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

Կանաքաղաքում հարսանիք էր: Յիսուսի մայր Մարիամն էլ այնտեղ էր: Ետոյ ինքը ևս իւր աշակերտներով հարսանիք հրաւիրուեց: Այնտեղ գինին պակասեց: Մարիամը տեսաւ, որ իւր որդու պատճառով է եղել այդ, ասաց Յիսուսին. «Գինի չունին»: Յիսուսը պատասխանեց. «Ժամանակ չէ դեռ ևս, երբ պէտք լինի, գինի կունենան»: Մայրը պատուիրեց ծառաներին և ասաց. «Ինչ որ նա ձեզ ասէ, կատարեցէ՛ք»:

Հրէաները հացից առաջ ձեռները լուանում էին, այս պատճառով այնտեղ վեց քարէ սափորներ կային դրած: Յիսուս ասաց սպասաւորներին. «Սափորները ջրով լցրէ՛ք»: Նրանք էլ մինչև բերանը լցրին: Յիսուս ասաց նրանց. «Հիմա առէ՛ք, մատանապետին տարէ՛ք»: Նրանք էլ տարան:

Մառնապետը՝ երբ գինի դարձած ջրի համը տեսաւ, չկարողացաւ իմանալ, թէ որտեղից է, ուստի դարձաւ փեսային և ասաց. «Սովորաբար հացից առաջ լաւ գինի են բերում, ետոյ՝ երբ տաքանում են՝ վատը, իսկ դու լաւ գինին վերջն ես բերում»:

Այսպէս յայտնեց Յիսուս իւր փառքը և նրա աշակերտները աւելի հաւատացին նրան:

14.

Կ Ա Փ Ա Ռ Ն Ա Յ Ո Ւ Մ Ի Հ Ա Ր Ի Ի Ր Ա Պ Ե Տ Ը

Յիսուս եկաւ Կափառնայում քաղաքը: Այն-
տեղ մի հարիւրապետ կար. սա թէն ազգով
հռովմայեցի էր և կռապաշտ, բայց հրէաների
կրօնը շատ էր սիրում—նրանց համար մի աղօ-
թատուն էր շինել: Սա եկաւ Յիսուսի մօտ, աղա-
չում և ասում էր. «Տէր, իմ ծառան անդամա-
լոյծ է և չարաչար տանջւում է»: Յիսուսը
պատասխանեց. «Ես կգամ և կբժշկեմ նրան»: Հարիւրապետն ասաց. «Տէր, ես արժանի չեմ,
որ դու իմ տուն գաս, մի խօսք սսա և իմ ծա-
ռան կբժշկուի, որովհետեւ ես էլ իշխանութեան
ներքոյ գտնուող մարդ եմ, իմ ձեռի տակ ունիմ
զինուորներ, եթէ ես մինին ասում եմ, գնա,
գնում է և միւսին՝ եկ, գալիս է կամ ծառա-
լիս այս բանն արա, անում է».—այսպէս էլ դու՝
եթէ հիւանդութեանը հրամայես, կհեռանայ, ա-
ռողջութեանը պատուիրես, կգայ:

Երբ Յիսուս այս խօսքերը լսեց, զարմա-
ցաւ և իրան հետևողներին ասաց. «Ճշմարիտն
եմ ասում, իսրայէլի մէջն էլ այսպիսի հաւատ
չգտայ. բայց ասում եմ ձեզ, շատերը կգան ա-
րևելքից, արևմուտքից ինչպէս մօզերը և այս
հռովմայեցին և Աբբահամի, Իսահակի ու Յակով-
բի հետ արքայութեան մէջ կբաղմեն, իսկ ար-

քայութեան որդիքը՝ իսրայէլացիները կերթան
արտաքին խաւարը»: Յիսուս ասաց հարիւրապե-
տին. «Գնա, ինչպէս որ հաւատացիր, թող այն-
պէս էլ կատարուի»: Նրա ծառան հէնց այն ժամին
էլ առողջացաւ:

15.

Տ Ա Ս Ն Բ Ո Ր Ո Տ Ն Ե Ր Ի Բ Ժ Շ Կ Ո Ւ Ի Լ Ը

Յիսուսը՝ երուսաղէմ գնալիս, Սամարիայի և
Գալիլիայի սահմանի վրայ պատահեց տասն բո-
րոտների, որոնք հեռու կանգնած աղաղակում
էին և ասում. «Յիսուս վարդապետ, ողորմիր
մեզ»: Սրանցից իննը հրէա էին, իսկ մէկը՝ սա-
մարացի: Յիսուս նրանց փորձելու համար ա-
սաց. «Գնացէք և ձեր անձը քահանային ցոյց
տուէք»: Նրանք փոխանակ ասելու թէ քահա-
նան (այն ժամանակուայ բժիշկները) մեզ չի ըն-
դունի, մենք դեռ հիւանդ ենք, հաւատացին Յի-
սուսի խօսքին, գնացին և իսկոյն բժշկուեցան:

Դրանցից միայն մինը ետ դարձաւ և բարձր
ձայնով փառաբանում էր Աստծուն: Նա Յիսուսի
ոտներն ընկաւ և շնորհակալութիւն արաւ նրան:

Այն ժամանակ Յիսուսը հարցրեց. «Ձէ որ
տասն հոգի բժշկուեցան, հապա ո՞ր էն իննը»: Միւսները չեկան Աստծուն շնորհակալութիւն
անելու՝ բացի այս սամարացուց: Յիսուս ասաց
նրան. «Վերկաց և գնա, քո հաւատը քեզ փրկեց»:

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆ ԵՒ ՄԱՔՍԱՒՈՐԸ

Այն մարդիկը, որոնք իրանք են իրանց արժանաւորութիւնը չափում, բարեպաշտ համարում, իսկ ուրիշներին արհամարհում, վատաբանում, այդպիսիների համար Յիսուս այս առակը պատմեց.

«Երկու մարդիկ տաճար գնացին աղօթք անելու: Նրանցից մինը փարիսեցի էր, իսկ միւսը՝ մաքսաւոր: Փարիսեցին առանձին կանգնած սրբութեան առաջ՝ աչպէս էր աղօթում— շնորհակալ եմ քեզնից, Աստուած, որ ես ուրիշ մարդկանց նման յափշտակող, անիրաւ կամ շնացող չեմ, ինչպէս այս մաքսաւորն է. շաբաթը երկու անգամ ծոմ եմ պահում և իմ բոլոր ստացուածներն իմ տասանորդ եմ տալիս»:

Իսկ մաքսաւորը հեռու կանգնած գաւթում՝ աչքերը երկինք բարձրացնել չէր կամենում, այլ իւր կուրծքն էր ծեծում և ասում. «Աստուած, քաւիր մեղաւորիս»:

Ասում եմ ձեզ, սա արդարացած վերադարձաւ իւր տուն, որովհետեւ ո՛վ իրան կբարձրացնէ փարիսեցու նման, կխոնարհի, իսկ ով կխոնարհեցնէ մաքսաւորի նման, կբարձրանայ»:

ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴՈՒ ԱՌԱԿԸ

Մի մարդ ունէր երկու որդի: Փոքրն ասաց հօրը. «Հայր, տո՛ւր ինձ իմ բաժինը քո ունեցածից»: Հայրը տուաւ նրան իւր բաժինը: Շատ օր չանցած՝ փոքր որդին առաւ իւր բաժինը և գնաց հեռու աշխարհ ու այնտեղ իւր ունեցածը վատնեց՝ անառակ կեանք վարելով:

Երբ բոլորը կերաւ, վերջացրեց, հենց այն ժամանակ այն երկրումն էլ սաստիկ սով ընկաւ: Նա սկսեց մուրացկանութեամբ ապրել: Վերջը գնաց այն երկրի քաղաքացիներից մինի մօտ ծառայութեան մտաւ: Նա էլ ուղարկեց իւր հանդը, որ խոզեր արածացնէ: Փոքր որդին ցանկանում էր իւր փորը լցնել խոզերի կերածով, բայց այդ էլ չկար:

Նա սկսաւ մտածել և ինքն իրան ասել. «Քանի՜ վարձկաններ իմ հօր տանը հաց են ուտում, իսկ ես այստեղ սովամահ կորչում եմ. կգնամ հօրս մօտ և կասեմ նրան— հայր, ես մեղաւոր եմ քո և Աստուած առաջ, այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու. ընդունիր ինձ իբրեւ քո մշակներից մինը»:

Փոքր որդին վեր կացաւ և եկաւ հօր մօտ: Հայրը նկատեց նրան հեռուից, գլխաւորով ելաւ,

առաջ վազեց, վզովն ընկաւ և համբուրեց: Որդին ասաց. «Ես մեղաւոր եմ քո և Աստծու առաջ, այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու»: Հայրն ասաց իւր ծառաներին. «Հանէ՛ք սրա հին շորերը և նորը հագցրէ՛ք. մատանին դրէ՛ք մատին, ոտներին կօշիկներ հագցրէ՛ք, մաացու եզը մորթեցէ՛ք, ուտենք և ուրախանանք, որովհետեւ իմ այս որդին մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր, գտնուեց»:

Ամենքն սկսեցին զուարճանալ: Մեծ որդին հանդուժն էր: Երբ տուն դարձաւ՝ երգելու և պարելու ձայներ լսեց: Ծառաներից մինին կանչեց իւր մօտ և հարցրեց, թէ այդ ի՞նչ է: Նա էլ պատասխանեց. «Եղբայրդ դարձել է. քո հայրը մաացու եզը մորթել տուաւ նրա գալստեան պատճառով և ահա ամենքն էլ ուրախանում են»:

Սա՛ փոխանակ ուրախանալու՝ բարկացաւ և ներս չէր կամենում մտնել, բայց հայրը, որ իրաւունք ունէր հրամայելու, դուրս եկաւ և աղաչում էր նրան տուն գալ: Նա բարկացած պատասխան տուաւ հօրն ու ասաց. «Ահա այս քանի տարի է քեզ ծառայում եմ, քո պատուէրից երբէք դուրս չեմ եկել, բայց ինձ մի ուլ էլ չտուիր, որ իմ բարեկամների հետ ուրախանամ, իսկ այդ որդիդ, որ քո կայքը կերաւ, նրա համար մաացու եզն ես մորթել»:

Հայրն ասաց նրան. «Որդեակ, դու ամեն

ժամանակ ինձ մօտ ես և այն ամենն՝ ինչ որ իմս է, քոնն է. բայց դու պէտք է ուրախանայիր, որովհետեւ քո եղբայրը մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր, գտնուեց»:

18.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԺՇԿՈՒՄ Է ԿՈՅՐԻՆ ԵՐԻՔՈՎԻ ՄՕՏ

Յիսուս անցնում էր Երիքով բաղաքի մօտով: Մի կոյր ճանապարհի վրայ նստած՝ մուրում էր: Եւ երբ նա ժողովրդի անցնելը լսեց, հարցրեց, թէ այդ ի՞նչ է: Նրան պատասխանեցին, որ Յիսուս Նազովրեցին է անցնում: Կոյրըն սկսաւ բարձր ձայնով աղաղակել և ասել. «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»: Առաջից գնացողները յանդիմանում էին, որ լռէ, իսկ նա ևս աւելի բարձր ձայնով էր աղաղակում. «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»:

Յիսուս կանգ առաւ և հրամայեց իւր մօտ բերել կոյրին և բերին: Յիսուս հարցրեց. «Ի՞նչ ես կամենում»: Նա էլ պատասխանեց. «Տէր՝ ուզում եմ տեսնել»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Տես, քո հաւատը քեզ փրկեց»: Նա սկսաւ այն ընկերներին տեսնել, գնում էր նրա ետևից և փառաբանում Աստծուն: Ժողովուրդն այս որ տեսաւ, սկսաւ Աստծուն օրհնել:

19.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԶԱԿԲԷՈՍԸ

Յիսուս մտաւ Երիբով և անցնում էր քաղաքի միջովը: Այնտեղ մի մարդ կար՝ անունը Զակեէոս, որը մաքսապետ էր և հարուստ: Նա սրտով ցանկանում էր Յիսուսին տեսնել, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետև կարճահասակ էր: Յիսուսին տեսնելու ցանկութիւնն այնքան մեծ էր, որ նա ուշք չուղարձրեց ժողովրդի ծիծաղին: Ուստի առաջ վազեց և բարձրացաւ թղենու վրայ, որպէսզի Յիսուս այնտեղովն անցնելիս, կարողանայ տեսնել:

Երբ Յիսուս այնտեղ հասաւ, վեր նայեց և ասաց նրան. «Զակեէ, շուտ արա, իջի՛ր, այսօր պէտք է քո տանն իջկանեմ»։ Զակեէոսն շտապով վաչր իջաւ և ուրախութեամբ ընդունեց նրան:

Փարիսեցիները տրտնջում և ասում էին, թէ էլի մեղաւոր մարդու մօտ գնաց հանգստանալու: Անպատճառ Յիսուսն այնտեղ կքարոզէր և քարոզի հետևանքն այն է եղել, որ Զակեէոսը իսկաւ և ասաց. «Տէր, իմ հարստութեան կէսը կտամ աղքատներին—եթէ մինին զրկել եմ, չորեքպատիկ կվճարեմ»։

Յիսուս ասաց. «Այսօր փրկութիւն եղաւ այս տանը, որովհետև սա էլ Աբրահամի որդի դարձաւ. ես եկել եմ, որ այսպիսի կորածներին գտնեմ»։

20.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԺՇԿՈՒՄ Է ԽՈՒԼՈՒՀԱՄԻՆ

Մի անգամ Յիսուսի մօտ մի խուլուհամբ բերին և աղաչում էին, որ ձեռը նրա վրայ դնէ: Յիսուս ամբոխից հեռացրեց հիւանդին. մատներն ականջի մէջ դրաւ. թքեց այնտեղ. լեզուն շօշափեց. վերև նայեց. հոգւոց հանեց և ասաց. «Եփփատայ», որ նշանակում է բացուի՛ր: Իսկոյն նրա ականջները բացուեցան և սկսաւ խօսել:

Պատուիրեց ոչ ոքի չասել, բայց որքան նա արդելում էր, նրանք ևս առաւել քարոզում, տարածում էին:

21.

ՈՂՈՐՄԱԾ ՍԱՄԱՐՍԱՅՈՒ ԱՌԱԿԸ

Յիսուս մի օրինականի հետեւալ առակը պատմեց:

«Մի մարդ Երուսաղէմից գնում էր Երիբով: Ճանապարհին աւազակների ձեռն ընկաւ, որոնք վիրաւորեցին անծանօթին, կիսամահ թողին և գնացին:

Պատահմամբ մի քահանայ այդ ճանապարհովն անցաւ, տեսաւ նրան, բայց ոչինչ չարաւ—անցաւ, գնաց: Նոյն տեղովն անցաւ մի ղևտացի: Նա ևս չօգնեց և անցաւ, գնաց:

Եկաւ մի սամարացի ճանապարհորդ: Սա երբ տեսաւ վիրաւորուածին, խղճաց. իսկոյն իջաւ գրաստից. մօտեցաւ. վէրքերը փաթաթեց. վրան ձէթ ածեց. գինի խմացրեց. գրաստի վրայ գրաւ և տարաւ հետեւեալ իջկանը: Միւս օրը, երբ պէտք է հեռանար, երկու դահեկան տուաւ իջկանի տիրոջը և ասաց. «Խնամք տար սրա վրայ և եթէ աւելի ծախս անես դրա համար, վերագարձիս կ'վճարեմ»: Յետոյ Յիսուս հարցրեց օրինականին. «Ի՞նչ ես կարծում» այն երեքից զոնք է ընկերաբար վարուել աւագակների ձեռն ընկած մարդուն», Օրինականն ասաց. «Նա՛ որ ողորմութիւն արաւ»: Այն ժամանակ Յիսուս ասաց. «Գնա՛, դու էլ այնպէս արա՛»:

22.

Ա Յ Ր Ի Կ Ն Ո Ջ Լ Ո Ի Մ Ա Ն

Յիսուս տաճարում ուսուցանում էր: Նայեց և տեսաւ, որ հարուստները գանձանակ են ձգում: Տեսաւ նաև մի այլի աղքատ կին, որ երկու լումա ձգեց այնտեղ: Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, այս որբւայրին ամենից շատ տուաւ, որովհետեւ նրանք իրանց աւելորդ ունեցածից Աստծու համար զոհ բերին, իսկ սա իւր աղքատ տեղովը բոլոր ունեցածը ձգեց»:

23.

Չ Ա Ր Ծ Ա Ռ Ա Յ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս ասաց հետեւեալ առակը: «Մի թագաւոր կամենում էր իւր ծառաների հետ հաշիւ տեսնել: Երբ հաշիւն սկսաւ՝ նրա մօտ բերին մի մարդու, որ պարտական էր թագաւորին բիւր (10,000) քանքար (20,000,000 ուլբիլ): Բայց որովհետեւ նա չկարողացաւ վճարել, ուստի տէրը հրամայեց նրա կինն ու որդիքը և բոլոր ունեցածը ծախել և գինը վերցնել պարտքի փոխարէն: Ծառան տիրոջ ոտներն ընկաւ. երկրպագութիւն էր տալիս և ասում. «Համբերիր, տէր, բոլորը կ'վճարեմ. ժամանակ տուր. պարտքս չեմ ուրանում»: Տէրը հաւանեց ծառայի վարմունքը, խղճաց նրան և ոչ միայն ժամանակ տուաւ, այլ՝ ամբողջ պարտքը ներեց:

Այդ միևնոյն ծառան պատահեց իւր ընկեր ծառաներից միինին, որ իրան հարիւր դահեկան (60 դր.) էր պարտ: Բռնեց նրան, խեղտում էր և ասում. «Վճարիր, ինչ որ ինձ պարտական ես»: Ծառայակիցը նրա ոտքերն ընկաւ. աղաչում էր և ասում. «Համբերիր, բոլորը կ'հատուցանեմ, խնդրում եմ ժամանակ տուր»: Բայց նա չհամաձայնեց, այլ գնաց և բանտարկել տուաւ մինչև պարտքը կ'վճարէ:

Ընկեր ծառաները, երբ այս բանը տեսան,

շատ բարկացան, եկան և իրանց տիրոջը յայտնեցին: Այն ժամանակ տէրը նրան իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Չար ծառայ, ես քո բոլոր պարտքը ներեցի, որովհետեւ դու ինձ խնդրեցիր ժամանակ տալ. միթէ դու էլ քո ընկերին չպիտի խղճայիր»: Տէրը բարկացաւ և ծառային մատնեց դահլիճներին՝ մինչև որ պարտքն ամբողջապէս վճարէ:

Իմ երկնաւոր չայրն էլ ձեզ հետ այդպէս կվարուէ, եթէ ձեզնից իւրաքանչիւրը իւր եղբօր հետ այդպէս չի վարուի:

Այն ժամանակ մօտ եկաւ Սիմօն Պետրոսն և ասաց. «Տէր, մինչև քանի՞ անգամ ներեմ իմ եղբօրը, եթէ նա իմ դէմ մեղանչէ, եօթն անգամ բաւական չէ»: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ոչ թէ եօթը, այլ եօթանասուն անգամ եօթը»:

24.

Հ Ի Ն Գ Հ Ա Զ Ա Ր Ի Կ Ե Ր Ա Կ Ր Ե Լ Ը

Յիսուս իւր աշակերտներին հետ գնաց մի անապատ տեղ, որ գտնուում էր Բեթսայիդա քաղաքի մօտ: Ժողովուրդն իմացաւ այդ բանը և մեծ բազմութիւնով գնաց նրա ետևից: Երբ Յիսուս խօսքի կարօտ ժողովրդին տեսաւ, խիստ ցաւեց, որովհետեւ նրանք նման էին անհովիւ հօտի: Նա քարոզեց նրանց Աստծու արքայութեան մասին

և բժշկեց հիւանդներին: Թէև օրն սկսել էր մթնել, բայց ունկնդիրները յափշտակուած քարոզից, ամեն ինչ մոռացել էին: Աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Արձակիր ժողովրդին, որ գնան մերձակայ գիւղերը հանգստանալու և կերակուր գտնելու, որովհետեւ մենք ոչինչ չունինք ուտելու և անապատումն ենք»: Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Դուք կերակրեցէք դրանց»: Աշակերտներն ասացին. «Մենք հինգ հացից և երկու ձկնից աւելի ոչինչ չունինք, դա ի՞նչպէս կբաւականացնէ այդ բազմութեանը»:

Յիսուս ասաց աշակերտներին. «Նստացրէ՛ք ժողովրդին կարգ- կարգ՝ յիսուն-յիսուն»:

Այդպէս էլ արին: Բացի կանանցից և երեխաներից՝ տղամարդկանց թիւը 5,000 էր: Յիսուս վեր առաւ հինգ հացը և երկու ձուկը, գոհացաւ, կտրեց և աշակերտներին տուաւ, իսկ նրանք էլ՝ ժողովրդին: Ամենքը կերան, կշտացան, իսկ երբ վեր կացան, Յիսուս ասաց աշակերտներին. «Հաւաքեցէ՛ք փշրանքները»: Տասն և երկու զամբիւղ փշրանք ժողովեցին:

Ժողովուրդը, երբ տեսաւ այս հրաշքը, ասաց. «Սա է ճշմարիտ մարգարէն, որ աշխարհ պէտք է գար»: Յիսուս նկատեց, որ իրան թագաւորի տեղ են ընդունում, հեռացաւ լեռու:

25.

ՔԱՆԱՆԱՑԻ ԿԻՆԸ

Յիսուս գնաց Տիւրոսի և Սիդոնի կողմերը: Եւ ահա մի քանանացի հեթանոս կին աղաղակում էր նրա ետեւից և ասում. «Ողորմիր ինձ, Տէր, Դաւթի որդի, իմ աղջիկը չարաչար դիւահարւում է»: Յիսուս կնոջը փորձելու համար՝ ոչինչ պատասխան չտուաւ:

Մօտեցան աշակերտները, աղաչում էին Յիսուսին և ասում. «Արձակիր սրան, որովհետեւ մեր ետեւիցն աղաղակում է»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց. «Ես ուղարկուել եմ իսրայէլի տան ոչխարների մօտ և ոչ հեթանոսների». Կինը մօտ եկաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր, օգնիր ինձ էս»:

Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Լաւ չէ երեխաների ձեռքը հացն առնել և շներին ձգել»: Կինը պատասխանեց. «Այո, Տէր, բայց շներն էլ իրանց տէրերի սեղանից ընկած փրշրանքովն են կերակրւում»:

Յիսուս պատասխան տուաւ ու ասաց. «Ո՛վ կին, քո հաւատը մեծ է, թող այնպէս լինի, ինչպէս որ դու ես կամենում»: Նրա դուստրը նոյն ժամին բժշկուեց:

26.

ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՐՈԶՈՒՄ Է ՆԱԶԱՐԷԹՈՒՄ

Յիսուս հոգւով զօրացած՝ դարձաւ Գալիլիա: Նրա համբաւը տարածուել էր շրջակայ բոլոր երկրներում: Նա քարոզում, ուսուցանում էր նրանց ժողովրդանոցներում: Ամենքը յարգում էին նրան:

Յիսուս եկաւ իւր հայրենի Նազարէթ քաղաքը և իւր սովորութեան համեմատ շաբաթօրը ժողովրդանոց գնաց և կամեցաւ կարդալ: Նրան տուին Եսայայ մարգարէի գիրքը և երբ բաց արաւ, գտաւ այն տեղը, որ գրուած էր. «Տիրոջ հոգին իմ վրայ է, որի համար էլ օծեց ինձ. նա ինձ ուղարկել է աղքատներին աւետիք տալու, սրտով կոտորուածներին բժշկելու, զերիններին թողութիւն քարոզելու, կոյրերին տեսութիւն տալու և Տիրոջ ընդունելի տարին քարոզելու»:

Այս նիւթի վրայ խօսեց և երբ քարոզը վերջացրեց, գիրքը խփեց՝ սպասաւորին տուաւ և նստեց ժողովրդանոցի մէջ, ամենքն էլ զարմացած նրան էին մտիկ տալիս: Յիսուս ասաց. «Այսօր այս գրուածքը կատարեց ձեր ներկայութեամբ», Ամենքը վկայում էին այս բանին և զարմանում այն շնորհալի խօսքերի վրայ, բայց

միևնոցն ժամանակ ասում էին—սա հիւսն Յովսէփի որդին չէ: Յիսուս ասաց նրանց. «Դուք ինձ ասելովում էք ասելու — բժիշկի, բժշկիր քո անձը. որքան հրաշքներ ես կատարել կափառ-նայումի մէջ, այստեղ՝ քո հայրենիքումս էլ արա, որ տեսնենք ու հաւատանք: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, Նդիպի ժամանակ իսրայէլի մէջ շատ որբեայրի կանայք կային, երբ երկինքը երեք տարի և վեց ամիս փակուեց, այնպէս որ բոլոր երկրի մէջ մեծ սով ընկաւ, սակայն Նդիան բացի սարեպթացի մի որբեայրի կնոջից՝ ոչ ոքի մօտ չուղարկեց:

Հասկացան որ իրանց է ակնարկում, ամենքն էն բարկութիւնով լցուեցան ժողովրդանոցի մէջ, քաղաքից դուրս հանեցին և տարան մինչև այն լեռան գլուխը, որի վրայ քաղաքն էլ շինած, որպէսզի այն բարձր տեղից վայր ձգեն, իսկ Յիսուս նրանց միջովն անցաւ և գնաց:

Հրաշքը գործուեց, բայց ոչ այն ժամանակ, երբ նրանք էին կամենում:

27.

ՀԱՐՈՒՄՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ

Մի երիտասարդ փարիսեցի մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բարի վարդապետ, ի՞նչ բարի բան գործեմ, որ յաւիտենական կեանք ժառան-

գեմ»: Յիսուս ասաց նրան. «Եթէ կամենում ես յաւիտենական կեանք ունենալ, պահիր պատուիրանները», երիտասարդը հարցրեց. «Ո՞ր պատուիրանները»: Յիսուս պատասխանեց. «Մի՛ սպանիր, մի՛ գողանար, սուտ մի՛ վկայիր, պատուիր քո հօրն ու մօրը և քո ընկերին քո անձի չափ սիրիր»:

Երիտասարդը պատասխանեց. «Այդ ամենն իմ երեխայութիւնիցն սկսած՝ պահել եմ, էլ ի՞նչ բան է պակաս ինձ»: Այն ժամանակ Յիսուս նայեց նրան և ասաց. «Մի բան պակաս է քեզ, եթէ կամենում ես կատարեալ լինել, գնա և ծախիր ունեցածդ, կերակրիր աղքատներին, այն ժամանակ կուրենաս երկնքումը գանձ»:

Երբ պատանին այս խօսքերը լսեց, տխուր և տրտում հեռացաւ, որովհետև նա շատ հարուստ էր: Յիսուս դարձաւ և ասաց իւր աշակերտներին. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, մալուխը՝ չուանը հեշտութեամբ ասեղի ծակովը կանցնի՝ քան թէ մի հարուստը Աստծու արքայութիւնը կմտնէ»: Երբ այս բանն աշակերտները լսեցին, շատ զարմացան և ասացին. «Նապա էլ ո՞վ կարող է փրկուել»: Յիսուս ասաց. «Մարդկանց համար անկարելի է դա, իսկ Աստծու օգնութեամբ ամեն բան հնարաւոր է»:

28.

Ա Ն Մ Ի Տ Հ Ա Ր Ս Տ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս հետևեալ առական ասաց. «Մի հարուստ մարդու արտերն առատ պտուղ տուին։ Նա մտածում և ասում էր—ի՞նչ անեմ, տեղ չունիմ արտերիս պտուղները ամբարելու։ Շտեմարաններս կքանդեմ, աւելի մեծերը կշինեմ և բոլոր բերքերն այնտեղ կհաւաքեմ. ետոյ կասեմ ինձ—սլ անձն, շատ բարիքներ ունիս՝ շատ տարիների համար ամբարուած, կեր, խմիր և ուրախացիր»։

Բայց Աստուած ասաց նրան. «Անմիտ, այս գիշեր քո հոգին քեզնից որ պահանջեն, այսքան պատրաստածներդ ի՞նչ պիտի անես»։

Այսպէս էլ ամենայն մարդու վիճակն է—ով միայն իւր անձի համար է գանձ հաւաքում, Աստծու մօտ հարուստ չէ»։

29.

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ՈՉԽԱՐԻ ԵՒ ԴՐԱՄԻ ԱՌԱԿԸ

Յիսուսի մօտ լսելու նպատակով շատ մաքսաւորներ և մեղաւորներ եկան։ Փարիսեցիները և դպիրները տրանջում էին ու ասում. «Սա ընդունում է մեղաւորներին և նրանց հետ յարաբերութիւն ունի»։

Այդպիսի մտածողների համար Յիսուս այս առակն ասաց. «Եթէ ձեզանից մինը հարիւր ոչխար ունենայ և մինը կորցնէ, արդեօք չի թողնի իննսունինը փարախում և չի գնայ այն կորածի ետևիցը՝ մինչև որ գտնէ նրան։ Եւ երբ գտնէ, ուրախանալով իւր ուսերի վրայ չի դնի և տուն գալով բարեկամներին և դրացիներին չի-կանչի ու չի ասի—ուրախացէք ինձ հետ, որովհետեւ իմ կորած ոչխարը գտայ։ Ասում եմ ձեզ, այսպէս էլ ուրախութիւն կլինի երկնքումը մէկ մեղաւորի համար, որ կապաղխարէ, քան թէ իննսուն ինն արդարների համար, որոնք ապաշխարութեան կարիք չունին»։

«Եւ կամ եթէ մի կին տասը դրամ ունենայ և մինը կորցնէ, արդեօք ճրագ չի վառի, տունը չի աւելի և չի որոնի՝ մինչև որ գտնէ։ Եւ երբ գտնէ, բարեկամներին և դրացիներին չի կանչի ու չի ասի—ուրախացէք ինձ հետ, որովհետեւ կորած դրամս գտայ։ Ասում եմ ձեզ, այսպէս էլ Աստծու հրեշտակների մօտ ուրախութիւն կլինի մէկ մեղաւորի համար, որ կապաղխարէ»։

30.

ՅԱՅՐՈՍԻ ԴՈՒՍՏՐԸ ԵՒ ՆԱՅԻՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆ

Ա. Յայրոս անունով մի մարդ, որ ժողովրդի

իշխաններէից մինն էր, եկաւ Յիսուսի մօտ. ընկաւ նրա ոտները. աղաչում և ասում էր. «Իմ աղջիկը մահամերձ է, եթէ դաս և ձեռք նրա վրայ դնես՝ կառողջանայ»:

Յիսուս զնաց նրա հետ: Մեծ բազմութիւն հետևում էր նրան: Տուն չհասած իշխանի ծառաներից մինն եկաւ և ասաց. «Քո աղջիկը մեռաւ, Վարդապետին անհանգիստ մի անիր»: Երբ այս բանը Յիսուս լսեց, ասաց իշխանին, «Մի վախենար, հաւատա՛ միայն»:

Յիսուս տուն եկաւ, տեսաւ փողհարներին ու ժողովրդին: Արդէն պատրաստուում էին թաղելու: Ոչ ոքի թոյլ չտուաւ, որ իւր հետ տուն մտնէ՝ բացի Սիմօնից (Պետրոս), Յակովբոսից և Յովհաննէսից: Ամենքը լալիս և ողբում էին: Յիսուս ասաց. «Մի լաք, նա չէ մեռել, այլ քնած է»: Այս խօսքերի վրայ ամենքն էլ ծիծաղեցին, որովհետեւ գիտէին, որ մեռած է:

Յիսուս պատուիրեց տանը եղողներին դուրս գալ. առաւ իւր հետ երեխայի հօրն ու մօրը և նրանց, որոնք իւր հետն էին ու մտաւ այնտեղ, ուր երեխան պառկած էր: Բռնեց նրա ձեռից և ասաց. «Տալիթա, կու՛մի», այսինքն՝ աղջիկ, վեր կաց:

Իսկոյն վեր կացաւ աղջիկը և ման եկաւ: Յիսուս հրամայեց կերակուր տան ուտելու: Ամենքը զարմացան այս բանի վրայ:

Բ. Սրանից ետոյ Յիսուս եկաւ Նային քաղաքը: Նրա հետ զնում էին աշակերտները և բազմաթիւ ժողովուրդ: Երբ քաղաքի դռան մօտեցաւ, տեսաւ մեռել էին տանում, որ մի այրի կնոջ միակ որդին էր: Դազաղի ետեից մեծ բազմութիւն էր զնում: Յիսուս մօտ զնաց և մօրն ասաց. «Մի լար»: Ետոյ մօտ եկաւ, դազաղը շօշափեց: Տանողները կանգնեցին: Յիսուս ասաց. «Պատանի, բեզ եմ ասում, վեր կաց»:

Մեռելը վեր կացաւ, նստեց և սկսաւ խօսել:

Ամենքին երկիւղը պատեց: Աստծուն փառք էին տալիս և ասում. «Մեծ մարգարէ է վեր կացել մեր մէջ: Աստուած իւր ժողովրդին յիշել է»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԵՏՐՈՍԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Յովհաննէսի աշակերտները ևս՝ ինչպէս երբեքն Յիսուսի աշակերտները, այն կարծիքի էին, որ Յիսուս երկրաւոր թագաւոր է. նա հռովմայեցիներին պիտի արտաքսէ Պաղեստինից և Դաւթի գահի վրայ բազմէ: Բայց փոխանակ սրան տեսնում են, որ նա բժշկում է հռովմայեցի հարկւրապետի ծառային, իրանց ուսուցիչը բանտում շղթայակապ նստած է, Յիսուս չի ազատում նրան, ուստի Յովհաննէսը համոզում էր իւր աշակերտներին, որ նա իսկական

Մեսիան է, բայց ուսուցչի ծանր շղթաները գայթակղեցնում էր նրանց։ Եւ երբ ինքը չկարողացաւ համոզել աշակերտներին, պատուիրեց գնալ և անձամբ իրենից տեղեկանալ։ Այս պատճառով, աշակերտներից երկուսին ուղարկեց նրա մօտ հարցնելու. «Դո՞ւ ես այն Մեսիան, որ գալու էիր, թէ ուրիշին սպասենք»։

Աշակերտները եկան Յիսուսի մօտ և գտան նրան շրջապատուած ամեն տեսակ հիւանդներով և յայտնեցին իրանց ուսուցչի պատուէրը։

Յիսուս տեսնելով, որ նրանք թերահաւատ են դարձել, պատասխանեց և ասաց. «Գնացէ՛ք Յովհաննէսին պատմեցէ՛ք, ինչ որ տեսաք—կոյրերը տեսնում են, կաղերը գնում են, բորոտները սրբւում են, խուլները լսում են, մեռելները յարութիւն են առնում և աղքատներին աւետարանն է քարոզւում—եթէ իսկական Մեսիա չլինէի, այս հրաշքները չէի կարողանայ գործել և վերջն աւելացրեց—երանելի է նա, որ ինձ վրայ չի գայթակղուի Յովհաննէսի նման։

Բ. Յիսուս նկատեց, որ Յովհաննէսի աշակերտները իրանց ուսուցչին չեն հասկանում և երբ նա եկաւ Փիլիպպեայ Կեսարիայի կողմերը, ուզեց իմանալ թէ ի՞նչ աշակերտներն ինչ կարծիք ունեն իրա մասին, ուստի հացրեց նրանց ու ասաց. «Մարդիկ ինձ համար ի՞նչ են ասում

—հի է մարդու Որդին»—ո՞վ եմ ես։ Նրանք էլ ասացին. «Ոմանք ասում են՝ թէ Յովհաննէս Մկրտիչն էս, միւսները՝ Եղիան և ուրիշներն էլ՝ Երեմիան կամ մարգարէներից մինն էս»։

Յիսուս հարցրեց. «Իսկ դուք ի՞նչ էք ասում, հի էմ ես»։ Սիմօնն առաջինը պատասխանեց և ասաց. «Դո՞ւ ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստծու Որդին»։

Յիսուս ասաց. «Երանի՛ քեզ, Սիմօն՝ Յովհանի որդի, որովհետեւ այդ բանը դու չէիր, որ իմացար, այլ իմ երկնաւոր Հայրը իմանալու շնորհ տուաւ քեզ, ուստի ես ասում եմ—ով քեզ նման վրիժի հաւատ կունենայ, նրա վրայ էլ կշինեմ իմ եկեղեցին, որին դժողքի դռներն էլ չեն կարող շարժել։ Քեզ կտամ երկնքի արքայութեան բանալիները, ինչ որ երկրիս վրայ կկապես, կապուած կլինի երկնքումը, ինչ որ կարձակես երկրիս վրայ, երկնքումն էլ արձակուած կլինի»։ Արդեւեց իւր աշակերտներին, որ ոչ ոքի չասեն, թէ նա Յիսուս Քրիստոսն է։

32.

Պ Ա Յ Ծ Ա Ռ Ա Կ Ե Ր Պ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Մի անգամ Յիսուս վեր առաւ Պետրոսին, Յա-

կովբոսին և Յովհաննէսին ու բարձրացաւ Թափոր լեառը: Երբ լեռան գլուխը հասաւ, Յիսուս սկսաւ աղօթել: Այդ ժամանակ նրա կերպարանքը փոխուեց՝ պայծառացաւ (այլակերպուեց)— երեսը արևի պէս լուսաւորուեց, իսկ շորերը ձիւնի նման սպիտակ դարձաւ: Այդտեղ՝ լուսով պատած երևեցան նրան Մովսէս և Եղիա մարգարէները: Նրանք խօսում էին Յիսուսի հետ ինչ որ Երուսաղէմում պիտի պատահէր նրա հետ:

Պետրոսն առաջ խօսքով խոստովանել էր Յիսուսի Աստծու որդի լինելը, բայց այժմ աչքով տեսնում է նրա աստուածային կերպարանքը, ուստի և ուրախութիւնից շփոթուած՝ չի իմանում, թէ ինչ է ասում. «Տէր, եթէ հրամայես, մենք կշինենք երեք տաղաւար (վրան)՝ մինը քեզ, միւսը՝ Մովսէսի, իսկ երրորդը՝ Եղիայի համար»:

Մինչև որ Պետրոսը խօսում էր, մի լուսաւոր ամպ եկաւ՝ որաեղից ձայն լսուեց, որ ասում էր. «Սա է իմ սիրելի որդին, սրան լսեցէք»: Աշակերտները, երբ լսեցին այս երկնային ձայնը, զարհուրեցան, գետնի վրայ ընկան և սկսեցին աղօթել:

Այն ժամանակ Յիսուս մօտեցաւ նրանց և ասաց. «Մի վախենաք, վեր կացէք»: Նրանք վեր կացան, բայց այլ ևս ոչ ոքի չտեսան՝ բացի Յիսուսից՝ իւր սովորական կերպարանքով:

ՅՈՎՅԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ՄԱՀԸ

Հերովդէսը խլեց իւր եղբայր Փիլիպպոսի Հերովդիա կնոջը և ամուսնացաւ նրա հետ: Յովհաննէսը նկատողութիւն արաւ Հերովդէսին և ասաց. «Վայել չէ քեզ, որ դրան կին ունենաս»: Հերովդէսն ուզում էր նրան սպանել, բայց ժողովրդից վախենում էր, որովհետեւ նրան ընդունում էր որպէս մարգարէ, դրա համար էլ պաշտպանում էր, ուստի բանտարկել տուաւ Յովհաննէսին:

Թագաւորն ուզում էր Յովհաննէսին վրէժխնդիր լինել և դրա համար յարմար առիթի էր սպասում: Թագաւորի ծննդեան օրն էր. մեծ խնջոյք տուաւ, ուր ներկայ էին նախարարները, զօրապետները և Գալիլիայի բոլոր մեծամեծները: Այդտեղ էր և Հերովդիայի աղջիկը. նա կաքաւեց և շատ դուր եկաւ թէ թագաւորին և թէ բոլոր սեղանակիցներին:

Թագաւորը ասաց աղջկան. «Խնդիր ինձնից, ինչ որ ուզում ես և ես կտամ քեզ՝ մինչև անգամ իմ թագաւորութեան կէսը»: Աղջիկը մօրը հարցրեց. «Ի՞նչ խնդրեմ»: Նա էլ ասաց. «Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Աղջիկը շտապով թագաւորի մօտ եկաւ և

ասաց. «Ես կամենում եմ Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Թագաւորը շատ տրտմեցաւ, նոր հասկացաւ իւր սխալ առաջարկութիւնը, բայց որովհետեւ երգուել էր հիւրերի առաջ, չուզեց խօսքը ետ առնել, Իսկոյն դահիճ ուղարկեց բանտ և գլխատել տուաւ Յովհաննէսին. մի սկուտղի մէջ դրաւ գլուխը և աղջկան տուաւ. նա էլ իւր մօրը տարաւ:

Երբ այս բանը նրա աշակերտներն իմացան, եկան դիակը տարան թաղեցին և յայտնեցին Յիսուսին:

34.

Ս Ե Ր Մ Ա Ն Ա Յ Ա Ն Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս նստած էր ծովի ափում: Նրա մօտ հաւաքուեց մեծ բազմութիւն: Նա իջաւ և նաւ նստեց, իսկ ժողովուրդը կանգնած էր ափի վրայ:

Յիսուս սկսեց նրանց հետ առաջով խօսել և ասել. «Ահա սերմեցանը դուրս եկաւ ցանելու և երբ նա ցանում էր, սերմերից մի քանիսն ընկան ճանապարհի վրայ, եկան երկնքի թռչուններն ու կերան: Մի քանիսն էլ ընկան քարքարոտ տեղերում, սրանք թէև շուտով բուսան հողի սակաւութեան պատճառով, բայց երբ արեւ ծա-

գեց, չորացան, որովհետեւ կարճ արմատներ ունէին: Մի քանիսն էլ ընկան փշոտ տեղ. փշերը դուրս եկան և խեղդեցին նրանց: Իսկ մի քանիսն էլ ընկան լաւ հողի մէջ և պտուղ տուին, որը հարիւր, որը վաթսուց և որը երեսուց:

35.

Ո Ր Ո Մ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս մի ուրիշ առակ էլ ասաց—Երկնքի արքայութիւնը նման է մի մարդու, որ իւր արտումը բարի սերմ ցանեց, բայց երբ մարդիկ քնեցին, թշնամին եկաւ ցորենի մէջ որոմներ ցանեց ու գնաց: Երբ ցորենը բուսաւ, որոմներն էլ երևեցան:

Ծառաները նկատեցին այս բանը և եկան տիրոջն ասացին. «Տէր, միթէ դու քո արտումը բարի սերմ չցանեցիր, որոմները ռոտեղից են»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Այդ թշնամի մարդու արածն է»: Ծառաներն ասացին. «Իրաւունք տուր, որ գնանք և դուրս հանենք»:

Նա պատասխանեց. «Ո՛չ, մի գուցէ որոմները քաղելիս, ցորենն էլ նրանց հետ արմատախիլ անէք, թողէք երկուն էլ միասին աճեն մինչև հունձը, իսկ հնձի ժամանակ կասեմ հընձողներին՝ առաջ որոմները բաղեցէք և խուրձ

կապեցէք այրելու համար, իսկ ցորենը ժողովեցէք իմ ամբարի մէջ:

36.

Մ Ե Ծ Ը Ն Թ Ր Ի Ք Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

«Մի մարդ մեծ ընթրիք պատրաստեց և շատերին հացի հրաւիրեց:

Հրաւիրեալներն ամենքն էլ հրաժարուեցան զալուց զանազան անհիմն պատճառներով—առաջինն ասաց. «Ագարակ եմ գնել, պէտք է գնամ տեսնեմ, չեմ կարող գալ»: Միւսն ասաց. «Ճինդ լուծ եզն եմ գնել, գնում եմ փորձելու»: Իսկ երրորդն ասաց. «Կին եմ առել, չեմ կարող գալ»:

Ծառան եկաւ և այս բոլորը պատմեց տիրոջը: Տանտէրը բարկացած ասաց ծառային. «Դձուրս գնա քաղաքի հրապարակները, փողոցները և հրաւիրի աղքատներին, խեղճերին, կաղերին և կոյրերին»: Ծառան ասաց. «Տէր, կատարեցի այնպէս, ինչպէս հրամայեցիր, բայց տանն էլի տեղ կալ»: Տէրն ասաց ծառային. «Դձուրս գնա քաղաքից և ճանապարհի վրայ ումը տեսնես, կանչիր, որպէսզի իմ տունը լցուի»: Ծշմարիտն եմ ասում, առաջին հրաւիրուած մարդկանցից ոչ մէկն իմ ընթրիքը չի ճաշակի»:

37.

ԱՆԴԱՄԱՆՈՒԾԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՓԱՌՆԱՅՈՒՄ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԵՒ ԿԱՂԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊՐՕՊԱՏԻԿԷ ԿԱՄ ԲԵՒՀԵԶԻԱ ԱԻԱԶԱՆԻ ՄՕՏ

Ա. Յիսուս քարոզում էր Կափառնայում բաղաժողով: Այնտեղ ներկայ էին բազմաթիւ փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ, որոնք եկած էին Գալիլիայից և հրէաստանից:

Այդ ընդէին մահճի վրայ դրած մի անդամալոյծ բերին և աշխատում էին մի կերպ ներս տանեն և Յիսուսի առաջ դնեն: Բայց ամբոխի պատճառով չկարողացան ներս մտնել, ուստի կտուրը բարձրացան. տան առաստաղը բացին և մահճով կախ արին հիւանդին Յիսուսի ոտների մօտ: Յիսուս բերողների հաւատը տեսնելով՝ ասաց հիւանդին. «Որդեակ, քո յանցանքը ներում է քեզ»:

Դպիրները և փարիսեցիներն այս բանը Աստուծոյ ընդդէմ համարեցին, ուստի ասացին. «Ո՞վ է սա՝ որ հայտոյանք է խօսում. ո՞վ կարող է յանցանքը ներել՝ բացի Աստուծոյ»:

Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Ի՞նչ էք կարծում, որն է աւելի հեշտ—ասելքո յանցանքը ներում է՝ թէ վեր կաց և ման եկ: Իմացէք՝ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկ-

րի վրայ մեղքեր ներելու»: Ետոյ դարձաւ անդամալուծին և ասաց. «Քեզ եմ ասում, վեր կաց, մահիճդ ան և գնա տուն»։ Հիւանդն իսկոյն վեր կացաւ, առաւ մահիճը, գնաց տուն և փառաբանում էր Աստծուն։

Բ. Սրանից ետոյ Զատիկի տօնն էր։ Յիսուս եկաւ Երուսաղէմ։ Քաղաքի մէջ Պրօպատիկէ աւագանի մօտ, որ եբրայեցերէն Բեդհեզդա է կոչուում, հինգ սրահ կար, ուր պառկած էին շատ հիւանդներ—կոյրեր, կաղեր, գոսացածներ և սպասում էին ջրի յուզւելուն, որովհետեւ Տիրոջ հրեշտակը ժամանակ-ժամանակ իջնում էր և աւագանի ջուրը յուզում։ Ով առաջինն էր ընկնում յուզուած ջրի մէջ՝ բժշկուում էր՝ ինչ հիւանդութիւն էլ որ ունենար։

Այնտեղ մի մարդ կար, որ երեսունհուր տարի հիւանդ էր։ Երբ Յիսուս նրան տեսաւ և իմացաւ թէ քանի տարի այնտեղ պառկած է, ասաց. «Կամենում ես բժշկուել»։ Հիւանդը պատասխանեց. «Տէր, ես ոչ ոք չունիմ, որ ջրի յուզման ժամանակն ինձ աւագանը ձրգէ, իսկ ես մինչև տեղիցս կշարժուեմ, ուրիշներն ինձնից առաջ են իջնում»։ Յիսուս ասաց. «Վեր կաց, մահիճդ ան և գնա»։ Այն մարդն իսկոյն առողջացաւ, վեր կացաւ. առաւ մահիճը և գնաց։

Այդ օրը շաբաթ էր։ Հրէաներն ասացին

բժշկուածին. «Այսօր շաբաթ է, ի՞նչպէս կարելի է որ մահիճդ տանում ես»։ Հիւանդը պատասխանեց. «Ինձ բժշկողն ասաց—մահիճդ ան և գնա»։

Սրանից ետոյ Յիսուս պատահեց նրան տաճարում և ասաց. «Դու առողջացար, զգոյշ եղիր նորից հիւանդանաս»։ Այն մարդը գնաց և հրէաներին պատմեց, որ իրան բժշկողը Յիսուսն է եղել։ Սրա համար հրէաները հալածում էին նրան, որ նա շաբաթ օրն էր այդ քանն արել։ Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Իմ հայրը մինչև այժմ բարի բան է գործել, ես էլ գործում եմ»։ Հրէաներն աւելի սկսեցին հալածել, որովհետեւ դրանով նա ոչ թէ միայն շաբաթն էր քանդում, այլև Աստծուն իւր հայր էր անուանում, ուրեմն և իւր անձը նրան հաւասար դարձնում։

38.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ս Ա Ս Տ Ո Ւ Մ Է Մ Ր Ր Կ Ի Ն

Յիսուս Երուսաղէմից Գալիլիա դարձաւ. կամեցաւ Գեննեսարէթի ծովի միւս կողմն անցնել և քարոզել։ Նաւ մտաւ. աշակերտները հետեցին նրան։ Եւ ահա ծովի մէջ մեծ փոթորիկ բարձրացաւ՝ այնպէս որ ալիքները ծածկում էին, իսկ Յիսուս քնած էր նաւի ետևում։

Աշակերտները մօտ եկան, զարթեցրին նր-

րան և ասացին. «Տէր, փրկիր մեզ, կորչում ենք»: Յիսուս ասաց. «Ի՞նչ վախկոտներ էք, թերահաւատներ»: Սաստեց քամիներին և իսկոյն խաղաղութիւն տիրեց:

Մարդիկ զարմացան այս բանի վրայ և ասում էին. «Սա ի՞նչպիսի անձն է, որ քամիներն էլ, ծովն էլ հնազանդում են սրան»:

39.

ԿՈՅՐ ԾՆՈՒԱԾԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուս մի անգամ տաղավարահարաց ասոնին եկաւ Երուսաղէմ: Այնտեղ նա մի մարդ տեսաւ, որ ի ծնէ կոյր էր: Աշակերտները հարցրին Յիսուսին և ասացին. «Ռաբբի, ո՞վ է մեղանչել, սա՞ թէ սրա ծնողները, որ կոյր է ծնուել»: Յիսուս պատասխանեց, «Ո՛չ դա է մեղանչել և ոչ դրա ծնողները, այլ՝ որ սրանով Աստծու գործերը յայտնի լինին»: Այս ասելով թքեց գետնի վրայ. ցելս շինեց. քսեց կոյրի աչքերին ու ասաց. «Գնա և Սելովամայ աւազանում լուացուիր»: Նա գնաց. լուացուեց. ետ դարձաւ և տեսնում էր:

Դրացիները և նրան ճանաչողներն ասում էին. «Սա նա չէ՞, որ նստած մուրում էր»: Մի քանիսն ասում էին. «Նա է», մի քանիսը՝ «Նրան նման է», իսկ ինքն ասում էր «Ես եմ»: Այն ժամանակ ասացին նրան. «Հապա աչքերդ ի՞նչպէս բացուեց»:

Նա պատմեց, ինչ որ Յիսուսն արել էր: Նրան տարան փարիսեցիների մօտ: Օրը շաբաթ էր, երբ Յիսուս նրա աչքերը բժշկեց: Փարիսեցիները հարցրին, թէ ի՞նչպէս է նրա աչքերը բացուել և նա պատմեց: Փարիսեցիներից մի քանիսն ասացին. «Այն մարդը Աստուածանից չէ, որովհետեւ շաբաթ չէ պահում»: Իսկ միւսներն ասում էին. «Մի մեղաւոր մարդ ի՞նչպէս կարող է այդպիսի հրաշքներ անել»: Ներկայ եղողները երկու մասի բաժանուեցան: Նրանք դարձեալ ասացին կոյրին. «Դու ի՞նչ կասես նրա մասին, որ աչքերդ բաց արաւ»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Մարգարէ է նա»:

Հրէաները չէին հաւատում, թէ նա կոյր է եղել և բժշկուել է, ուստի նրա ծնողներին կանչեցին և հարցրին. «Սա է ձեր որդին, որի համար ասում էիք, թէ կոյր ծնուեց, հապա ի՞նչպէս է որ հիմա տեսնում է»: Ծնողները պատասխանեցին. «Այո, սա մեր որդին է, նա կոյր ծնուեց, բայց թէ հիմա ի՞նչպէս է տեսնում, չգիտենք—ինքը չափահաս է, իրան հարցրէք»: Ծնողները նրա համար այսպէս խօսեցին, որ վախենում էին հրէաներից, որովհետեւ նրանք որոշել էին, եթէ մինը Յիսուսին Գրիսաոս, այսինքն Միսիա ընդունէ, ժողովրդանոցից դուրս կանեն:

Երկրորդ անգամ կանչեցին կոյր ծնած և բժշկուածին ու ասացին. «Աստծուն փառք տուր,

մենք գիտենք, որ քեզ բժշկողը մեղաւոր է»։ Նա պատասխանեց. «Թէ նա յանցաւոր է, այդ չգիտեմ ես, բայց այսքանը հաստատ գիտեմ, որ ես կոյր էի, իսկ այժմ տեսնում եմ»։ Դարձեալ հարցրին նրան. «Ի՞նչպէս բացեց քո աչքերը»։ Նա պատասխանեց. «Արդէն ձեզ ասացի, չլսեցի՞ք. միթէ դուք էլ էք կամենում նրան աշակերտ լինել»։ Այն ժամանակ նրանք հայհոյեցին և ասացին. «Դո՛ւ ես նրա աշակերտը, իսկ մենք Մովսիսի աշակերտներն ենք»։ Բժշկուածը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Հէնց դա է զարմանալուն, որ դուք չէք իմանում, թէ ճշտեղից է նա, որ իմ աչքերը բաց արաւ։ Մենք գիտենք, որ Աստուած լսում է արդարներին և ոչ թէ մեղաւորներին։ Մինչև այսօր դեռ չէ լսուած, որ մինը կոյր ծնածի աչքերը բաց արած լինի, եթէ սա Աստուածանից չլինէր, ոչինչ չէր կարող անել»։ Այն ժամանակ պատասխանեցին. «Դու մեղաւոր ծնել ես հերիք չէ, դեռ վստահանում ես մեզ խրատել»։ Նրան դուրս արին։

Յիսուս իմացաւ այս բանը։ Երբ բժշկուածին տեսաւ, ասաց. «Դու հաւատում ես Աստծու Որդուն»։ Կոյրը պատասխանեց. «Հաւատում եմ, Տէր և երկրպագեց նրան»։

ԱՅԳՈՒ ՄՇԱԿՆԵՐԻ ԱՌԱԿԸ

Երկնքի արքայութիւնը նման է այն տանուտիրոջ, որ առաւօտը վաղ դուրս եկաւ այգու համար մշակներ վարձելու։ Մշակների հետ օրը մի դահեկանի խօսելով՝ ուղարկեց իւր այգին։ Ժամը երեքի (9) մօտ դուրս եկաւ, տեսաւ ուրիշ մշակներ, որոնք հրապարակում անգործ կանգնել էին և ասաց նրանց. «Դուք էլ գնացէ՛ք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կտամ»։ Նրանք էլ գնացին։ Դարձեալ հրապարակ դուրս եկաւ ժամը վեցին (12) և իննին (3) ու նոյնպէս արաւ։ Ժամը տասն և մէկին (5) դուրս եկաւ՝ ուրիշ պարապ մշակներ գտաւ և ասաց. «Ինչո՞ւ էք այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել»։ Ասացին նրան. «Որովհետեւ մեզ ոչ ոք չվարձեց»։ Այն ժամանակ ասաց. «Դուք էլ գնացէ՛ք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կստանաք»։

Երեկոյեան՝ այգու տէրը վերակացուին ասաց. «Կանչիր մշակներին և վարձ տուր նրանց»։ Ամենից առաջ եկողները մօտեցան և մի-մի դահեկան ստացան։ Հետեւեալ մշակներն էլ եկան և կարծում էին, թէ աւելի կստանան, բայց նրանք էլ մի դահեկան ընդունեցին։ Վերջինները արտոնջացին և ասացին. «Դրանք մի ժամ աշխատեցին

բայց մեզ հաւասար ստացան»։ Նա էլ նրանցից մինին պատասխանեց և ասաց. «Ընկեր, ես քեզ չեմ զրկում, մենք մի դահեկանով համաձայնեցանք, քո վարձն ան և գնահ, ես կամենում եմ որ այն ուշ եկողներին էլ քեզ չափ տամ, միթէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ փողի հետ այնպէս վարուելու, ինչպէս իմ ցանկութիւնն է, ինչու ես նախանձում իմ առատաձեռնութեան վրայ»։

Այսպէս ետիններն առաջին կլինին, իսկ առաջինները՝ ետին։

41.

Ք Ա Ն Ք Ա Ր Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Մի մարդ օտար երկիր էր գնում։ Կանչեց ծառաներին և իւր ունեցածը նրանց յանձնեց—մէկին հինգ քանքար տուաւ, միւսին երկու, իսկ երրորդին՝ մի—իւրաքանչիւրին իւր ընդունակութեան համեմատ և շտապով հեռացաւ։

Հինգ քանքար ստացողը գործ դրաւ փողը և նրանով ուրիշ հինգ քանքար ևս շահուեց։ Նոյնպէս և երկու քանքար ստացողը գործ դրաւ և երկու քանքար ևս շահուեց։ Իսկ մի քանքար ստացողը գետինը փորեց ու տիրոջ քանքարը թափկացրեց։

Մի քանի ժամանակից ետոյ տէրը վերադարձաւ և նրանցից հաշիւ պահանջեց։ Հինգ քան-

քար ստացողն առաջ եկաւ, հինգ նոր քանքար տիրոջը տուաւ ու ասաց. «Տէր, դու ինձ հինգ քանքար տւիր. ահա հինգ ուրիշ քանքար ևս աշխատել եմ դրանով»։ Տէրն ասաց նրան. «Շատ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ քիչ բանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ քեզ—իմ գալստեան պատճառով հրաւէր ունիմ, դու ևս կարող ես մասնակցել հրաւէրին։ Մօտ եկաւ երկու քանքար ստացողն ու ասաց. «Ինձ երկու քանքար տուիր, տէր, ահա ուրիշ երկուսը ևս շահել եմ դրանով»։ Տէրն ասաց նրան. «Շատ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ դու քիչ բանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ—դու ևս կարող ես մասնակցել իմ գալստեան պատճառով պատրաստուած հրաւէրին։

Մօտ եկաւ մի քանքար ստացողն ու ասաց. «Տէր, ես զիտէի, որ դու խիստ մարդ ես, հրնձում ես այնտեղից, ուր չես ցանել և հաւաքում ես, ուր չես փռել, ուստի վախեցայ քեզնից և քո քանքարը գետնի մէջ թափկացրի—ահա քեզ քո տուածը»։ «Զար և վատ ծառայ, երբ դու զիտէիր, որ ես հնձում եմ այնտեղից, ուր չեմ ցանել և հաւաքում, ուր չեմ փռել, ինչու առաջուց չյանձնեցիր իմ արծաթը սեղանաւորներին, որ ես այժմ տոկոսով ստանալի նրանցից։ Ուրե-

մըն առէք զըրանից այդ քանքարը և տուէք տա-
սըն քանքար ունեցողին, իսկ այն անպիտան
ծառային հանէք զըսի խաւարը, այնտեղ կլինի
լացը և ատամների կրճտելը»:

42.

ՄԵԾԱՏԱՆ ԵՒ ԱՂԲԱՏ ՂԱԶԱՐՈՍԻ ԱՌԱԿԸ

Հարուստի մէկը հագնում էր թանկագին շո-
րեր—ծիրանի և բեհեզ ու ամեն օր փառաւոր
կեանք էր վարում: Մի աղքատ մարդ էլ կար՝
Ղազարոս անունով, որ հարուստի դռան էր ըն-
կած, վերքերով լիքը և կերակրւում էր նրա սե-
ղանից թափուած փշրանքներով: Մարդիկ նրան
մոռացել էին, շներն աւելի զթոտ էին—գալիս
էին և նրա վերքերը լիզում բժշկում էին:

Աղքատը մեռաւ: Հրեշտակները տարան
նրան Աբրահամի գոգը—արքայութիւն: Հարուստն
էլ մեռաւ ու թաղուեց—սրան տարան դժողքը:
Երբ սա դժողքում աչքերը բաց արաւ և հե-
ռուից տեսաւ Ղազարոսին Աբրահամի գոգում
նստած, աղաղակեց ու ասաց. «Հայր Աբրահամ,
ողորմիր ի՞նձ, ուղարկիր Ղազարոսին, որ մատի
ծայրը ջրով թաց անէ ու պապակած լեզուս
հովացնէ, որովհետեւ այս կրակի բոցերի մէջ
տանջւում եմ»: Աբրահամը պատասխանեց և
ասաց. «Յիշիր, որդեակ, որ դու քո կենդանու-

թեան ժամանակ վայելում էիր բոլոր երկրային
բարութիւնները, իսկ Ղազարոսը զրկուած էր.
այժմ նա այստեղ մխիթարւում է, իսկ դու
պէտքէ տանջուես: Բացի զըրանից՝ մեր և ձեր մէջ
մեծ անդունդ կայ, անյալէս որ՝ ոչ այստեղից
ձեզ մօտ կարելի է անցնել և ոչ այդտեղից մեզ
մօտ գալ»:

Հարուստն ասաց. «Աղաչում եմ, հայր, գոնէ
ուղարկիր Ղազարոսին մեր տուն, ես ուրիշ հինգ
եղբայր ևս ունիմ, թող զնայ նրանց զգուշացնէ,
որ նրանք էլ չգան այս տանջանքի տեղը»: Աբ-
րահամը պատասխանեց. «Նրանք ունին Մովսէս
և մարգարէներ, թող նրանց ասածները կատա-
րեն, այստեղ չեն գայ»: Հարուստը պատասխա-
նեց. «Ոչ, հայր Աբրահամ, եթէ մեռելներից մի-
նը երթայ, նրանք անպատճառ կապաշխարեն»:
Աբրահամը կրկնեց. «Երբ Մովսէսին և մարգա-
րէներին չեն լսում, եթէ մեռելներից մինը յա-
րութիւն առնէ և նրանց մօտ գնայ, դարձեալ
չեն հաւատայ»:

43.

ՏԱՍՆ ԿՈՅՍԵՐԻ ԱՌԱԿԸ

Տասն կոյսեր իրենց լապտերները վեր ա-
ռան և գնացին փեսային գիմաւորելու: Դրանցից

հինգը յիմար էին, իսկ հինգը իմաստուն: Յիմարները միայն իրանց ձէթով լիքը լապտերները հետները տարան, իսկ իմաստունները լապտերների հետ աւելորդ ձէթ ևս վեր առան: Փեսան ուշացաւ—ամենքի քուն տարաւ:

Կէս գիշերին աղաղակ բարձրացաւ—անս փեսան գալիս է, եկէք նրան դիմաւորելու: Բոլոր կոյսերը վերկացան և լապտերները պատրաստեցին: Յիմարների լապտերները անցնելու վրայ էին, աւելորդ ձէթ մոռացել էին վերցնել, ուստի դիմեցին իմաստուններին և ասացին. «Ձեր ձէթիցը մի փոքր էլ մեզ տուէք, մեր լապտերները հանգչում են»: Իմաստունները պատասխանեցին. «Եթէ ձեզ էլ տանք, մեզ բաւական չի լինի, աւելի լաւ է գնացէք ծախողների մօտ և գնեցէք ձեզ համար»:

Եւ երբ նրանք ձէթ գնելու գնացին, փեսան եկաւ. իմաստունները նրա հետ հարսանքատուն մտան և դուռը փակեցին: Ետոյ յիմար կոյսերն էլ եկան և ասացին. «Տէր, տէր, դուռը բաց արա»: Փեսան պատասխանեց. «Ես ձեզ չեմ ձանաչում» և դուռը բաց չարաւ:

Ուրեմն արթուն կացէք, որովհետեւ չգիտէք, թէ մարդու Որդին ո՞ր օրը և ո՞ր ժամին կգայ»:

44.

Վ Ե Ր Զ Ի Ն Դ Ա Տ Ա Ս Տ Ա Ն

Աշխարհիս վերջին օրը Յիսուս իրան փառքովը նորից կգայ և կնստի փառաց աթոռի վրայ: Ետոյ բոլոր մարդիկ կժողովուին նրա մօտ և նա կբաժանէ արգարներին մեղաւորներից, ինչպէս հովիւը ջոկում է ոչխարներին այծերից: Ոչխարները կկանգնացնէ իւր աջ կողմը, իսկ այծերը՝ ձախ:

Այն ժամանակ Յիսուս թագաւորը կասէ աջ կողմը կանգնողներին. «Եկէք, ժառանգեցէք այն արքայութիւնը, որ աշխարհի սկզբիցը պատրաստուած է ձեզ համար, որովհետեւ սոված էի՝ կերակրեցիք ինձ. ծարաւ էի՝ խմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն ընդունեցիք. մերկ էի՝ հագցրիք. հիւանդ էի՝ խնամեցիք, բանտում էի՝ տեսութեան եկաք»: Այն ժամանակ արգարները կպատասխանեն. «Մենք քեզ էրբ տեսանք սոված և կերակրեցինք կամ ծարաւ և խմացրինք. էրբ տեսանք քեզ օտար և մեր տուն ընդունեցինք կամ մերկ, հագցրինք. էրբ տեսանք քեզ հիւանդ կամ բանտում ու տեսութեան եկանք»: Այն ժամանակ թագաւորը կասէ. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքր եղբայրներից մինին արիք, ինձ արիք»:

Նոյն կասէ ձախ կողմում կանգնածներին.
«Հեռացէք ինձանից, անիծածներ, դէպի յաւի-
տենական կրակը, որ պատրաստուած է սատա-
նայի համար, որովհետեւ սոված էի՝ չկերակրեցիք,
ծարաւ էի՝ չխմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն չըն-
դունեցիք. մերկ էի՝ չհագցրիք. հիւանդ և բան-
տուֆն էի, չայցելեցիք»։ Նրանք էլ կպտտասխա-
նեն. «Տէր, երբ տեսանք քեզ սոված, կամ ծա-
րաւ, կամ օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ
բանտի մէջ և չծառայեցինք»։ Այն ժամանակ պա-
տասխան կտայ և կասէ նրանց. «Ճշմարիտն եմ
ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքրիկ եղբայրներից
մինին չարիք, ինձ չարիք»։

Սրանից ետոյ մեղաւորները կը գնան դէպի
յաւիտենական տանջանքը, իսկ արդարները՝
դէպի յաւիտենական կեանքը։

45.

ԼԵՐԱՆ ՔԱՐՈՉԸ ԵՒ ԻՆՆԸ ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յիսուսի ետեից մեծ բազմութիւն էր գնում.
Փրկիչը ժողովրդին տեսնելուն պէս՝ լեռոր բար-
ձրացաւ աշակերտների հետ և սկսաւ քարոզել
ու ասել.

Ա. 1) «Երանի հոգւով աղքատներին—
երկնքի թագաւորութիւնը նրանցն է. 2) երանի
սղաւորներին—նրանք պէտք է մխիթարուեն.

3) երանի հեղահոգիներին—երկիրս նրանք
պէտք է ժառանգեն. 4) երանի նրանց՝ որոնք
արդարութեան համար սոված և ծարաւ
են—նրանք պէտք է կշտանան. 5) երանի ողոր-
մածներին—նրանք պէտք է ողորմութիւն գըտ-
նեն. 6) երանի նրանց՝ ովքեր սրտով սուրբ
են—նրանք պէտք է Աստծուն տեսնեն. 7) երանի
խաղաղութիւն անողներին—Աստծու որ-
դիք պիտի կոչուեն»։ 8) երանի արդարու-
թեան համար հալածուածներին—երկնքի ար-
քայութիւնը նրանցն է։ 9) Երանի է ձեզ, երբ
իմ պատճառով կնախատեն և կհալածեն ձեզ. ու-
րախացէք դուք, ձեր վարձքը չի մոռացուի երկն-
քում—մարգարէներին էլ այդպէս հալածեցին։

Բ. «Չկարծէք թէ ես եկել եմ Մովսիսի
օրէնքները կամ մարգարէների գրածները քան-
դելու. ես չեմ եկել քանդելու՝ այլ պակասը
լրացնելու։

Օրինակի համար առաջի մարդկանցն ա-
սուեց. 1) թէ սուտ մի երդուելի, այլ Աստ-
ծուն տուած երդումդ կատարիր։ Բայց ես ա-
սում եմ ձեզ՝ բնաւ մի երդուէք՝ ոչ երկնքի ա-
նուով, որ Աստծու աթոռն է. ոչ երկրիս անու-
ով, որ նրա պատուանդանն է. ոչ Երուսաղէմի
անունով, որ մեծ թագաւորի քաղաքն է։ Չե՛ր

խօսքը թող լինի—այոն՝ այո և ոչը՝ ոչ—սրանից աւելին չարի գործ է»:

2) «Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ աչքի տեղ աչք եւ ատամի տեղ ատամ: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ չարին հակառակ մի կենաք, այլ՝ եթէ մինը քո աջ ծնօտին ապտակէ, շուռ տուր միւսն էլ և եթէ մինը կամենայ կռիւ անել և քո շապիկն առնել, այդպիսի մարդուն վերարկուդ էլ տուր»:

3) Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ քո ընկերին պէտք է սիրես, իսկ թշնամուն՝ ատես: Բայց ես ասում եմ ձեզ—սիրեցէք ձեր թշնամիներին. օրհնեցէք ձեզ անիծողներին և աղօթք արէք նրանց համար, որոնք ձեզ չարչարում և հալածում են, որպէսզի կարող լինիք ձեր երկնաւոր Հօր որդիք լինել, որի արեգակը ծագում է և չար և բարի մարդկանց վրայ և անձրև է թափում՝ թէ արդարների և թէ մեղաւորների վրայ: Եթէ դուք սիրէք միայն նրանց, որոնք ձեզ են սիրում, ինչ աւելի բան արած կլինիք, չէ՞ որ մաքսաւորներն էլ նոյնն են անում: Եթէ որ միայն ձեր բարեկամներին ողջունէք, ինչ աւելի բան արած կլինէք, չէ՞ որ մաքսաւորներ և մեղաւորներն էլ նոյնն են անում: Ուրեմն եղէք կատարեալ, ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրը կատարեալ է»:

4) Զգոյշ կացէք ձեր տալիք ողորմութեան մասին, որ մարդկանց առաջ չանէք՝ ցոյց տալու համար, մի գուցէ վարձ ևս չստանաք ձեր երկնաւոր հօրիցը: Երբ դու ուզենաս ողորմութիւն տալ, փող փչել մի տուր, ինչպէս կեղծաւորներն են անում ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը՝ մարդկանցից փառաւորութիւն համար: Ծշմարիտն եմ ասում ձեզ, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց երբ դու ողորմութիւն տաս, թող քո աջ ձեռը չիմանայ, թէ ձախն ինչ գործեց, թող քո ողորմութիւնը ծածուկ լինի և քո հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

5) «Երբ դու աղօթես, կեղծաւորների նման մի վարուիր, որոնք սիրում են ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը կանգնել և աղօթել, որ մարդիկ նրանց տեսնեն: Ծշմարիտն եմ ասում, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Իսկ դու, երբ աղօթք անես, մտիւր քո սրտի սեսնակը. դռները փակիր և ծածուկ աղօթիր քո Հօրը, և քո Հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ: Ինչ ժամանակ դու աղօթք անես, շատ մի խօսիր հեթանոսների նման, որոնք կարծում են, եթէ շատ խօսեն, Աստուած կլսէ: Ուրեմն դուք այսպէս աղօթք կանէք—մեր հայր, որ երկնքումն էս, քո անունը սուրբ լինի. քո թագաւորութիւնը դա՛յ. քո կամքը լինի՝ ինչպէս

երկնքումը, այնպէս էլ երկրիս վրայ. մեր ամենօրեայ հացն այսօր տուր մեզ. մեր պարտքը թող մեզ, ինչպէս որ. մենք էլ մեր պարտապաններին ենք թողնում. մի ձգիր մեզ փորձանքի մէջ, այլ չարիցն ազատիր, որովհետեւ թագաւորութիւնը, զօրութիւնը և փառքը քոնն է՝ յաւիտեանս ամէն»:

6) «Երբ դուք պաս պահէք, կեղծաւորներին նման մի տրամէք, որոնք իրանց տխուր դէմքովը կամենում են ցոյց տալ մարդկանց, թէ պահում են: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, հէնց այդ է նրանց վարձը: Բայց երբ դու պահես, օծիր զլուխդ իւղով, լուսն երեսդ և քո չայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհասուցանէ քեզ»:

Դ. 7) «Ձեր գանձերը երկրիս վրայ մի հաւաքէք, ուր ցեցն ու ուտիճն ապականում են և գողերը գետնի տակը փորում են ու գողանում: Ձեր գանձերը երկնքումը հաւաքեցէք, ուր ոչ ցեց կայ, ոչ ուտիչ և ոչ գողերը գետնի տակը կփորեն և կգողանան: Որովհետեւ ուր ձեր գանձերն են հաւաքուած, այնտեղ էլ ձեր սիրտը կլինի»:

8) «Ոչ որ չի կարող երկու տիրոջ ծառայել—կամ մինին կատէ, միւսին կսիրէ և կամ մինին կպատուէ, միւսին կարհամարհէ: Դուք չէք կարող և Աստծուն և մամոնային ծառայել»:

9) «Դրա համար էլ ասում եմ ձեզ, հոգու համար հոգ մի անէք, թէ ինչ պէտք է ուտէք կամ ինչ պէտք է հագնէք: Ձէ որ ոգին կերակրից և մարմինը շորիցը բարձր է: Մտիկ արէք երկնքի թռչուններին՝ ոչ վարում են, ոչ հնձում և ոչ ամբարներումը ժողովում, բայց ձեր երկնաւոր հայրը կերակրում է նրանց—միթէ դուք նրանցից աւելի չէք: Ձեզնից ո՞րը հիմա հոգս անելով իւր հասակի վրայ մի կանգուն կարող է աւելացնել: Եւ ի՞նչու էք հոգս անում շորերի համար—մտիկ արէք վայրի շուշանին, թէ ինչպէս է աճում—ոչ աշխատում է և ոչ մանում է: Սողոմոնն անգամ իւր բոլոր փառքերի մէջ նրանց մինի նման շոր չհագաւ: Եթէ վայրի խոտը, որ այսօր կայ և վաղը կրակ պիտի ձգուի, Աստուած այդպէս է հագցնում, հապա ո՞րքան աւելի ձեզ համար կհոգայ, թերահաւատներ: Սրա համար էլ հոգ մի անէք, թէ ինչ ուտենք, ինչ հագնենք: Այդ տեսակ բաները հեթանոսներն են խնդրում, որովհետեւ ձեր երկնաւոր հայրը զիտէ այն ամենը, ինչ որ ձեզ հարկաւոր է: Դուք խնդրեցէք նախ՝ Աստծու արքայութիւնը և նրա արդարութիւնը, իսկ մնացածն առանց խնդրելու կստանաք»:

Ե. 10) «Մի դատէք ուրիշներին, որ նրանք էլ ձեզ չգատեն. ինչ դատաստանով ուրիշին դա-

տէք, նրանով էլ պիտի դատուիք. ինչ չափով որ չափէք, նրանով էլ կչափուիք: Ի՞նչու եղբորդ աչքի շիւղը տեսնում ես, իսկ քո աչքի գերանը՝ ոչ: Կամ ի՞նչպէս ես ասում եղբորդ, թո՛ղ քո աչքի շիւղը հանեմ, այն ինչ քո աչքումը գերան կայ: Կեղծաւոր, առաջ քո աչքի գերանը հանիր և ետոյ նայիր եղբորդ աչքի շիւղը հանելու»:

11) «Խնդրեցէք՝ կստանաք, որոնեցէք կըգտնէք. ծեծեցէք դուռը, բաց կանեն: Ո՞վ է այն հայրը, որից իւր որդին հաց խնդրէ, մի՞թէ քաբ կտայ, կամ ձուկն ուզէ, մի՞թէ օձ կտայ նրան: Ուրեմն դուք որ չար էք, գիտէք ձեր որդիներին բարի պարգևներ տալ, հապա ռըքան աւելի ձեր հայրը, որ երկնքումն է, բարի բաներ կտայ նրանց, որոնք խնդրում են իրանից»:

«Այն ամենը՝ ինչ որ կամենում էք, որ մարդիկն անեն ձեզ, այնպէս էլ դուք արէք նրանց—իսկ սա է օրէնքը և մարգարէքը»:

12) «Նեղ դռնովը ներս մտէք, որովհետեւ լայն դուռը և ընդարձակ ճանապարհը դէպի կորուստ է տանում—այդ ճանապարհով գնացողների թիւը շատ է: Դրա հակառակ նեղ է այն դուռը և ճանապարհը, որ դէպի կեանք է տանում և քչերն են նրան գտնում»:

13) «Զգո՛յշ եղէք սուտ մարգարէներիցը, որոնք ոչխարի շորերով ձեզ մօտ են գալիս, իսկ ներսից չափշտակող գայլեր են: Իրանց պտղիցը

պիտի ճանաչէք նրանց—մի՞թէ կարելի է փշիցը խաղող քաղել, կամ տատասկիցը՝ թուզ: Այսպէս ամենայն բարի ծառ բարի պտուղ է բերում, իսկ չար ծառը չար պտուղ է տալիս: Ուրեմն իրանց պտղիցը ճանաչեցէք նրանց: Ամեն մարդ, որ ինձ կանչում է՝ տէր, տէր, երկնքի արքայութիւն չի մտնի, այլ նա միայն, որ կատարում է երկնաւոր չօրս կամբը:

2. «Դրա համար էլ նա՝ ով իմ խօսքերը լսում և կատարում է, նման է այն իմաստուն մարդուն, որ իւր տունը քարի վրայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը և տունը չըկործանուեց, որովհետեւ հիմքը քարի վրայ էր դրած: Իսկ նա՝ ով իմ խօսքերը լսում է, բայց չէ կատարում, նման է անխելք մարդուն, որ իւր տունը աւազի վրայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը և տունը ընկաւ—նրա կործանումը մեծ էր»:

Երբ Յիսուս այս բոլորը վերջացրեց, ժողովուրդը զարմացաւ նրա քարոզի վրայ:

46.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՒԱՅՄԱՆ, ԿԵՐԱԿՐԻ,
ՊԱՆԿԻ ԵՒ ՇԱՔԱԹԸ ՍՐԲԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ա. Երուսաղէմից եկած դպիրները և փարիսեցիները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. Ի՞նչու քո աշակերտները ծերերի աւանդութիւնիցն անցնում են—ինչու հաց ուտելիս ձեռները չեն լուանում»: Նա էլ պատասխան տուաւ նրանց և ասաց. «Կեղծաւորներ, Եսայի մարգարէն շատ լաւ է մարգարէացել ձեր մասին—այս ժողովուրդը շրթունքով է պատում ինձ, իսկ սրտով հեռացել է ինձնից: Նրանք Աստծու օրէնքները թողել են և մարդկանց պատուէրներ են սովորցնում: Լսեցէք և իմացէք—ոչ թէ այն է պղծում մարդուս, ինչ որ բերանն է մտնում, այլ այն՝ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, որովհետեւ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, սրտիցն է, ահա այն է պղծում մարդուս: Սրտիցն են դուրս գալիս չար խորհուրդներ, սպանութիւններ, շնութիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ: Ահա սրանք են մարդուն պղծողը, իսկ անլուաջ ձեռքով ուտելը մարդուս չէ պղծում»:

Մի փարիսեցի աղաչում էր Յիսուսին, որ իւր մօտ ձաշ ուտէ: Յիսուս չմերժեց նրա խնդիրը՝ գնաց և սեղան նստեց: Փարիսեցին տեսնելով, որ ձաշից առաջ չլուացուեց, զար-

մացաւ: Յիսուս ասաց. «Դուք փարիսեցիներդ բաժակի և պնակի դրսի կողմը սրբում էք, այն ինչ ձեր ներքինը լիքն է չարութիւնով: Անմիտներ, կարծում էք՝ ինչ որ դրսիցը մաքուր է, ներսիցն էլ մաքուր կլինի»: Դպիրները և փարիսեցիները բարկացան այս նկատողութեւն համար, յարձակեցին նրա վրայ զանազան հարցերով, որպէսզի բերանից մի սխալ խօսք խլեն և բամբասեն:

Բ. Մի անգամ շաբաթ օրը Յիսուս անցնում էր արտերի միջով, աշակերտները սովեցան. սկսեցին հասկ պոկել և ուտել: Երբ փարիսեցիներն այս բանը տեսան, ասացին. «Ահա քո աշակերտներն այն են անում, ինչ որ արժան չէ շաբաթ օրն անել»: Նա պատասխանեց նրանց և ասաց. «Դուք չէք կարգացել, թէ ինչ արաւ Դաւիթը, երբ սովեց. ինչպէս մտաւ նա Աստծու տունը և առաջաւորութեան հացը կերաւ, որ ոչ ոք իրաւունք չունէր ուտելու՝ բացի քահանաներից: Կամ չէք կարգացել օրէնքումը, որ քահանաները շաբաթը պղծում են և անմեղ են համարւում: Բայց ասում եմ ձեզ, տաճարիցն էլ մեծ է այստեղ: Մարդու Որդին նաեւ շաբաթի տէրն է:

Յիսուս հեռացաւ և գնաց նրանց ժողովրդանոցը: Այնտեղ մի մարդ կար, որի ձեռքը չո-

բացած էր: Յիսուսին հարցրին. «Արդե՞ք շաբաթ օրը կ'արելի է բժշկել»: Այս նրա համար ասացին, որ նրանից մի սխալ պատասխան ստանան և սկսեն չարախօսել: Նա պատասխանեց և ասաց. «Եթէ ձեզնից մէկը մի ոչխար ունենայ, շաբաթ օրը փոսի մէջ ընկնի, մի՞թէ նրան չի բռնի և փոսիցը չի հանի: Բայց մարդը ոչխարից ռոքան բարձր է, ապա ուրեմն շաբաթ օրը պէտք է բարի գործել»: Դարձաւ այն մարդուն և ասաց. «Ձեռք մեկնիր»: Նա մեկնեց և ձեռն առողջացաւ միւսի նման: Փարիսեցիները դուրս գնացին և խորհուրդ էին անում, թէ ինչպէս հեռացնեն նրան ասպարիզից:

47.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՍԱՄԱՐԱՆՅԻ ԿԻՆԸ

Երբ Յիսուս Հրէաստանից Գալիլիա էր դառնում, Սամարիայի միջովն անցաւ և եկաւ Սիւքեար քաղաքը: Այստեղ էր Յակովբի ջրհորը: Յիսուս լոգնած էր—հանգստացաւ այդ ջրհորի մօտ: Մօտաւորապէս ժամը վեցն (12) էր: Ահա այդ միջոցին քաղաքից մի կին եկաւ ջուր հանելու: Յիսուս ջուր խնդրեց նրանից: Նրա աշակերտները քաղաք էին գնացել կերակուր գնելու: Սամարացի կինը զարմացաւ և ասաց Յիսուսին.

Դու հրէայ ես, ես սամարացի, ի՞նչպէս ես ինձանից ջուր ուզում»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Եթէ դու գիտենայիր թէ ով է քեզնից ջուր ուզողը, դու նրանից կենդանի ջուր կ'իւրնդրէիր»: Կինն ասաց. «Տէր, դու դոյլ չունիս, այս ջրհորն էլ խորն է, ռոտեղից կտաս ինձ կենդանի ջուր. մի՞թէ դու մեծ ես մեր հայր Յակովբից, որ այս ջրհորը տուաւ մեզ. ինքն այստեղից խմեց, նոյնպէս նրա որդիքը և անասունները»: Յիսուս պատասխանեց. «Ով այս ջրիցը խմում է, նորից ծարաւում է, իսկ ով իմ տուած ջրիցը կ'իմէ, յաւիտեանս չի ծարաւի: Այն ջուրը, որ ես կտամ, ջրի աղբիւր կ'լինի նրանում, որ յաւիտեան կ'ըլլէ նրա մէջ»: Կինն ասաց նրան. «Տէր, տո՛ւր ինձ այն ջուրը, որ միւս անգամ չգամ այստեղից ջուր տանելու»:

Յիսուս ասաց նրան. «Գնա՛, կանչիր քո մարդուն և եկ այստեղ»: Կինը պատասխանեց. «Ես մարդ չունիմ»: Յիսուս ասաց. «Ծշմարիտ ասացիր, թէ մարդ չունիմ, բայց դու հինգ մարդ ես ունեցել և նա, որ հիմա ունիս, քոնը չէ»: Կինն ասաց նրան. «Տէր, ես տեսնում եմ, որ դու մարգարէ ես, մեկնիր ինձ այս մօլթ կէտը—մեր հայրերն այս սարերում աղօթք արին, իսկ դուք հրէաներդ՝ ասում էք, թէ Երուսաղէմում միայն կարելի է աղօթել»: Յիսուս ասաց նրան. «Դուք երկրպագում էք նրան, որին չէք ճանաչում, իսկ

մենք՝ ընդհակառակը: Կին, հաւատան ինձ, որ կգայ ժամանակ, երբ ոչ այս լեռներում կերկրպագէք Հօրը և ոչ էլ Երօտաղէմումը, կգայ ժամանակ և այդ ժամանակը հիմա է, որ ճշմարիտ երկրպագողները հոգւով և ճշմարտութիւնով կերկրպագանեն Հօրը: Աստուած հոգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրպագանեն»: Կինն ասաց. «Ձեր ասածն այն ժամանակ կլինի, երբ Մեսսիան կամ Քրիստոսը կգայ»: Յիսուսը ասաց նրան. «Քեզ հետ խօսողը Մեսսիան ինքն է»:

Այս խօսքի վրայ եկան աշակերտները: Կինը թողեց իւր կուժը, զնաց քաղաք և մարդկանց ասաց. «Եկէք տեսէք մի մարդ, որ իմ բոլոր գաղտնիքը գիտէ-արդե՞ք նա չէ Քրիստոսը»: Շատ քաղաքացիներ եկան տեսնելու նրան: Այն ժամանակ աշակերտները խնդրեցին Յիսուսին և ասացին. «Ռաբբի, հաց կեր»: Նա պատասխանեց. «Ես այնպիսի կերակուր ունիմ ուտելու, որ դուք չգիտէք»: Աշակերտները հարցնում էին միմեանց. «Արդե՞ք ով սրա համար ուտելու բան բերաւ»: Յիսուս ասաց. «Իմ կերակուրն այն է, որ իմ ուղարկողի կամքը կատարեմ»: Մամարացիներն եկան և աղաչեցին, որպէսզի մի քանի օր իրանց մօտ մնայ և մնաց այնտեղ երկու օր: Շատերը հաւատացին նրան և այն կնոջն ասում էին. «Այլ-ևս քո խօսքերով չենք հաւատում, մենք ինք-

ներս լսեցինք մեր ականջներով այդ բոլորը և գիտենք ճշմարտապէս, որ սա է աշխարհիս փրկիչը՝ Քրիստոսը՝ խոստացեալ Մեսսիան:

48.

Մ Ա Ր Ի Ա Մ Ե Ի Մ Ա Ր Թ Ա

Յիսուս Երօտաղէմ գնալիս՝ յաճախ գալիս էր Բեթանիա գիւղը: Այնտեղ կենում էր Դազարոսը իւր քոյրերի՝ Մարիամի և Մարթայի հետ:

Այս անգամ Դազարոսը տանը չէր—քոյրերն ընդունեցին Յիսուսին և ամեն կերպ աշխատում էին պատուել թանկագին հիւրին:

Նրանց յարաբերութիւնն այն աստիճանի բարեկամական էր, որ Մարթան Յիսուսի մօտ եկաւ և ասաց.

«Տէր, հոգդ չէ, որ քոյրս ինձ մենակ է թողել խոհանոցում, ասա նրան, որ ինձ օգնէ»: Յիսուս պատասխանեց նրան և ասաց. «Մարթա, դու շատ բաներով ես զբաղուած, բայց մի բան է պէտք: Դու աշխատում ես զանազան տեսակ կերակուրներով պատուել ինձ, մի տեսակ էլ որ լինի, ինձ բաւական է: Քոյրդ աւելի զեղեցիկ կերպով է պատուում ինձ-նա բարի մասնէ ընտրել որ ոչ ոք չի խլի նրանից. դու լաւ կանէիր՝ մի տեսակ կերակրով բաւականանայիր և գայիր իմ բարոյները լսելի»:

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սրանից ետոյ Մարիամի և Մարթայի եղբայր Ղազարոսը հիւանդացաւ: Յիսուս գալիլիայումն էր: Քույրերը մարդ ուղարկեցին Յիսուսի մօտ ասելու. «Տէր, որին դու սիրում էիր, հիւանդ է»: Յիսուս երբ լսեց, ասաց. «Այդ հիւանդութիւնը մեռնելու համար չէ, այլ Աստծու փառքի համար»:

Յիսուս երկու օր ֆնաց այնտեղ, ուր որ էր: Նրանցից ետոյ ասաց աշակերտներին. «Եկէ՛ք դարձեալ գնանք չրէաստան, մեր բարեկամ Ղազարոսը քնել է»: Աշակերտներն չհասկացան ուսուցչին և ասացին. «Տէր, եթէ քնել է, կգարթի»: Այն ժամանակ Յիսուս պարզ կերպով ասաց. «Ղազարոսը մեռել է. ես այնտեղ չէի, բայց ուրախ եմ ձեզ համար, որովհետև դուք պիտի հաւատար ինձ: Գնանք նրա մօտ»:

Յիսուս դարձաւ Բեթանիա: Արդէն չորս օր էր՝ ինչ թաղել էին: Երուսաղէմից շատերն եկել էին Մարիամին և Մարթային մխիթարելու համար: Երբ Մարթան լսեց, որ Յիսուս գալիս է, գնաց դիմաւորելու, իսկ Մարիամը տանը նրստած էր: Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի: Բայց հաւատացած եմ, հիմա էլ ինչ որ Աստուածա-

նից խնդրես, կտայ քեզ»: Յիսուս ասաց նրան. «Քո եղբայրը չարութիւն կաննէ»: Մարթան ասաց. «Այո, դիտեմ որ նա չարութիւն կաննէ վերջին դատաստանի ժամանակ»: Յիսուս կրկնեց. «Ես իսկ եմ չարութիւնն ու կեանքը, ինձ հաւատացողը, եթէ մեռնի էլ, դարձեալ կապրի, հատում ես այս բանին»: Մարթան պատասխանեց. «Այո, տէր, ես հաւատացել եմ, որ դու ես Քրիստոսը՝ Աստծու Որդին»:

Եւ երբ այս ասաց, գնաց և թաքուն կանչեց Մարիամին ասելով. «Վարդապետն եկել է և կանչում է քեզ»: Նա երբ այս խօսքերը լսեց, շուտով վերկացաւ և եկաւ նրա մօտ: Յիսուս դեռ գիւղը չէր մտել: Տանն եղողները, երբ տեսան, որ Մարիամը վերկացաւ և գնաց, իրանք էլ նրա ետից գնացին, կարծելով թէ գերեզմանն է գնում լաց լինելու: Մարիամը երբ տեսաւ Յիսուսին, ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի»: Երբ Յիսուս Մարիամին և նրա հետ եկած հրէաներին տեսաւ լաց լինելիս՝ սաստիկ յուզուեց և ասաց. «Ո՛ւր դրիք նրան»: Նրանք պատասխանեցին. «Տէր, եկ և տես»: Յիսուս արտասուեց: Նրէաներն ասում էին. «Տէսէք ինչպէս էր սիրում նրան»: Ոմանք էլ ասում էին. Միթէ սա, որ կոյրի աչքերը բաց արաւ, չէր կարող այնպէս անել, որ Ղազարոսը չմեռնէր»:

Յիսուս գերեզմանի մօտ գնաց և ասաց. «Վեր առէ՛ք քարը»: Մեռածի քոյր Մարթան ասաց. «Տէ՛ր արդէն հոտ բռնած կլինի, որովհետեւ չորս օրուան թաղած է». Յիսուս ասաց. «Ձասացի՞ քեզ, եթէ հաւատաս, Աստծու փառքը կը տեսնես »: Քարը վեր առան: Յիսուս աչքերը երկինք բարձրացրեց և ասաց. «Նալր, շնորհակալ եմ քեզնից, դու ինձ միշտ լսել ես՝ խնդրում եմ այս անգամ էլ լսես, որ այս ժողովուրդը հաւատայ, թէ դու ես ինձ ուղարկել»: Այս ասաց և քարձր ձայնով աղաղակեց. «Ղանգարէ, արի, եկ արտաքս»: Մեռելը դուրս եկաւ ոտներն ու ձեռները պատանած, իսկ երեսը վարձամակով պատած: Յիսուս ասաց. «Արձակէ՛ցէք կապերը և թողէ՛ք գնայ»: Հրէաներից շատերը, որ Մարիամի մօտ էին եկել, տեսան այս հրաշքը և հաւատացին նրան:

III

50.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

Ներկայ եղող հրէաներից մի քանիսը Երուսաղէմ եկան և պատմեցին փարիսեցիներին թէ ինչպէս Յիսուս Ղազարոսին յարութիւն տուաւ: Իսկոյն քահանայապետները և փարիսեցիները

ժողով արին և ասացին. «Ի՞նչ չանենք, այն մարդը շատ հրաշքներ է անում, եթէ այդպէս թոյլ տանք, ամենքը կհաւատան նրան և հոռովմայեցիները կգան ու կնուաճեն մեզ էլ, մեր երկիրն էլ»: Այն տարուայ քահանայապետ Կայիափան ասաց. «Դուք ոչինչ չգիտէք և հեռուն չէք էլ մտածում, աւելի լաւ է մի մարդ մեռնի ժողովրդի համար, քան թէ բոլոր ազգը կորչի»: Բայց նա այս խօսքերն իրանից չասաց, այլ մարգարէացաւ, որ Յիսուս պիտի մեռնէր ազգի համար: Այն օրից սկսած՝ քահանայապետը և փարիսեցիները խորհուրդ արին, որ սպանեն նրան: Ուստի հրաման արձակեցին, ով նրա տեղն իմանայ, իմաց տայ իրանց, որ բռնեն: Յիսուս իւր աշակերտներով հեռացաւ այնտեղից: Հրէից գատիկը մօտ էր, դրա համար էլ շատերը ուխտ էին գալիս Երուսաղէմ: Նրանք հարցնում էին միմեանց Յիսուսի մասին և տաճարում իրար հետ խօսում էին, թէ տօնի օրն արդե՞ծք Յիսուս կգայ Երուսաղէմ՝ թէ ոչ:

51.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՕԾՈՒՄԸ ԲԵԹԱՆԻ ԱՅՈՒՄ

Յիսուս Ձատկից վեց օր առաջ եկաւ Բեթանիա, ուր կենում էր յարութիւն առած Ղազարոսը: Այտեղ նրա համար ընթրիք պատրաս-

տեցին—Մարթան ծառայում էր սեղանին, Ղազարոսը ևս սեղանակից էր, իսկ Մարիամը մի լիտր նարդոսի իւղ առաւ, նրանով Յիսուսի ոտներն օծեց և իւր երկար մազերովը սրբեց։ Տունը լցուեց իւղի հոտովը։ Յիսուսի աշակերտ Յուզա իսկարովտացին, որ նրանց գանձապահն էր և գողանում էր, ինչ որ արկղն էին ձգում, ասաց. «Աւելի լաւ չէր լինի, որ այդ իւղը երեք հարիւր դահեկանի ծախուէր և աղքատներին տրուէր»։

Յիսուս ասաց. «Ի՞նչու էք վերաւորում Մարիամին, դա մի գեղեցիկ բան արաւ իմ վերաբերմամբ։ Աղքատներն ամեն ժամանակ ձեզ մօտ են, երբ կամենաք, կարող էք նրանց օգնել, բայց ես միշտ ձեզ մօտ չեմ։ Դա ինչ կարող էր, արաւ—առաջուց մարմինս օծեց՝ ի նշան իմ թաղման։ Զշմարիտն եմ ասում ձեզ, ամբողջ աշխարհի մէջ, ուր էլ իմ աւետարանը քարոզուի, այս բանը չի մոռացուի, այլ կխշուի սրա յիշատակի համար, իբրեւ բարի գործ։

52.

ՅԻՍՈՒՍ ՄՏՆՈՒՄ Է ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ

Յիսուս Բեթանիայից Երուսաղէմ եկաւ։ Երբ Ձիթենեաց լեռան մօտեցան, աշակերտներից երկուսին ուղարկեց և ասաց. «Գնացէ՛ք մօտիկ

գիւղը, այնտեղ կգտնէք մի կապած էշ և մի աւանակ էլ նրա մօտ, տրձակեցէ՛ք և բերէ՛ք։ Աշակերտները գնացին, բերին էշն ու աւանակը և իրանց հանդերձները վրան ձգեցին։ Յիսուս նստեց նրանցից մինի վրայ։ Ժողովրդից շատերն իրանց հանդերձները ճանապարհի վրայ փռեցին. շատերն էլ ծառից արմաւենու ճիւղն էին կտրում ու ճանապարհի վրայ փռում։ Երբ Յիսուս լեռան գլուխը հասաւ, որտեղից քաղաքը երևումէր, ասաց. «Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, երանի՛ դու գոնէ այսօր զգայիր, թէ ո՞րն է քո օգուտը, բայց այդ բանը դու չես տեսնում։ Կըզան օրեր, երբ քո թշնամիները կալաշարեն քեզ և հիմնայատակ կանեն. որդիքդ կկոտորեն ու չեն թողնի քարը քարի վրայ կանգնէ, որովհետեւ այցելութեանդ ժամանակը չիմացար։ Ժողովուրդը, որ առջևից և ետևից գնում էր, աղաղակում և ասում էր. «Ովանան Դաւթի որդուն, օրհնեալ է Տիրոջ անունով եկող թագաւորը, ովսանան բարձրումը»։ Եւ երբ Երուսաղէմ մտաւ, ամբողջ քաղաքը դղրդեցաւ և ամենայն ոք հարցնում էր. «Ո՞վ է սա»։ «Սա Յիսուսն է, Նազարէթի մարգարէն», պատասխանում էին նրան։

Յիսուս մտաւ տաճարի դաւիթը. դուրս արաւ բոլոր առևտուր անողներին—աղաւնէվաճառներին, կործանեց փող մանրողների սեղան-

ները և ասաց նրանց. «Գրած է, որ իմ տունը աղօթքի տուն պիտի լինի, իսկ դուք նրան վաճառատեղ էք դարձրել»։ Նրա մօտ տաճարում գալիս էին շատ կաղեր, կոյրեր ու բժշկում էր նրանց։ Երբ տաճարի իշխանութիւնը տեսաւ այս ամենը և տաճարում եղողների գովասանական աղաղակները, խիստ բարկացան և ասում էին նրան. «Լսում ես, թէ դրանք ինչ են ասում»։ Յիսուսն էլ ասաց նրանց. «Այո, մի՞թէ չէք կարգացել, որ մանուկների և կաթնակերների բերանով պիտի հաստատուի օրհնութիւնը»։ Յիսուս թողեց նրանց, գնաց քաղաքից դուրս՝ Բեթանիա և գիշերն այնտեղ մնաց։

53.

ՅԻՍՈՒՍ ՎԻՃԱՅԱՆՈՒՄ Է ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻ ՀԵՏ

Ա. Առաւօտեան՝ երբ Յիսուս քաղաք եկաւ, մտաւ տաճար։ Քահանայապետները և ժողովրդի ծերերը մօտ եկան և երբ նա ուսուցանում էր, ասացին. «Ի՞նչ իշխանութիւնով ես անում այդ բաները և ո՞վ տուաւ քեզ այդ իրաւունքը»։ Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ մի բան կհարցնեմ, եթէ պատասխանէք, ես էլ ձեզ կասեմ, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ այս բաներն անում—Յովհաննէսի մկրտութիւնը ռոտեղից էր, երկնքից, թէ մարդկանցից»։ Նրանք իրանց մէջ մտածում էին. «Եթէ երկնքից ասենք, կասէ մեզ.

հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք նրան, իսկ եթէ ասենք մարդկանցից, ժողովրդիցը վախենում ենք, որովհետեւ ամենքը Յովհաննէսին մարգարէ են ընդունում»։ Սրա համար էլ Յիսուսին պատասխանեցին. «Չգիտենք»։ Նա էլ նրանց ասաց. «Ես էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ անում այս բաները»։

Բ. Դրանից ետոյ փարիսեցիները գնացին և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս խօսքով որոգայթ դնեն նրան։ Փարիսեցիներն իրանց աշակերտներին Հերովդէսի մարդկանց հետ Յիսուսի մօտ ուղարկեցին, գովեցին նրան և ասացին. «Վարդապետ, գիտենք, որ դու ճշմարիտ ես ուսուցանում. դու ոչ ոքից չես քաշւում և ոչ երեսպաշտութիւն գիտես։ Այժմ ասա՛ մեզ՝ կայսեր հարկ տալ պէտք է, թէ ոչ»։ Յիսուս նրանց չարութիւնն իմանալով՝ ասաց. «Ինչո՞ւ էք փորձում ինձ, կեղծաւորներ, ցոյց տուէ՛ք ինձ հարկի դահեկանը»։ Նրանք մի դահեկան բերին։ Յիսուս հարցրեց. «Ո՞ւմն է այս պատկերը կամ գիրը»։ Նրանք պատասխանեցին. «Կայսեր»։ Յիսուս ասաց. Ուրեմն կայսրինը՝ կայսրին տուէ՛ք, իսկ Ասածունը՝ Ասածուն»։ Երբ այս բանը լսեցին, խիստ զարմացան, թողին նրան և հեռացան։

Գ. Մինչև այժմ Յիսուս պաշտպանւում էր

Թշնամիների յարձակումների դէմ, այժմ ինքն է սկսում յարձակուել նրանց վրայ մի առակ պատմելով— «Մի տանուտէր այգի տնկեց. նրան ցանկով պատեց. մէջը հնձան փորեց. աշտարակ շինեց. յանձնեց մշակներին և գնաց ուրիշ աշխարհ: Երբ ժամանակը մօտեցաւ, ուղարկեց ծառաներին մշակների մօտ՝ պտուղն ստանալու: Մշակները ծառաներին բռնեցին—մէկին տանջեցին, միւսին սպանեցին և երրորդին էլ քարկոծեցին: Դարձեալ ուղարկեց ուրիշ ծառաներ առաջիններից շատ, բայց նրանց հետ էլ միևնոյն ձևով վարուեցան: Վերջապէս իւր որդուն ուղարկեց՝ ասելով թերևս նրանից ամաչեն: Մշակները որդուն տեսնելով՝ իրանք իրանց ասացին.—սա ժառանգն է, եկէք սպանենք և ժառանգութեանը տիրանանք: Իսկոյն բռնեցին նրան, այգուց դուրս հանեցին և սպանեցին: Երբ այգու տէրը գայ, ինչ կասէ մշակներին»:

Նրանք պատասխանեցին. «Չար մշակներին կհեռացնէ և այգին ուրիշ մշակների կյանձնէ, որոնք կխոստանան իւր ժամանակին պտուղ տալ»: Յիսուս պատասխանեց. «Այսպէս էլ Աստծու արքայութիւնը ձեզնից կառնուի և կտրուի հեթանոսներին, որոնք ժամանակին պտուղ կտան»: Փարիսեցիները նկատեցին, որ իրանց վրայ է խօսում, ուստի շատ բարկացան: Այնուհետև յարմար ժամանակ էին որոնում, որ բռնեն Յիսու-

սին, բայց վախենում էին ժողովրդից, որովհետև նրան մարգարէի տեղ էր ընդունում:

Պ. Յիսուս շարունակում է իւր յարձակումը—նա խօսեց ժողովրդի և իւր աշակերտների հետ ու ասաց. «Մովսէսի աթոռի վրայ դպիրները և փարիսեցիները նստեցին: Դրանք ինչ էլ որ ասեն ձեզ, լսեցէք, և արէք, բայց նրանց զործերից հեռու կացէք, որովհետև ասում են, չեն կատարում: Ծանր և դժուարակիր բեռներ են կապում և զնում մարդկանց ուսերին, բայց իրանք մատով անգամ չեն ուզում շարժել: Նրանց բոլոր զործերը մարդկանց երևալու համար է: Ընթրիքներումն առաջին տեղ են ընտրում. ժողովարաններում առաջին կարգի աթոռներն են վերցնում. սիրում են որ փողոցներում իրանց ողջունեն և մարդկանցից ուրբի, ուրբի կոչուեն: Բայց դուք այդպէս չպիտի լինիք:

Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, երկնքի արքայութեան դռները փակում էք մարդոց առաջ. ինքներդ չէք մտնում, իսկ մտնողներին էլ արգելում էք: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, տասանորդում էք անանուխ, սամիթ և չաման, բայց մոռանում էք օրէնքի ծանր-ծանր կողմերը՝ դատաստանը ողորմածութիւնը և հաւատքը—այս պէտք է անել և այն չմոռանալ: Կոյր առաջնորդ-

ներ, միեղները քամում էք, իսկ ուղտերը կուլ
էք տալիս: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝
կեղծաւորներ, բաժակի և սկաւառակի արտաքին
կողմը մաքրում էք, բայց ներքուստ լի էք յա-
փշտակութեամբ և անիրաւութեամբ: Վայ ձեզ,
դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, նման
էք ծեփած գերեզմանների, որոնք արտաքուստ
գեղեցիկ են երևում, բայց ներքուստ լի են մե-
ռելների ոսկորներով և ամեն տեսակ պղծու-
թիւնով: Այսպէս էլ դուք, թէև արտաքուստ ար-
դար էք երևում, բայց ներքուստ լի էք կեղծա-
ւորութիւնով և անօրէնութիւնով: Վայ ձեզ դպիր-
ներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք մար-
գարէնների շիրմները շինում էք, արդարների գե-
րեզմանները զարդարում էք և ասում, եթէ մեր
հայրերի ժամանակներում ապրէինք, մասնակից
չէինք լինի նրանց սպանման: Ուրեմն դուք
վկայում էք, թէ մարգարէների սպանողների որ-
դիքն էք: Դուք՝ օձեր, իժերի զաւակներ, լինչ-
պէս կարող էք փախչել գեհենի դատաստանիցը»:

«Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, դու որ մարգա-
րէներին կոտորում էիր և քեզ մօտ ուղարկուած-
ներին քարկոծ անում. քանի՜ անգամ կամեցայ
քո երեխաներին ժողովել այնպէս, ինչպէս հաւը
ժողովում է իւր ձագերին թևերի տակ, բայց
չկամեցար: Դէ որ ինձ չլսեցիր, աւերակ կը-
դառնաս:

54.

Յ Ո Ւ Դ Ա Յ Ի Մ Ա Տ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը.

Յիսուս ցերեկը սովորեցնում էր տաճարում,
իսկ գիշերները բարձրանում էր Ջիթենեաց
լեռը: Բոլոր ժողովուրդը առաւօտանց վաղ
գնում էր տաճարը նրան լսելու համար:

Սրանից ետոյ քահանայապետները, դպիր-
ները և ժողովրդի ծերերը ժողովուեցան այն
քահանայապետի մօտ, որի անունը կայիափա էր
և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս Յիսուսին նեն-
գութեամբ բռնեն և սպանեն, բայց ասում էին՝
ոչ այս տօնի ժամանակ, որպէսզի ժողովրդի
մէջ խռովութիւն չընկնի:

Տասներկուսից մէկը՝ Յուդա իսկարիովտա-
ցին, գնաց քահանայապետների մօտ և ասաց.
«Ինչ կտաք ինձ, որ Յիսուսին ձեզ մատնեմ»:
Նրանք շատ ուրախացան և երեսուն արծաթ
խոստացան: Այնուհետև յարմար ժամանակ էր
որոնում Յուդան, որ մատնէ Յիսուսին:

55.

ՈՏՆԱԼՈՒԱՅ ՍԻ ԽՈՐՀՐԴԱՌՐ ԸՆԹՐԻՖ

Ա. Աւագ հինգշաբթի օրը աշակերտները
Յիսուսի մօտ եկան և ասացին նրան. «Որտեղ

ես կամենում, որ քեզ համար գատիկը պատրաստենք»: Յիսուս ասաց. «Գնացէք քաղաք՝ այս ինչ մարդու մօտ և ասացէ՛ք նրան—վարդապետն ասում է՝ քեզ մօտ պիտի ուտեմ գատիկն աշակերտներին հետ»: Նրանք էլ այնպէս արին, ինչպէս որ Յիսուս պատուիրեց և պատրաստեցին գատիկը: Նրեկոյեան սեղանն ստեց տասն և երկու աշակերտների հետ և ասաց. «Յանկանալով ցանկացայ այս գատիկը ձեզ հետ ուտելիմ չարչարուելուց առաջ»:

Յտոյ Յիսուս ընթրիքից վեր կացաւ, հանեց վերևի հանդերձները, մի դեռձակ մէջքին կապեց. ջուր ածեց կոնքի մէջ, սկսեց նրանց ոտները լուանալ և մէջքին կապած դեռձակովը սրբել: Կարգը Սիմօն Պետրոսին հասաւ, նա թոյլ չտուաւ և ասաց. «Տէր, դո՞ւ պէտք է իմ ոտները լուանաս». Յիսուս պատասխանեց. «Ինչ որ ես անում եմ, դու այժմ չգիտես, բայց ետոյ կիմանաս»: Պետրոսն ասաց. Նրբէք չեմ թոյլ տայ, որ դու իմ ոտները լուանաս»: Յիսուս պատասխանեց. «Եթէ չթողնես ոտներդ լուանամ, դու իմ աշակերտը չես լինի»: Այն ժամանակ Սիմօն Պետրոսն ասաց. «Տէր, եթէ այդպէս է՝ ոչ թէ իմ ոտները միայն, այլ ձեռներս ու գլուխըս էլ լուան»: Ոտները լուաց, վերջացրեց. հագաւ իւր հանդերձները. նորից սեղանն ստեց և ասաց. «Գիտէ՛ք թէ ես ինչ արի ձեզ: Դուք ինձ

կանչում էք վարդապետ և տէր և լաւ էք անում, որովհետեւ այդպէս էլ եմ: Եթէ ես՝ ձեր ոտները լուացի, դուք էլ պէտք է իրարու ոտները լուաք, ես ձեզ խոնարհութեան օրինակ ցոյց տուի—ինչպէս ես ձեզ արի, նոյնն էլ դուք արէ՛ք միմեանց»:

Բ. Յիսուս այս ասելով՝ հոգւով տրամեցաւ և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, ձեզնից մէկը մատնելու է ինձ»: Աշակերտներն էլ տարակուսած իրար երեսի էին նայում, թէ ում համար է ասում, ուստի ամեն մինը տեղից վեր կենալով՝ հարցնում էր. «Տէ՛ր, մի՞թէ ես եմ»: Յիսուս պատասխանեց. «Մարդու Որդին կգնայ, ինչպէս որ գրուած է, բայց վնյ այն մարդուն, որի ձեռով նա պիտի մատնուի. աւելի լաւ է, եթէ այն մարդը ծնուած չլինէր»: Այն ժամանակ Յուդան էլ հարցրեց. «Մի՞թէ ես եմ, վարդապետ»: Յիսուս ասաց. «Դու ասացիր»: Յուդան իսկոյն դուրս գնաց: Արդէն երեկոյ էր:

Երբ Յուդան դուրս գնաց՝ Յիսուս իրան ազատ զգաց, ուստի և ասաց. «Մի փոքր ժամանակ էլ ձեզ հետ եմ. նոր պատուէր եմ տալիս ձեզ. որ դուք իրար այնպէս սիրէք, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի: Սրանով ձեզ ամենքը կձանաչեն, որ իմ աշակերտներն էք»:

Գ. Ընթրիքից ետոյ Յիսուս վեր առաւ հացը և օրհնելով՝ կոտրեց, աշակերտներին տուաւ ու սասաց. «Առէ՛ք, կերէ՛ք այս է իմ մարմինը, այսպէս արէ՛ք իմ յիշատակի համար»: Ետոյ բաժակն առաւ. գոհացաւ. տուաւ նրանց և սասաց. «Խմեցէ՛ք դրանից ամենքդ, այս բաժակը նոր ուխտն է՝ իմ արիւնովը, որ թափուած է ձեզ և շատերի մեղաց թողութեան համար: Ամեն անգամ՝ երբ կամենաք ինձ յիշել, այսպէս արէ՛ք»:

56.

ՅԻՍՈՒՍ ԳԵԹՍԵՄԱՆՈՒՄ

Ս. Ընթրիքից ետոյ՝ Յիսուս իւր աշակերտներով անցաւ Կետրոնի ձորը և բարձրացաւ Զիթենեաց լեռը: Այստեղ Յիսուս սասաց իւր աշակերտներին. «Դուք ամենքդ այս գիշեր կգայթակղուէք, որովհետեւ գրած է—հովուին որ զարկեն, ոչխարները կցրուեն»: Բայց Պետրոսն սասաց. «Եթէ ամենքն էլ գայթակղուեն, ես հաւատարիմ կմնամ»: Յիսուս սասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, այս գիշեր՝ մինչև աքաղաղի կանչելը երեք անգամ կուրանաս ինձ»: Պետրոսն սասաց. «Եթէ մեռնելու էլ լինիմ, դարձեալ քեզ չեմ ուրանայ»: Այսպէս էլ միւս աշակերտներն էին ասում:

Բ. Զիթենեաց լեռան վրայ մի պարտէզ կար՝ անունը Գեթսեմանի: Յիսուս իւր աշակերտների հետ եկաւ այստեղ և սասաց նրանց. «Այստեղ նստեցէ՛ք, արթուն կացէ՛ք՝ մինչև ես գնամ և աղօթք անեմ»: Այս սասաց, առանձնացաւ պարտիզի մի անկիւնում. երեսի վրայ ընկաւ. աղօթում էր և ասում. «Հայր, եթէ կարելի է այս բաժակը (փորձանքը) հեռացրու ինձանից, բայց եթէ չես ցանկանայ, քո կամքն է»: Յիսուս դարձաւ աշակերտների մօտ, գտաւ նրանց քնած ու սասաց Պետրոսին. «Այդպէս մէկ ժամ էլ չկարողացաք ինձ հետ արթուն կենալ, արթուն կացէ՛ք և աղօթեցէ՛ք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք»: Երկրորդ անգամ Յիսուս գնաց աղօթք արաւ և սասաց. «Հայր, եթէ կարելի է, թող այս բաժակն ինձնից հեռանայ, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու»: Դարձաւ ու կրկին քնած գտաւ աշակերտներին: Թողեց նրանց. դարձեալ գնաց. երրորդ անգամ աղօթեց և միւսնոյն խօսքերն սասաց: Յիսուս մեծ նեղութեան մէջ էր և եռանդով աղօթում էր: Այն ժամանակ Աստծու հրեշտակը երկնքից երևաց և զօրացնում էր նրան, որպէսզի միշտ այդպէս խօսէ: Աղօթքից վեր կացաւ, եկաւ աշակերտների մօտ և սասաց. «Քանի՛ քնէք, հասաւ ժամը, երբ մարդու Որդին պիտի մատնուի մեղաւորների ձեռք: Վեր կացէ՛ք գնանք, ահա մօտենում է մատնիչը»:

Պ. Այս խօսքերը վերջացրած, Յուդան քահանայապետի և փարիսեցիների ծառաների հետ միասին՝ ներս եկան սրերով, ջահերով և լապտերներով: Մատնիչը նրանց նշան էր տուել և ասել. «Որին ես համբուրեմ, նրան բռնեցէ՛ք»: Յուդան մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բարե, վարդապետ» և համբուրեց: Յիսուս պատասխանեց. «Յուդա, համբուրելով ես մատնում մարդու Որդուն»: Յիսուս մօտ եկաւ և հարցրեց եկողներին. «Ո՞ւմն էք ուղղում»: Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս Նազովրեցուն»: Յիսուս ասաց. «Ես եմ»: Այն ժամանակ մօտեցան Յիսուսին և բռնեցին: Բայց Սիմօն Պետրոսը քաշեց իւր սուրը, զարկեց քահանայապետի ծառային և նրա աջ ականջը կտրեց: Յիսուս ասաց Պետրոսին. «Սուրդ պատենի մէջ դիր, ո՞վ սուր կը վերցնի, սրով կկորչի»: Յիսուս մօտեցաւ նրա ականջին և բժշկեց: Ետոյ դարձաւ և իւր վրայ եկող ամբոխին ասաց. «Ինչպէս մի աւազակի վրայ էք դուրս եկել սրերով: Ես ամեն օր ձեզ հետ էի տաճարումը և սովորեցնում էի, ի՞նչու այնտեղ ինձ ձեռն չտուիք»: Նրանք բռնեցին Յիսուսին և կապեցին: Բոլոր աշակերտները փախան:

ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏՆԵՐԻ ԱՌԱՋ

Յիսուսի թշնամիները չէին կարծում, որ այդպէս շուտով կբռնեն նրան, ուստի տաքան նրան կայիափա քահանայապետի աներ Աննայի մօտ, իբրեւ ապահով տեղ, մինչև ատենի անդամները կժողովվեն Յիսուսին դատելու: Աննան հին քահանայապետ էր. նա այդ ազատ ժամին հարցուփորձ արաւ Յիսուսին՝ նրա աշակերտներին և վարդապետութեան մասին: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես յայտնի կերպով քարոզել եմ աշխարհին, ես միշտ սովորեցրել եմ ժողովաւանումը և տաճարումը—ծածուկ ոչինչ չեմ խօսել: Ի՞նչու ես ինձ հարցնում, լսողներին հարցրու, թէ ինչ եմ քարոզել»: Սպասաւորներից մինը Յիսուսին ապտակ տուաւ և ասաց. «Այդպէս ես պատասխանում քահանայապետին»: Յիսուս ասաց. «Եթէ չար բան խօսեցի, ցոյց տուր, իսկ եթէ բարի, ինչո՞ւ ես խփում»:

Երբ լուր եկաւ, թէ ժողովի անդամները հաւաքուել են, Աննան Յիսուսին կապած ուղարկեց կայիափա քահանայապետի մօտ, ուր դպիրները և ծերերն էին ժողոված: Պետրոսը հեռուից ծածուկ հետևում էր Յիսուսին, որ տեսնէ թէ ինչ է պատահում: Ներս մտաւ բակը և նըս-

տաւ ծառաների մօտ: Քահանայապետները, ծերերը և բոլոր ատենանը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւններ էին որոնում, որ մահու դատապարտեն, բայց ոչինչ չկարողացան գտնել: Թէպէտ այստեղ շատ սուտ վկաներ էին եկել, բայց ոչինչ չկարողացան ապացուցտնել: Վերջապէս երկու սուտ վկաներ առաջ եկան և ապացուցանում էին, որպէս թէ Յիսուսն ասել է, թէ ես կարող եմ Աստծու տաճարը քանդել և երեք օրում կրկին շինել: Քահանայապետը վեր կացաւ և ասաց Յիսուսին. «Ոչինչ չես պատասխանում, ինչ որ սրանք քո դէմ վկայում են»: Յիսուս լուռ էր, որովհետեւ իւր թշնամիները միեւնոյն ժամանակ իւր դատաւորներն էին, ինչ էլ ասէր, չպիտի ընդունէին: Քահանայապետն ասաց. «Երդում եմ տալիս քեզ կենդանի Աստծու անունով, ասան դո՞ւ ես Մեսսիան՝ Քրիստոսը՝ Աստծու որդին»: Յիսուս պատասխանեց. «Այդ դու ես ասում, իսկ ես ասում եմ ձեզ, որ հիմիկուանից կտեսնէք Որդուն Աստծու աջ կողմը նստած՝ երկնքի ամպերի վրայով գնալիս»: Այն ժամանակ քահանայապետը պատառեց իւր հանդերձները և ասաց. «Սա Աստծուն հայհոյում է, էլ ի՞նչ հարկաւոր են մեզ վկաներ. դուք ինքներդ լսեցիք դրա հայհոյանքը. ինչ էք կարծում»: Նըրանք պատասխանեցին և ասացին. «Դա մահու արժանի է»: Այն ժամանակ թքեցին նրա երեսմ

սին և բռունցքով ծեծեցին, ոմանք էլ ապտակ տուին ասելով. «Մարգարէացիք, Քրիստոս. ով է քեզ դարկողը»:

58.

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱՆՃԱՆԸ

Ա. Պետրոսը նստած էր բակում: Մի աղախին մօտ եկաւ և ասաց. «Դու էլ գալիլիացի Յիսուսի հետն էիր»: Նա բոլորի առաջ ուրացաւ և ասաց. «Ես նրան չեմ ճանաչում»: Սրանից ետոյ մի ուրիշ կին տեսաւ նրան և ասաց այնտեղ եղողներին. «Սա էլ նազովրեցի Յիսուսի հետն էր»: Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ և երդուեց, որ այն մարդուն չէ ճանաչում: Փոքր ժամանակից ետոյ այնտեղ կանգնողները ասացին Պետրոսին. «Ճշմարիտ է, դու էլ նրանցից ես, քո արտասանութիւնիցն էլ երևում է այդ»: Այն ժամանակ Պետրոսն սկսեց անիծել և երդուել, որ այն մարդուն չէ ճանաչում: Այս միջոցին աքաղաղն իսկոյն կանչեց. Յիսուս դարձաւ և մտիկ տուաւ Պետրոսին: Պետրոսը յիշեց Տիրոջ խօսքը, որ ասել էր. «Մինչև աքաղաղի կանչելը երեք անգամ կուրանաս ինձ»: Պետրոսը դուրս գնաց և դառնապէս լաց եղաւ»:

Բ. Մատնիչ Յուդան, երբ տեսաւ, որ Յի-

սուսին դատապարտեցին, զղջաց, երեսուն արծաթը ետ դարձրեց քահանայապետներին ու ասաց. «Ես մեղք գործեցի՝ անմեղ արիւն մատնեցի»։ Նրանք պատասխանեցին. «Մեզ ինչ, դու գիտես»։ Յուդան արծաթը ձգեց տաճարի մէջ, հեռացաւ, գնաց և խեղդուեց։ Թշնամիներն ասացին. «Արժան չէ այդ փողը գանձանակի մէջ ձգել, որովհետեւ արիւնի գին է»։ Խորհուրդ արին և դրանով բրուտի ագարակը գնեցին՝ օտարականներին թաղելու համար։

59.

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌԱՋ

Ուրբաթ լուսարացին Յիսուսին կապած տարան պոնտացի Պիղատոսի մօտ, որ երկրի կուսակալն էր։ Իրանք չմտան պալատը, որովհետեւ զատկի տօնը մօտ էր, կպղծուէին և զատկական գառը չէին կարող ուտել։ Պիղատոսն ինքը դուրս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Ի՞նչ գանգատ ունիք այդ մարդու դէմ»։ Նրանք պատասխանեցին. «Եթէ սա չարագործ չլինէր, քեզ մօտ չէինք բերի»։ Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն վեր առէք և ձեր օրէնքի համաձայն դատեցէք»։ Հրէաներն ասեցին. «Մեր օրէնքը մեզ իրաւունք չէ տալիս մահու վճիռ տալ։ Սա մօլորեցնում է ժողովրդին, արգելում է կայսեր հտրիկ տալ և

իրան թագաւոր է անուանում»։ Յիսուս ոչինչ չպատասխանեց քահանայապետների և ժողովրդի ծերերի մեղադրանքներին։ Այն ժամանակ Պիղատոսը հարցրեց Յիսուսին. «Ձեռ լսում, թէ որքան բաներ են վկայում քեզ հակառակ»։ Յիսուս էլի ոչինչ չպատասխանեց։ Կուսակալը խիստ զարմացաւ այս բանի վրայ, ուստի ներս տարաւ պալատը և հարցրեց. «Դ՞ու հրէաների թագաւոր ես անուանում քեզ»։ Յիսուս պատասխանեց. «Եթէ ես այս աշխարհի թագաւորներից լինէի, իմ զօրքերը կպատերազմէին և ես հրէաների ձեռը չէի ընկնի. իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ»։ Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դու թագաւոր ես»։ Յիսուս պատասխանեց. «Դ՞ու ես ասում, որ ես թագաւոր եմ. ես դրա համար էլ ծնուել և աշխարհ եմ եկել, որ վկայեմ այն ճշմարտութիւնը, որ ես լսել և տեսել եմ Աստծու մօտ»։ Պիղատոսը հեթանոս էր, այն աշխարհի թագաւորութեան մասին հասկացողութիւն չուներ. նա բաւականացաւ նրանով, որ Յիսուս ասաց. թէ ես այս աշխարհի թագաւորներից չեմ, ուստի դուրս եկաւ հրէաների մօտ և ասաց. «Ես ոչ մի յանցանք չեմ գտնում նրա մէջ»։

Ժողովուրդն սկսեց ևս աւելի զրպարտել և ասել. «Սա ժողովրդին մոլորեցնում է՝ Գալիլիայից սկսած մինչև այստեղ»։ Պիղատոսը, երբ Գալիլիայի անունը լսեց, հարցրեց, թէ արդեօք

նա Գալիլիայիցն է և երբ իմացաւ որ Հերովդէսի իշխանութիւնից է, ուղարկեց նրա մօտ, որ աչդ օրերում Երուսաղէմ ուխտ էր եկել: Հերովդէսը Յիսուսին տեսնելուն պէս, խիստ ուրախացաւ, որովհետեւ վաղուց ցանկանում էր նրան տեսնել. շատ բաներ էր լսել նրա մասին. յոյս ունէր, որ մի հրաշք կանէ: Հերովդէսը շատ բաներ հարցրեց Յիսուսին, բայց սոս Էլ ոչ մի պատասխան չստացաւ: Քահանայապետները և դպիրները կանգնած էին և սաստիկ չարախօսում էին նրանից: Հերովդէսն վերաւորուեց Յիսուսի լուծութիւնից. ծաղրի համար սպիտակ շոր հագրեց և ետ ուղարկեց Պիղատոսի մօտ: Այդ օրից սկսած Հերովդէսն ու Պիղատոսը բարեկամ դարձան իրար, առաջ թշնամի էին:

Պիղատոսն ասաց քահանայապետներին և ժողովրդին. «Դուք այս մարդուն ինձ մօտ բերի՞ք և իբրեւ ժողովրդեան մոլորեցնող ներկայացրի՞ք. ահա ձեր առաջ դատեցի և ոչ մի յանցանք չգտայ: Հերովդէսը ևս ոչինչ յանցանք չէ գտել, որ մահու արժանի լինէր, ուստի ես կպատժեմ նրան և կարձակեմ»:

Պիղատոսը համոզուեց, որ Յիսուս արդար է, հրէաները նախանձում են, բայց ուղղակի պաշտպանել վախեցաւ, այլ կողմնակի ճանապարհով աշխատում էր ազատել:

Զատիկի տօնի օրերն էին: Կուսակալը, հա-

մաճաճ սովորութեան, բանտարկեալներին մինին պէտք է ազատութիւն տար, որին ժողովուրդը կցանկար: Մի նշանաւոր բանտարկեալ կար՝ անունը Բարաբբա, որ մարդասպանութեան համար բանտ էր դրուած: Պիղատոսը ժողովրդին հարցրեց. «Ո՛ւմն էք կոմենում, որ արձակեմ, Բարաբբային, թէ Յիսուսին» — չէր կարծում թէ մարդասպանի օգտին ձայն կտան: Բայց քահանայապետները և ժողովրդի ծերերն աղաղակում էին և ասում. «Բարաբբային արձակիր»: Պիղատոսը հարցրեց. «Իսկ ի՞նչ անեմ Յիսուսին, որին հրէից թագաւոր էք ասում»: Ամենայն միաբնորան աղաղակեցին և աւագին. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Կուսակալը նորից հարցրեց. «Բայց ի՞նչ չափ բան է գործել նա»: Նրանք ևս աւելի բարձր ձայնով աղաղակում էին և ասում. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Պիղատոսը տեսաւ, որ այս միջոցով էլ չկարողացաւ օգնել Յիսուսին, դատաւորական աթոռի վրայ նստաւ, որ վճիռը յայտնէ գանդատաւորներին: Այդ ժամանակ Պիղատոսի կինը մարդ ուղարկեց ասելու. «Այդ արդար մարդու հետ բան չունիս, երազումս շատ բան տեսայ նրա մասին»:

Սրանից ետոյ Պիղատոսը՝ հրէաներին դուր գալու համար՝ առաւ Յիսուսին և ծեծեց: Զինուորները փշերից պսակ դրին գլխին. ծիրանի հագցրին՝ աջ ձեռը մի եղեգը տուին. ծունկ էին չոքում առաջին. ծաղրում էին և ասում. «Ողջ

կաց, հրէից թագաւոր»։ Եղեգնով խփում էին գլխին
և երեսին ապտակներ տալիս։ Պիղատոսը այսպէս
ծեծուած դուրս բերաւ Յիսուսին պալատից։ Նա
փշեայ պսակ ունէր գլխին և ծիրանի հագած,
որպէս թէ թագաւոր է։ Պիղատոսն ասաց ժողո-
վրդին. «Ահա այրդ ցձեզ», այսինքն՝ ահա այն
անձը, որին դուք յանցաւոր էք գտնում, սա
աւելի շուտ կարեկցութեան՝ քան պատժի արժա-
նի է, սա այնպիսի թագաւոր չէ՝ ինչպէս դուք
էք ասում։ Երբ քահանայապետը և ժողովուրդը
տեսան նրան, աղաղակեցին. «Սաչիր, խաչիր
նրան»։ Պիղատոսն ասաց. «Ես դրա մէջ յանցանք
չեմ գտնում»։ Հրէաները տեսան որ թագաւոր
ասելով չեն կարողանում պատժել տալ, սկսեցին
ուրիշ բանում մեղադրել—նրանք ասացին. «Մենք
օրէնք ունինք և նա դրա համաձայն պէտք է
մեռնի, որովհետեւ իրան Աստծու որդի է անուա-
նում»։ Երբ Պիղատոսն այս խօսքերը լսեց, վա-
խեցաւ և նորից ներս տարաւ Յիսուսին պալատն
ու հարցրեց «Դու ի՞նչ տեղից ես»։ Յիսուս չպա-
տասխանեց, որովհետեւ Պիղատոսը հեթանոս լի-
նելով՝ գաղափար չուներ երկնքի Աստծու մա-
սին։ Պատասխանէր էլ, նա ոչինչ չէր հասկա-
նայ—այս պատճառով լռեց։ Պիղատոսն ասաց.
«Ինձ հետ չե՞ս խօսում, մի՞թէ չգիտես, որ ես
իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչելու և արձակելու»։
Յիսուս պատասխանեց. «Դու ոչինչ իշխանութիւն

չէիր ունենայ ինձ վրայ, եթէ կայսրիցը տրուած
չլինէր քեզ, այդպէս էլ ես իրաւունքներ ունիմ
երկնքի Աստծուց»։ Պիղատոսն աշխատում էր մի
ձևով արձակել Յիսուսին։ Բայց հրէաներն աղաղա-
կում էին և ասում. «Եթէ նրան արձակես, կայ-
սեր բարեկամ չես. ով իրան թագաւոր է անուա-
նում, կայսեր հակառակ է»։ Պիղատոսը, երբ
այս խօսքերը լսեց, Յիսուսին դուրս բերաւ, բեմի
վրայ նստեց և ասաց. «Ահա ձեր թագաւորը ձեզ»։
Նրանք աղաղակեցին և ասացին. «Վեր առ դրան
և խաչիր»։ Պիղատոսը հարցրեց. «Ձեր թագա-
ւորին խաչեմ»։ Նրանք պատասխանեցին. «Մենք
ուրիշ թագաւոր չունինք բացի կայսրից»։ Պիղա-
տոսն՝ երբ տեսաւ, որ խնդրին ուրիշ վտանգա-
ւոր նշանակութիւն են տալիս, վախեցաւ որ
կայսեր գանգատ կտան, մանաւանդ որ իւր յա-
րաբերութիւնն էլ կայսեր հետ լաւ չէր, ուստի
ջուր առաւ. ձեռները լուաց ժողովրդի առաջ և
ասաց. «Ես այդ արգարի արիւնիցն անմեղ եմ,
դուք գիտէք»։ Բոլոր ժողովուրդն աղաղակեց.
«Թող դրա արիւնը մեր և մեր որդւոց գլխին
լինի»։ Այն ժամանակ Բարաբբային արձակեց. իսկ
Յիսուսին ծեծելուց ետոյ՝ յանձնեց նրանց, որ
խաչեն։

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Զինուորները հանեցին նրա կարմիր քղամիտը և հագցրին իւր շորերն ու տարան խաչելու: Յիսուս ինքն էր տանում իւր խաչափայտը: Ճանապարհին վայր ընկաւ, որովհետեւ յոգնել էր, ամբողջ գիշերը չարչարել էին: Այդ ժամանակ պատահեցին Սիմօն Կիւրենացի անունով մէկին, որը դաշտի աշխատանքիցն էր դառնում և ստիպեցին նրան, որ խաչափայտը տանէ: Յիսուսի ետևից մեծ բաղձութիւն էր գնում, շատ կանայք լաց էին լինում: Յիսուս դարձաւ նրանց և ասաց. «Երուսաղէմի աղջիկներ, ինչ մը ալ մի լաք, ալ լացէք ձեր և ձեր ոչուռոց վրայ, որովհետեւ կգան օրեր, երբ կասէք լեռներին Դէ ծածկեցէք մեզ: Մտածեցէք փոքր ինչ, եթէ դալար փայտիս հետ այսպէս վարուեցին, չորին ի՞նչ կանեն»: Երկու ուրիշ չարագործ մարդիկ էլ տարան, որ նրա հետ միասին խաչեն:

Երբ եկան գագաթն կոչուած տեղը՝ երբայեցերէն Գողգոթայ, Յիսուսին խաչեցին երկու չարագործների հետ-մինին աջ, իսկ միւսին ձախ կողմում: Ժամը երեքն էր (9), Յիսուս ասաց. «Ներքը դրանց, Հայր, որովհետեւ իրանք էլ չգիտեն, թէ ինչ են անում»: Զինուորները վիճակ ձգեցին և բաժանեցին նրա հանդերձները: Պա-

հապանները նստել էին աջնտեղ և պաշտպանում էին: Պիղատոսը մի տախտակ գրեց և խաչի վերևից կախել տուաւ: Տախտակի վրայ գրած էր — ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԳՈՎՐԵՑԻ ԹԱԳԱԼՈՐ ԿՐԷԻԿ: Այս տախտակը հրէաներից շատերը կարդացին: Քահանայապետները նեղացան այս գրուածքից և ասացին Պիղատոսին. «Մի գրիր հրէից թագաւոր, գրիր որ ինքն էր ասում, թէ հրէից թագաւոր եմ: Պիղատոսը բարկացած պատասխանեց. «Ի՞նչ որ գրեցի, գրեցի»:

Զինուորները ծաղր էին անում նրան և ասում. «Եթէ դու ես հրէաների թագաւորը, փրկիր քո անձը»: Անցուդարձ անողները հայհոյում էին նրան և գլուխները շարժելով՝ ասում. «Ո՛վ տաճարը քանդող և երեք օրում շինող, ազատի՛ր քեզ, եթէ Աստծու որդի ես և իշխր խաչիցը»:

Այսպէս ծաղրում էին քահանայապետները, դպիրները, ծերերը և ասում. «Ուրիշներին ազատեց. ինքն իրան չէ կարողանում ազատել. թէ որ նա Իսրայէլի թագաւորն է, թող իջնէ խաչիցը և հաւատանք նրան»:

Խաչուած չարագործներից միին էլ հայհոյում էր նրան և ասում. «Եթէ դու ես Քրիստոսը, փրկիր քեզ էլ, մեզ էլ»: Իսկ միւսը բարկացաւ նրա վրայ և ասաց. «Ձեռ վախեցում Աստծուց մեղաւոր տեղովդ: Մենք իրա-

ւացի կերպով ենք պատժուած, իսկ սա ոչ մի յանցանք չունի»։ Սա դիմեց Յիսուսին և ասաց. «Տէր, յիշիր ինձ, երբ որ դաս քո թագաւորութիւնովը»։ Յիսուս մխիթարուած պատասխանեց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, դու այսօր ինձ հետ դրախտում կլինիս»։

Այստեղ էին և այն կանայք, որոնք նրա Գալիլիա եղած ժամանակը աշակերտում և ծառայում էին նրան։ Յիսուսի խաչի մօտ էին նրա մայրը, մօրաքոյրը և Մարիամ Մագլթաղենացին։ Յիսուս տեսնելով իւր մօրը և Յովհաննէս աշակերտին, ասաց. «Ո՛վ կին, ահա քո որդին»։ Ետոյ աշակերտին ասաց. «Ահա քո մայրը»։ Եւ այն ժամանակից սկսած աշակերտն իրան մօտ առաւ Մարիամին։

Ժամը վեցին (12) խաւար իջաւ երկրի վրայ—արեւը խաւարեց։ Ժամը իննին (3) Յիսուսը բարձր ձայնով աղաղակեց և ասաց. «Էլի, էլի, լամա սաբաքթանի», այսինքն՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողիր ինձ։ Սրանից ետոյ Յիսուս ասաց. «Ծարաւ եմ»։ Զինուորներին մինը վերցրեց սպունգը, թաթախեց քացախած գինու մէջ և մշտկի ծալին դրած՝ բերանին մօտեցրեց։

Երբ Յիսուս քացախը ճաշակեց, ասաց. «Ամեն ինչ կատարեալ է»։ Յիսուս վերջին անգամ խօսեց՝ ասելով. «Ճայր, հոգիս քո ձեռն եմ

աւանդում»։ Այս ասելով՝ խոնարհեցրեց գլուխը և հոգին աւանդեց։ Այդ ժամանակ տաճարի վարագոյրը վերեւից մինչև ներքև պատառուեց. երկիրը շարժուեց. ժայռերը պատառուեցան և գերեզմանները բացուեցան։ Հարիւրապետը և պահապանները, երբ տեսան շարժը և եղածները, ասացին. «Ճշմարիտ, որ սա Աստծու որդի էր»։ Ժողովուրդը, որ այս տեսարանը դիտելու համար էր եկել, եղածը տեսնելով, կուրծքը ծեծում էր և զղջացած սրտով ետ դառնում։

61.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Թաղումն։ Մեր աւագ ուրբաթ օրն էր—միւս օրը հրէաների Զատիկն էր։ Որպէսզի մարմինները շաբաթ օրը չմնային խաչերի վրայ և իրանց Զատիկն ուրախ անցկացնէին, խնդրեցին Պիղատոսին, որ իրաւունք տրուի մարմինները խաչերի վրայից վերցնելու։ Պիղատոսը հրաման տուաւ, բայց առաջուց մարդ ուղարկեց, որ մահն ստուգեն։ Զինուորները եկան և շարագործների սրունգները ջարդեցին։ Բայց երբ Յիսուսին մօտեցան, դտան մեռած։ Զինուորներին մինը՝ նրա մահն ստուգելու համար, գեղարդով կողը խոցեց և իսկոյն արիւն և ջուր դուրս եկաւ։

Սրանից ետոյ արեմաթացի Յովսէփը, որ ծածուկ աշակերտ էր Յիսուսին, եկաւ Պիղատոսի մօտ և խնդրեց նրա մարմինը: Պիղատոսը զարմացաւ, որ Յիսուս այդպէս վաղ էր մեռել, սրա համար կանչեց հարիւրապետին և պատուիրեց, որ տեղեկանայ այդ մասին: Երբ հարիւրապետից էլ ստոյգն իմացաւ, մարմինը Յովսէփին շնորհեց: Նիկողիմոս անունով մի ուրիշ ծածուկ աշակերտ ևս եկաւ և բերեց զմուռս՝ հալուէի հետ խառնած: Այս նիւթերով Յիսուսի մարմինը զմուսեցին և պատանեցին, ինչպէս որ հրէաների սովորութիւնն էր թաղման ժամանակ:

Այնտեղ մի պարտէզ կար. պարտիզում մի նոր գերեզման. ահա այնտեղ թաղեցին Յիսուսին և մի մեծ քար էլ գլորեցին դռանն ու հեռացան, գնացին: Գալիլիայից եկած կանայքը տեսան Յիսուսի գերեզմանը: Սրանք ետ դարձան, խուսկ և իւղ պատրաստեցին, որ կիւրակէ գնան մարմինն օծեն—շաբաթ օրը ոչինչ չարին՝ պատուիրանի համաձայն:

Բ. Յարուլթիւն: 1. Երբ շաբաթ օրն անցաւ, Մարիամ Մագթաղենացին, Յակովբի մայր Մարիամը և Սաղօմէն առան զանազան տեսակ խուսկ և գերեզման գնացին մարմինն օծելու: Նրանք շատ վաղ եկան՝ արեգակը դեռ նոր էր ծագել: Կանայքը միմեանց ասում էին. «Ո՞վ կգլորէ գերեզմանի քարը»: Երբ մօտեցան, տե-

սան, որ քարը գերեզմանից հեռու էր ընկած: Մարիամ Մագթաղենացին իսկոյն վազեց Սիմօն Պետրոսի և միւս աշակերտների մօտ ու ասաց նրանց. «Տիրոջ գերեզմանից վեր են առել և չենք իմանում, թէ ուր են դրել»: Իսկ միւս երկու կանայքը ներս մտան գերեզմանը և տեսան մի երիտասարդ նստած էր գերեզմանի աջ կողմում՝ սպիտակ պատմուճան հագած—նրանք խիստ զարհուրեցան: Երիտասարդն ասաց. «Մի զարհուրէք, դուք խաչուած Յիսուսին էք փրնուում. նա յարուլթիւն առաւ. այստեղ չէ. ի՞նչու էք կենդանին մեռելների մէջ որոնում: Գնացէ՛ք, ասացէ՛ք նրա աշակերտներին և Պետրոսին, որ նա ձեզնից առաջ կգնայ Գալիլիա և այնտեղ կտեսնէք նրան, ինչպէս ձեզ առաջուց էլ ասել է»: Կանայքը շտապով եկան և պատմեցին տասնումէկ աշակերտներին և ուրիշներին: Այս խօսքերը անհաւատալի երևեցան նրանց, բայց Պետրոսը և Յովհաննէսը շտապով գնացին գերեզմանը և տեսան, որ պատանն առանձին մի կողմն է ընկած: Նրանք ետ դարձան և խիստ զարմանում էին եղածի վրայ:

2. Մարիամ Մագթաղենացին արդէն ետ էր դարձել և գերեզմանի դուրսը կանգնած լաց էր լինում—նա կարծում էր, որ Յիսուսի արմինը գերեզմանից մի ուրիշ տեղ են փո-

խաղբել: Մարիամը նայեց գերեզմանի մէջ ու տեսաւ երկու հրեշտակ՝ սպիտակ շորերով նըստած՝ մէկը գլխի կողմը, իսկ միւսը՝ ոտներին: Հրեշտակներն ասացին Մարիամն. «Ո՛վ կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում»: Մարիամին ասաց. «Իմ տիրոջը վեր են առել և չգիտեմ, թէ ո՞ւր են դրել»: Եւ երբ այս ասաց, ետ դարձաւ և իրան Յիսուսին տեսաւ, բայց չճանաչեց: Յիսուս ասաց. «Կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում, ո՞ւմ ես որոնում»: Մարիամը կարծելով թէ պարտիզական է, ասաց. «Տէր, եթէ դու ես վեր առել, ասա՛ ինձ, ո՞ւր ես դրել»: Յիսուս ասաց. «Մարիամ»: Մարիամը ձայնից ճանաչեց, դարձաւ և ասաց նրան. «Րաբբանի», որ նշանակում է վարդապետ: Յիսուս ասաց. «Մի մօտենար ինձ, շտապիր և աշակերտներիս ասա, որ ես գնում եմ իմ հայր Աստծու մօտ: Մարիամ Մագթաղենացին եկաւ և պատմեց աշակերտներին, թէ նա տեսել է Տիրոջը և պատմեց պատահած դէպքը:

3. Յիսուսի հեռաւոր աշակերտներից երկուսը միևնոյն օրը էմմաուս գիւղն էին գնում, որ երկու և կէս ժամ հեռի է Երուսաղէմից: Նրանք իրար մէջ խօսում էին պատահած բաների մասին: Երբ այսպէս վիճաբանում էին, հենց ինքը Յիսուս մօտեցաւ նրանց և գնում էր հետները: Բայց նրանք չճանաչեցին: Յիսուս հարցրեց: Այդ լինչի մասին էք վիճում և ինչո՞ւ տըր-

տում էք»: Նրանցից մինը, որի անունը Կղէպաս էր, պատասխանեց. «Մի՞թէ դու Երուսաղէմում բնակուող միակ օտարականն ես, որ չգիտես, թէ այս օրերում ինչ բաներ պատահեց այնտեղ»: Յիսուս ասաց. «Ի՞նչ բաներ»: Նրանք ասացին. «Նազովրեցի Յիսուս մարգարէին քահանայապետները և իշխանները խաչեցին, բայց նա երրորդ օրը յարութիւն առաւ: Մի բանի կանաչ էլ առաւօտանց վաղ գնացել էին գերեզմանը, մարմինը չէին գտել, եկել յայտնել էին, որ հրեշտակներ են տեսել, հրեշտակներն ասել են, թէ նա կենդանի է: Մեզնից մի քանիսը գնացին գերեզմանը և գտան իսկ այնպէս, ինչպէս կանաչն էին պատմել, բայց իրան չէին տեսել»: Յիսուս ասաց նրանց. «Ո՛վ անմիտներ և թուլասիրտներ, մի՞թէ չպէտք է հաւատալ այն բոլոր բաներին, որ մարգարէները գուշակել են: Չէ՞ որ Քրիստոս պետք է չարչարուէր, որ պէսզի իւր փառքի մէջ լուսնայնանայ»: Եւ ս'լսեց խօսել Մովսիսից և բոլոր մարգարէներից—մեկնում էր նրանց, ինչ որ գրքերի մէջ գրուած էր իւր մասին: Նրանք մօտեցան էմմաուսին, բայց Յիսուս այնպէս էր ցոյց տալիս, որպէս թէ էլի հեռու է գնալու: Այն երկուսը ստիպեցին նրան և ասացին. «Մնա՛ մեզ մօտ, իրիկուայ դէմ է»: Յիսուս ֆնաց նրանց մօտ: Երբ սեղան նստեցան, առաւ հացը, օրհնեց, կտրեց և տուաւ նրանց:

Աշակերտներն իսկոյն ճանաչեցին նրան, բայց Յիսուս հեռացաւ, աներևոյթ եղաւ: Սրանից ետոյ սկսեցին իրար հետ խօսել և ասել. «Մեր սրտերը ինչպէս բորբոքւում էին, երբ ճանապարհին մեզ հետ խօսում էր և ինչպէս գրքերում գրածները մէկ մէկ ցոյց էր տալիս մեզ: Նոյն ժամին վեր կացան. ուրախ-ուրախ դարձան Երուսաղէմ. եկան աշակերտների մօտ և պատմեցին նրանց, թէ ճանապարհին պատահածը և թէ ինչպէս հացը կոտրելու ժամանակ ճանաչեցին նրան:

4. Նոյն օրը՝ երեկոցեան՝ աշակերտները հրէաների երկիւղից դռները փակած միասին էին հաւաքուած: Յիսուս յայտնուեց նրանց և ասաց. «Ինչո՞ւ էք շփոթուած, ինչո՞ւ էք կասկածում—չէ՞ք հաւատում, որ ես եմ. մօտ եկէ՛ք շոշափեցէ՛ք իմ ձեռքերը և ոտները—կարծում էք ես հոգի եմ. տեսէ՛ք հոգին մարմին և ոսկոր չունի»: Այս ասաց և ցոյց տուաւ ձեռները, ոտներն ու կողը: Աշակերտները չափից դուրս ուրախացան, որ Տիրոջը մի անգամ էլ տեսան: Յիսուս դարձեալ ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ, ինչպէս իմ հայրն ինձ ուղարկեց, այնպէս էլ ես եմ ձեզ ուղարկում»: Այս ասելով փչեց նրանց վրայ իւր հոգին և ասաց. «Առէ՛ք սուրբ Հոգին. ում մեղքը որ թողնէք, թողած լինի, ումը որ կապէ՛ք՝ կապած»:

Թովմասն այնտեղ չէր: Երբ եկաւ, ընկերները յայտնեցին նրան և ասացին. «Մենք տեսանք Տիրոջը»: Իսկ նա ասաց. «Մինչև ես իմ աչքով չտեսնեմ ձեռների բեռների նշանը և մատս չդնեմ բեռների տեղի վրայ, մինչև նրա խոցուած կողը ձեռովս չշօշափեմ, չեմ հաւատալ»: Ութ օրից ետոյ աշակերտները կրկին հաւաքուել էին միեւնոյն տան մէջ: Թովմասն էլ նրանց մօտն էր: Յիսուս փակ դռներից մտնելով, կանգնեց նրանց մէջ և ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ»: Ետոյ դարձաւ Թովմասին և ասաց. «Բեր քո մատն այստեղ և տես իմ ձեռները. բեր ձեռք և կողս շօշափիր. անհաւատ մի լինիր, այլ հաւատացեալ»: Թովմասը պատասխանեց և ասաց. «Իմ Տէր և իմ Աստուած»: Յիսուս ասաց. «Թովմաս, դու ինձ տեսար և հաւատացիր, բայց երանի նրանց, որոնք առանց տեսնելու կհաւատան»:

5. Սրանից ետոյ Յիսուս վերջին անգամ յայտնուեց աշակերտներին Տիրեւական ծովի ափին: Յիսուս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Եկէ՛ք, ձաշեցէ՛ք»: Աշակերտները ձայնից ճանաչեցին: Ժանաչելուց ետոյ Յիսուս փորձեց Սիմօն Պետրոսին և ասաց. «Սիմօն՝ Գնդանի որդի, սիրում ես ինձ»: Նա ասաց. «Այո՛ Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց.

«Արածացրո՞ւ իմ գառները»: Դարձեալ հարցրեց. «Միմօն Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»: «Այո, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց. «Արածացրո՞ւ իմ գառները»: Յիսուս երրորդ անգամ հարցրեց. «Միմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»: Յիսուս երեք անգամ հարց տալով, յիշեց նրա երեք անգամուայ ուրացութիւնը: Պետրոսը տրամեցաւ այս նկատողութեան համար և ասաց. «Տէր, դու ամեն բան գիտես, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց նրան. «Արածացրո՞ւ իմ ոչխարները: Ծշմարիտը, ճշմարիտն եմ ասում քեզ, երբ որ պատանի էիր, գոտիդ կապում և գնում էիր, ուր կամենում էիր, բայց երբ կծերանաս, ձեռք կմեկնես, ուրիշը գոտիդ կկապէ և կտանէ, ուր որ չես կամենում»: Յիսուս կամենում էր ասել—դու այսուհետեւ քո կամքով չպիտի գործես, այլ Աստուած ինչպէս կկամենայ, այնպէս պիտի անես»:

62.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ

Յարութիւնից ետոյ Յիսուս քառասուն օր էլի մնաց երկրիս վրայ իւր աշակերտների մօտ և այդ ժամանակամիջոցում խօսում էր նրանց հետ երկնքի արքայութեան մասին: Սրանից ետոյ

Զիթենեաց լեռը բարձրացաւ աշակերտների հետ և այնտեղ նրանց վերջին անգամ պատուէրներ տուաւ ու ասաց. «Երուսաղէմից չհեռանաք, այլ սպասեցէք իմ Հօր աւետիքին, որ ես ձեզ խոստացել եմ: Երբ սուրբ Հոգին ձեզ վրայ կիջնէ, դուք ուրիշ մարդիկ կդառնաք և կվկայէք իմ մասին Երուսաղէմում, Հրէաստանում, Սամարիայում և մինչև երկրի ծայրերը: Ուրեմն գնացէ՛ք և բոլոր ազգերին ուսուցէ՛ք Հօր, Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ անունով: Ուսուցէ՛ք նրանց որ պահեն այն ամենը, ինչ որ ես ձեզ պատուիրեցի: Ով կհաւատայ և կմկրտուի, նա կփրկուի իսկ ով չի հաւատայ, նա կդատապարտուի»:

Երբ այս ասաց, բարձրացրեց ձեռները և օրհնեց նրանց: Օրհնելու ժամանակը բաժանուեց նրանցից և վերացաւ երկինք: Մի ամպ ծածկեց նրան աշակերտների աչքից: Նրանք երկրպագեցին. ուրախութիւնով ետ դարձան Երուսաղէմ և սպասում էին խոստացած Հոգուն:

Համբարձման տօնը կատարում ենք Զատիկից 40 օր հտոյ:

63.

Հ Ո Գ Ե Գ Ա Լ Ո Ի Ս Տ

Ա. Երբ Յիսուս երկինք համբարձաւ Ձիթենաց լերան վրայից, առաքեալները Երուսաղէմ գաւառի և միասին սպասում էին սուրբ Հոգւոյ գալստեանը: Համբարձումից տասն օր անց, որ Պենտէկոստէ էր կոչուում, առաւօտեան դէմ յանկարծ երկինքը գոռաց, սաստիկ քամի բարձրացաւ, եկաւ լցուեց այն տունը, ուր առաքեալները ժողոված էին և ամեն միւսի գլխի վրայ կրակի բոցի պէս՝ լեզուի ձևով լոյս երևաց: Առաքեալներն իսկոյն Սուրբ Հոգւով լցուեցան և նրա շնորհքով սկսեցին զանազան օտար լեզուներով խօսել: Ուրիշ երկրներէից շատ բարեպաշտ հրէաներ Երուսաղէմ ուխտ էին եկել: Երբ երկնքից իջնող ձայնը լսեցին, վազեցին այնտեղ և տեսան, որ ամենքն էլ զանազան լեզուներով էին խօսում—մէկը պարսկերէն, միւսը պարթևերէն, երրորդը հռովմայեցւոց լեզուով, չորրորդը արապերէն...: Այս բանի վրայ ժողովուրդը շատ զարմացաւ և իրար ասում էին. «Չէ՞ որ սրանք բոլորն էլ գալիլիացիներ են, տեսէք ի՞նչպէս մեր լեզուներով խօսում և պատմում են Աստծու մեծամեծ գործերը, այս ի՞նչ պիտի լինի»: Ու մանք էլ ծաղր անելով՝ ասում էին. «Սրանք հարբել են»:

Բ. Այն ժամանակ Պետրոսը միւս առաքեալներէ կողմից պատասխան տուաւ նրանց և ասաց. «Ո՛վ հրէաստանցիներ և Երուսաղէմում բնակուողներ, լաւ լսեցէ՛ք ասածներին—մենք հարբած չենք, որովհետեւ դեռ ևս առաւօտեան ժամի երեքն է (9), այս ժամին մարդ գինի չի խմի, մենք Հոգւով սրբով ենք լցուած: Յիսուս Նազովրեցուն, որին Աստուած ուղարկեց և որը ձեր մէջ շատ հրաշքներ գործեց և ապացուցեց, որ ինքը Մեսիան է, դուք փայտի վրայ խաչեցիք, բայց Աստուած նրան յարութիւն տուաւ. երկինք համբարձաւ. այնտեղից մեզ համար սուրբ Հոգին ուղարկեց, որի նշանն արդէն դուք տեսնում էք մեզ վրայ: Քաջ գիտացէ՛ք, նվ իսրայէլացիներ, որ ձեր սպասած ճշմարիտ Մեսիան՝ հէնց այն Բրիստոսն էր, որին դուք խաչեցիք»:

Գ. Ժողովուրդը, երբ այս քարոզը լսեց, զղջաց: Նրանցից շատերը գալիս էին Պետրոսի և միւս առաքեալների մօտ ու ասում էին. «Ինչ անենք»: Պետրոսն էլ ասում էր նրանց. «Ապաշխարեցէ՛ք և մկրտուեցէ՛ք Յիսուս Քրիստոսի անունով—ով կմկրտուի, կազատուի»: Պետրոսի քարոզից հետո՛ս երեք հազար հոգի մկրտուեցան:

Դ. Երեք հազար հաւատացեալները չէին հե-
ռանում տաճարից, այլ շարունակ լսում էին ա-
ռաքեալների քարոզները: Բոլոր հաւատացեալ-
ները միասին էին հաց ուտում և միասին աղո-
թում—իմ և քո ասած բանը նրանց մէջ չկար,
ամեն բան հասարակաց էր: Հարուստները ծա-
խում էին իրանց գոյքը և նրանով էին հոգում
աղքատների կարիքները: Աղօթքի ժամանակ ա-
մեն օր տաճարում էին լինում և հացը միասին
էին ուտում—աղքատ և հարուստ օրհնում փա-
ռաքանում էին Ստեղծողին: Աստուած առաքեալ-
ների ձեռով շաա հրաշքներ էր գործում. ժողո-
վուրդը յարգում էր նրանց—հաւատացեալները
օրէց օր աւելանում էին:

Յ Ա Ն Կ

I.

ԳԼ.	Երես
1. Սուրբ Կոյս Մարիամի ծնունդը և տաճարին ընծայուիլը	5
2. Յիսուսի ծնունդը	6
3. Արևելքի մոգերը և Յիսուսի եգիպտոս փախչիլը	9
4. Յիսուսի տաճար տանուիլը	12
5. Տասներկու տարեկան Յիսուսը տաճարում	13
6. Յովհաննէս Մկրտչի ծնունդը	14
7. Յովհաննէսն ապաշխարութիւն է քարոզում և մկրտում	17

II.

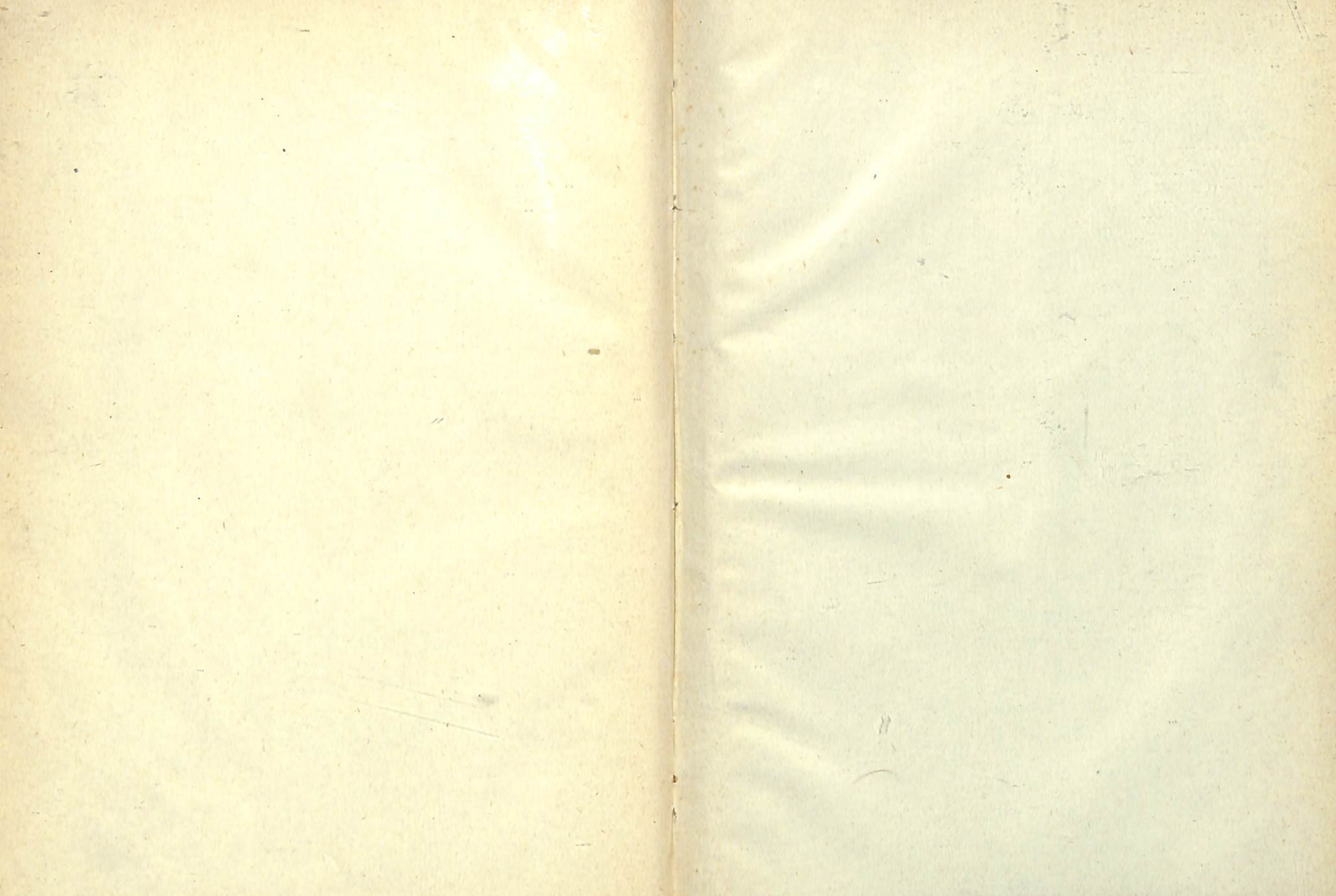
8. Յիսուսի մկրտութիւնը	19
9. Յիսուս ընտրում է Սիմօնին և նրա ընկերներին	20
10. Յիսուսը կանչում է Մատթէոսին	22
11. Յիսուս և մանուկները	23
12. Աշակերտները վիճում են թէ ով է մեծ երկ. արք. մէջ	24
13. Կանայի հարսանիքը	25
14. Կափառնայումի հարիւրապետը	26
15. Տասն բորոտների բժշկուիլը	27
16. Փարիսեցին և մաքսաւորը	28
17. Անառակ որդու առակը	29
18. Յիսուս բժշկում է Կոյրին Երեքովի մօտ	31
19. Յիսուս և Զակէոսը	32
20. Յիսուս բժշկում է խուլուհամբին	33

21. Ողորմած սամարացու առակը . . .	33
22. Այրի կնոջ լուծան . . .	34
23. Չար ծառայի առակը . . .	35
24. Հինգ հազարի կերակրելը . . .	36
25. Քանանացի կինը . . .	38
26. Յիսուս քարոզում է Նազարէթում . . .	39
27. Հարուստ երիտասարդը . . .	40
28. Անմիտ հարստի առակը . . .	42
29. Կորուսեալ ոչխարի և դրամի առակը . . .	42
30. Յայրոսի դուստրը և Նայինի պատանին . . .	43
31. Յովհաննէի Վերտչի դեսպանները և Պետրոսի . . .	45
32. Պայծառակերպութիւն . . .	47
33. Յովհաննէս Մկրտչի մահը . . .	49
34. Սերմանացանի առակը . . .	50
35. Որոմի առակը . . .	51
36. Մեծ ընթրիքի առակը . . .	52
37. Անդամալուծի բժշկութիւնը Կափառնայում . . .	53
38. Յիսուս սաստում է մըրկին . . .	55
39. Կոյր ծնածի բժշկութիւնը . . .	56
40. Այգու մշակների առակը . . .	59
41. Քանքարների առակը . . .	60
42. Մեծատան և աղքատ Ղազարոսի առակը . . .	62
43. Տան կոյսերի առակը . . .	63
44. Վերջին դատաստան . . .	65
45. Լերան քարոզը և իննը երանութիւնները . . .	66
46. Յիսուսի խօսակցութիւնը լուացման, կերակրի, . . .	74
47. Յիսուս և սամարացի կինը . . .	76
48. Մարիամ և Մարթա . . .	79
49. Ղազարոսի յարութիւնը . . .	80

III.

50. Յիսուսի թշնամիները . . .	82
51. Յիսուսի օծումը Բեթանիայում . . .	83
52. Յիսուս մտնում է Երուսաղէմ . . .	84
53. Յիսուս վիճաբանում է թշնամիների հետ . . .	86
54. Յուդայի մատնութիւնը . . .	91
55. Ոտնալուայ և խորհրդաւոր ընթրիք . . .	91
56. Յիսուս Գեթսեմանում . . .	94
57. Յիսուս քանանայապետների առաջ . . .	97
58. Պետրոսի ուրացութիւնը և Յուդայի վախճանը . . .	99
59. Յիսուս Պիղատոսի առաջ . . .	100
60. Յիսուսի խաչելութիւնը . . .	106
61. Յիսուսի թաղումը և յարութիւնը . . .	109
62. Յիսուսի համբարձումն . . .	116
63. Հոգեգալուստ . . .	117

ԻՄ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՄԲ ԼՈՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ
ԿՐՕՆԻ ՀԵՏԵԻԵԱԼ ԴԱՍԱԳՐԵՐԸ

I.

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՍՏՈՐԻՆ ՇՐՋԱՆ

	Բ.	Կ.
1. ԴԱՍԱԳՐԻԲ ԿՐՕՆԻ—հին-ուխտ, հատոր Ա.	1	75
2. » » նոր ուխտ » Բ.	2	5
3. ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՕՍԲ հայ կրօնաւարացներին.	—	10
ՄԻՋԻՆ ՇՐՋԱՆ		
4. ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՆ. ԿՐՕՆԻ հատ. Դ.	1	50
5. » » » » Ե.	—	50
6. ՏԱՍՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆ	—	50

II.

ԱՇՏԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

7. ԴԱՍԱՏԵՏՐ ԿՐՕՆԻ. Ա. տարի	—	25
8. » » Բ. »	—	20
9. » » Գ. »	—	30
10. ՍՐԲԱՋ. ՊԱՏՄ. հին ուխտի. »	—	35
11. » » նոր-ուխտի »	—	40
12. ԳՈՐԾԲ ԱՌԱՔ. » »	—	40

Իմ դասագրերն ստանալ ցանկացողները կարող
են դիմել—

1. Тифлисъ: Священнику С. Саакянцъ. Коммерческое училище.
2. » Книжная торговля „Гуттенбергъ“.
3. » Центральная книжная торговля.
4. » Писчебумажный магазинъ Оганесова на Дворцовой ул.
5. » Книжная торговля Тараянцъ.

Ինձ դիմողներն ստանում են ուսուցչաց դասա-
ագրերի համար 35⁰/₀, իսկ տշակերտաց՝ 20⁰/₀ (ստա-
ջին տարին 25⁰/₀) գեղջ:

ԳԻՆՆ Է 40 ԿՈՊ.

150
4

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0157152

Aprm.

2-8402